

LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA U RIBARSTVU FLAG-a „ISTARSKI ŠVOJ“ ZA PROGRAMSKO RAZDOBLJE 2021.-2027.

Izrada ovog dokumenta sufinancirana je sredstvima Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu

Sadržaj ove strategije isključiva je odgovornost FLAG-a „Istarski švoj“

Sufinancira
Europska unija

Program
ZA RIBARSTVO
I AKVAKULTURU

NAZIV		
FLAG „Istarski švoj“		
KONTAKTI	Adresa:	154. brigade hrvatske vojske 5 52000 Pazin
	Telefon:	091 624 6246
	Kontakt osoba:	Iva Jekić
	E-mail:	laguristarskisvoj@gmail.com
	Web-stranica:	www.lagur-istarskisvoj.hr
OSNOVNE INFORMACIJE	Obuhvat administrativnih jedinica lokalne razine:	8
	Gradovi:	Grad Pazin Grad Poreč-Parenzo
	Općine:	Općina Funtana-Fontane Općina Kaštelir-Labinci- Castelliere- S.Domenica Općina Tar-Vabriga-Torre-Abrega Općina Tinjan Općina Višnjan-Visignano Općina Vrsar-Orsera
	Broj naselja:	166
	Površina (km²):	508,15 km²
	Broj stanovnika područja FLAG-a (Popis 2021):	35.186
	Gustoća stanovništva:	69,24

SADRŽAJ

UVOD	1
1. OPIS PODRUČJA FLAG-a „ISTARSKI ŠVOJ“	2
1.1. Zemljopisne značajke područja FLAG-a „Istarski švoj“	2
1.1.1. Površina i granice područja	4
1.1.2. Reljefne i klimatske karakteristike	6
1.1.3. Kulturna i povijesna baština	7
1.1.4. Prirodna baština i Natura 2000	9
1.1.5. Stanje društvene i komunalne infrastrukture	12
1.2. Demografske i socijalne značajke područja FLAG-a	14
1.2.1. Broj i gustoća stanovnika, radni kontingent, prosječna starost, indeks starenja	15
1.2.2. Demografska kretanja stanovnika	16
1.2.3. Obrazovna struktura stanovništva	18
1.3. Gospodarske značajke područja FLAG-a	18
1.3.1. Glavne gospodarske djelatnosti i stanje gospodarstva	18
1.3.2. Tržište radne snage	21
1.4. Definicija i kapacitet ribolovnog područja FLAG-a	23
1.4.1. Kategorizacija i opis flote na području FLAG-a	23
1.4.2. Ulovne vrste riba i ostalih morskih organizama na području FLAG-a	24
1.5. Organizacijska struktura prodaje ribe na području FLAG-a	27
2. PARTNERSTVO I UKLJUČENOST LOKALNIH DIONIKA	27
2.1. Opis procesa i postupka uključenosti lokalnih dionika i zajednice u pripremu, izradu i provedbu LRSR-a	28
2.1.1. Plan uključenosti dionika u buduće aktivnosti	29
2.2. Opis tripartitnog partnerstva	29
3. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA, UKLJUČUJUĆI SWOT ANALIZU	30
3.1. Gospodarske, socijalne i okolišne međupovezanosti	30
3.2. SWOT analiza - snage, slabosti prilike i prijetnje područja FLAG-a	32
4. OPIS I HIJERARHIJA CILJEVA LRSR UKLJUČUJUĆI JASNE I MJERLJIVE POKAZATELJE OSTVARENJA ILI REZULTATA	35
4.1. Ciljevi i prioriteti LRSR FLAG-a	35
4.2. Korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta FLAG-a	36
4.3. Opis mjera uključujući definiranje korisnika, kriterija prihvatljivosti	39
4.4. Opis postupka odabira projekta na razini FLAG-a	48
4.5. Opis tema planiranih projekata suradnje i način njihova odabira	49
4.6. Usklađenost sa strateškim dokumentima više razine	49
4.7. Doprinos horizontalnim pitanjima	49
5. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRSR	50
6. NAČIN PRAĆENJA I VREDNOVANJA PROVEDBE LRSR	51

7.	OPIS SPOSOBNOSTI ZA PROVEDBU LRSR.....	53
7.5.	Ljudski kapacitet za provedbu LRSR i iskustvo u provedbi projekata	53
7.6.	Financijski kapacitet za provedbu LRSR	54
8.	FINANCIJSKI PLAN	54
	PRILOZI.....	I
	<i>Prilog 6. Indikatori za mjerenje učinka provedbe LRSR.....</i>	XVI
	<i>Prilog 7. Planirani prihodi i rashodi po vrsti prihoda/rashoda i godini provedbe (€)</i>	XVII
	POPIS TABLICA, SLIKA I PRILOGA	XX
	Tablice	XX
	Slike	XX
	Prilozi	XX

UVOD

Lokalna akcijska grupa u ribarstvu (FLAG) „Istarski švoj“ osnovana je krajem 2015. godine s ciljem poticanja održivog razvoja ribarskog i akvakulturnog područja po principu lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice, a kroz pripremu i provedbu lokalne razvojne strategije u ribarstvu. Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice pritom predstavlja mehanizam za uključivanje partnera na lokalnoj razini (predstavnik javnog, gospodarskog i civilnog sektora) u izradu i provedbu lokalne razvojne strategije u ribarstvu za programsko razdoblje 2021.-2027. godine, koja će pomoći području FLAG-a „Istarski švoj“ u prijelazu k održivoj budućnosti. Lokalna razvojna strategija u ribarstvu za programsko razdoblje 2021.-2027. godine, (u daljnjem tekstu: LRSR) predstavlja usklađen skup djelovanja u skladu s člankom 32. Uredbe (EU) br. 2021/1060 čijom provedbom će upravljati FLAG „Istarski švoj“, a čija je svrha ostvarivanje lokalnih ciljeva i potreba kroz lokalni razvoj pod vodstvom zajednice te koja doprinosi ciljevima iz članka 29. Uredbe (EU) br. 2021/1139. Obuhvaća mjere kojima se daje poticaj održivom plavom gospodarstvu u obalnim i kopnenim područjima FLAG-a te razvoju ribarskih i akvakulturnih zajednica.

FLAG „Istarski švoj“ broji ukupno 21 člana, od čega su 8 članova (38,10%) pripadnici javnog sektora, 9 članova (42,86%) pripadnici gospodarskog sektora, a 4 člana (19,05%) pripadnici civilnog sektora. Niti jedna od interesnih skupina-članica FLAG-a zasebno nema kontrolu nad donošenjem odluka, a područje FLAG-a prema Popisu iz 2021. godine ima 35.186 stanovnika, što je u skladu s odredbom o potrebnom broju stanovnika.

Jedinice lokalne samouprave u sastavu FLAG-a su gradovi Pazin i Poreč-Parenzo te općine Funtana-Fontane; Tar-Vabriga-Torre-Abrega; Tinjan; Višnjan-Visignano; Vrsar-Orsera i općina Kaštelir-Labinci-Castelliere-S.Domenica.

LRSR za programsko razdoblje 2021.-2027. važna je za daljnji razvoj područja, održivog ribarstva i akvakulture te ostvarenje željene razvojne vizije FLAG-a „Istarski švoj“ o skladnom području bogate ribarske tradicije i očuvanog okoliša, mjestu jednakih mogućnosti i visoke kvalitete života. Primarni cilj stoga ostaje isti: ostvariti održiv i učinkovit ribarski sektor i povećanu kvalitetu života na području ribarske zajednice FLAG-a do kraja 2027. godine poštujući posebnosti područja te želje i potrebe njegovih dionika.

FLAG „Istarski švoj“ nastaviti će pružati savjetodavnu pomoć, osiguravati protok znanja i informacija, ostvarivati kvalitetnu komunikaciju s nadležnim nacionalnim i EU tijelima te stajati na raspolaganju svojim članovima i cijeloj lokalnoj zajednici u realizaciji razvojnih aktivnosti. Na nama je zadatak da zajedničkim snagama u potpunosti ostvarimo potencijale našeg ribarstvenog područja te potaknemo razvoj temeljen na principima održivosti koordiniranim i osmišljenim djelovanjem iskorištavajući mogućnosti ponuđenih izvora financiranja, suradnje i umrežavanja javnog, privatnog i civilnog sektora.

1. OPIS PODRUČJA FLAG-a „ISTARSKI ŠVOJ“

Unutar ovog poglavlja opisano je područje na kojem djeluje Lokalna akcijska grupa u ribarstvu „Istarski švoj“ (u daljnjem tekstu: FLAG), obuhvaćajući opis zemljopisnih značajki, demografskih i socijalnih značajki, gospodarskih značajki, definirati će se kapacitet ribolovnog područja i opisati organizacijska struktura prodaje ribe na području FLAG-a.

1.1. Zemljopisne značajke područja FLAG-a „Istarski švoj“

FLAG „Istarski švoj“ se nalazi na području Istarske županije te obuhvaća središnje kontinentalno područje istarskog poluotoka, kao i dio zapadnog obalnog pojasa. Istarska se županija nalazi na istoimenom poluotoku zapadno od Primorsko-goranske županije i južno od Slovenije, a prostire se na 2.813 km² kopnene površine i prema zadnjem popisu stanovništva iz 2021. g. broji 195.237 stanovnika (69,41st./km²).

FLAG se prostire na kontinentalnom i obalnom području istarskog poluotoka i sastoji se od osam jedinica lokalne samouprave: **Grad Pazin**, **Grad Poreč-Parenzo** (u daljnjem tekstu: Grad Poreč), **Općina Funtana-Fontane** (u daljnjem tekstu Općina Funtana), **Općina Tar-Vabriga-Torre-Abrega** (u daljnjem tekstu: Općina Tar-Vabriga), **Općina Tinjan**, **Općina Višnjan-Visignano** (u daljnjem tekstu: Općina Višnjan), **Općina Vrsar-Orsera** (u daljnjem tekstu: Općina Vrsar) i **Općina Kaštelir-Labinci-Castelliere-S.Domenica** (u daljnjem tekstu: Općina Kaštelir-Labinci). Obalnom dijelu Istarske županije pripadaju Grad Poreč, Općina Funtana, Općina Tar-Vabriga i Općina Vrsar, a kontinentalnom dijelu Grad Pazin, Općina Tinjan, Općina Kaštelir-Labinci i Općina Višnjan. Obuhvaćeno područje FLAG-a pripada statističkoj regiji Jadranska Hrvatska.

Područje obuhvata FLAG-a prostire se na 508,15 km² te čini zemljopisno kontinuiranu cjelinu koja povezuje obalni i kontinentalni dio Istarskog poluotoka. Na području FLAG-a nalazi se 166 naselja u kojima prema Popisu stanovništva iz 2021. godine živi ukupno 35.186 stanovnika s prosječnom gustoćom naseljenosti od 69,26 st./km². Prisutan trend pada broja stanovništva u odnosu na posljednji popis iz 2011. godine nije mimoišao ni područje FLAG-a, na kojem je po posljednjem popisu iz 2021. godine živjelo ukupno 628 stanovnika manje. To je posljedica negativnog prirodnog prirasta na području FLAG-a, koji je u 2021. godini iznosio -101, a pokazatelj negativnih trendova je i vitalni indeks, čija je vrijednost na razini FLAG-a u 2021. godini iznosila 76,8.

Područje FLAG-a karakterizira iznimna kombinacija prirodnih ljepota, zemljopisnih karakteristika, kulturnog nasljeđa i autentičnih naselja te predstavlja jedinstvenu destinaciju, koja u konačnici doprinosi boljem razumijevanju istarske regije kao cjeline. Sastav FLAG-a odražava raznolikost područja, uključujući priobalna i zaobalna područja, ruralna i urbana područja te pruža širok spektar mogućnosti i potencijala za održivi razvoj i unaprjeđenje kvalitete života stanovnika područja FLAG-a.

FLAG uključuje obalni i kontinentalni dio Istre s obalom dugom 72,8 km, a područja broji ukupno 166 naselja. Prosječna gustoća naseljenosti područja FLAG-a u 2021. godini¹ bila je 71,26 stanovnika na km², dok je 2011. godine bila 72.65 stanovnika na km². Prosječna gustoća naseljenosti područja FLAG-a u 2021. godini s uključenom površinom i ukupnim

¹Navedeni broj ne uključuje površinu i ukupno stanovništvo općine Kaštelir-Labinci, koja je 25.09.2023. godine postala ravnopravni član FLAG-a.

stanovništvom općine Kaštelir-Labinci² bila je 69,24 stanovnika na km², dok je 2011. godine bila 70,48 stanovnika na km².

Nastavno se iznosi pregled osnovnih podataka o području FLAG-a pojedinačno po naseljima i zbirno (Tablica 1).

Tablica 1. Osnovni podaci o području FLAG-a

	Površina (km ²)	Broj naselja	Broj stanovnika		Razlika 2021./2011 ·	Broj stanovnika	
			2021.	2011.		2021.	2011.
Istarska županija	2.813,00		195.237	208.055	-12.818	69,41	73,96
Grad Pazin	136,54	18	8.279	8.638	-359	60,63	63,26
Grad Poreč	139,00	53	16.607	16.696	-89	119,47	120,12
Funtana	7,95	1	911	907	4	114,59	114,09
Tar-Vabriga	28,20	6	2.148	1.990	158	76,17	70,57
Tinjan	54,46	8	1.729	1.684	45	31,75	30,92
Višnjan	69,00	56	2.096	2.274	-178	30,38	32,96
Vrsar	37,70	9	1.923	2.162	-239	51,01	57,35
Kaštelir-Labinci	35,30	15	1.493	1.463	30	42,29	41,44
FLAG "Istarski švoj"	508,15	166	35.186	35.814	-628	69,24	70,48

Izvor: DZS: „Popis stanovništva iz 2021. godine“; strateški dokumenti JLS-ova članica FLAG-a; obrada autora

Grad Pazin smješten je u središtu Istarske županije i administrativno je središte Županije. Zauzima površinu od 136,54 km², odnosno 4,85% Istarske županije i površinom je treća najveća jedinica lokalne samouprave u Županiji. Grad Pazin poznat je po svojoj povijesti, starom gradu Pazinu, dubokoj provaliji iznad rijeke Pazinčice te po bogatoj kulturnoj i povijesnoj baštini. Grad Pazin u svom sastavu ima ukupno 18 naselja, a prema Popisu iz 2021. godine ima 8.279 stanovnika.³

Grad Poreč je drugi najveći istarski grad po broju stanovnika, a prema podacima Popisa stanovnika iz 2021. godine, ima ukupno 16.607 stanovnika. Grad Poreč raspoređuje se na području od 139 km² i u svom sastavu ima ukupno 53 naselja⁴.

Općina Funtana zauzima površinu od 7,95 km, jedino naselje je Funtana, a prema Popisu stanovnika iz 2021. godine, broji ukupno 911 stanovnika.⁵

Općina Tar-Vabriga prostire se na području od 28,2 km², ima ukupno 6 naselja⁶, a prema Popisu stanovništva iz 2021. godine broji ukupno 2.148 stanovnika.

²Navedeni broj ne uključuje površinu i ukupno stanovništvo općine Kaštelir-Labinci, koja je odnedavno ravnopravni član FLAG-a.

³ Izvor: Plan razvoja Grada Pazina 2021.- 2027., str. 8. i 9.

⁴ Izvor: Plan razvoja Grada Poreča-Parenzo za razdoblje od 2021. do 2031. godine, str. 6

⁵ Izvor: Provedbeni program Općine Funtana-Fontane za razdoblje 2021.-2025., str. 6.

⁶ Izvor: Izmjene i dopune PUR Općine Tar-Vabriga – Torre-Abrega 2014.-2020., str 8.

Općina Tinjan prostire se na površini 54,46 km², ima ukupno 8 naselja, a prema popisu stanovništva iz 2021. broji 1.729 stanovnika⁷.

Općina Višnjan prostire se na području od 69 km², ima ukupno 56 naselja i broji ukupno 2.096 stanovnika prema Popisu stanovništva iz 2021. godine.⁸

Općina Vrsar prostire se na području od 37.7 km², ima ukupno 9 naselja⁹, a prema Popisu stanovništva iz 2021. godine broji ukupno 1.923 stanovnika.

Novi član FLAG-a Općina Kaštelir-Labinci¹⁰ prostire se na 35,3 km², ima 15 naselja, a prema Popisu stanovništva iz 2021. godine ima ukupno 1.493 stanovnika¹¹.

1.1.1. Površina i granice područja

Područje FLAG-a obuhvaća kontinentalni i obalni dio Istre, odnosno 508,15 km² što čini 18,06% od ukupne površine Istarske županije. Granice FLAG-a u potpunosti prate administrativne granice područja. Na sjevernom dijelu FLAG graniči s administrativnim područjima Grada Novigrada, općinama Brtonigla, Grožnjan, Vižinada, Karojba, Motovun i Gradom Buzetom. Na istočnom dijelu FLAG graniči s općinama Cerovlje i Gračišće, a na južnom dijelu graniči s gradom Rovinjom te općinama Sv. Lovreč, Kanfanar, Sveti Petar u Šumi i Žminj. Prema podacima iz prethodne tablice po površini i broju stanovnika najveće i najnastanjenije na području FLAG-a je područje grada Poreča s površinom od 139 km². Prema posljednjim službenim podacima Popisa stanovništva iz 2021. godine u 53 naselja Grada Poreča živi 16.607 stanovnika. Po površini i broju stanovnika najmanja je Općina Funtana koja se prostire na 7.95 km² i prema podacima Popisa stanovništva iz 2021. godine ima 911 stanovnika. Detaljan tablični pregled površina jedinica lokalne samouprave prikazan je u prethodnom poglavlju.

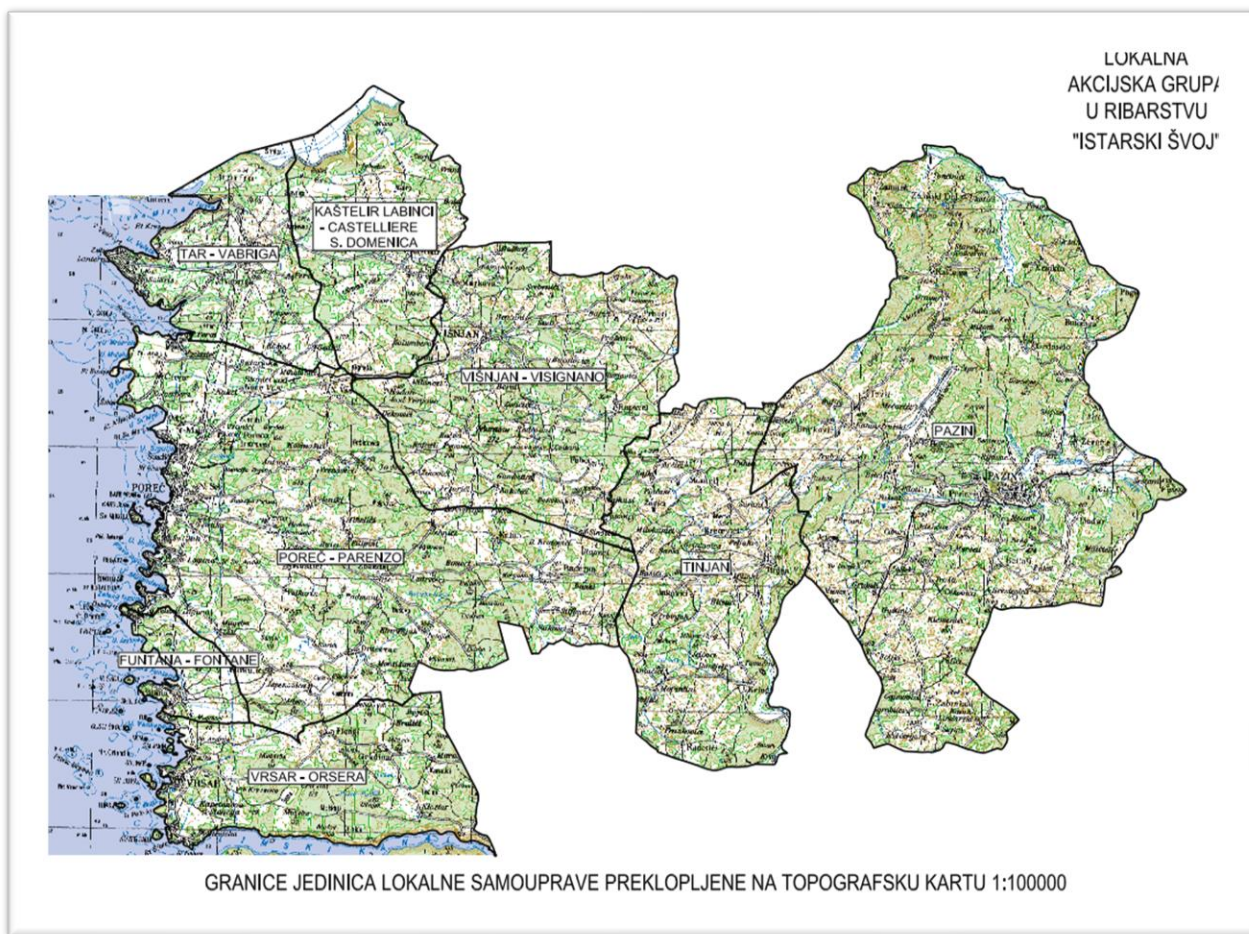
⁷ Izvor: Plan razvoja Općine Tinjan za razdoblje 2022.-2027., str.9.

⁸ Izvor: Strategija ukupnog razvoja Općine Višnjan 2016. - 2020., str. 10.

⁹ Izvor: Provedbeni program Općine Vrsar-Orsera za razdoblje 2021.-2025., str. 6.

¹⁰ Općina Kaštelir-Labinci postala je član FLAG-a 25.09.2023.

¹¹ Izvor: Program ukupnog razvoja Općine Kaštelir –Labinci 2014.-2020., str. 10.

Slika 1: Kartografski prikaz FLAG-a

Ukupna duljina obale FLAG-a iznosi 72,8 km od čega 14 km čini obala općine Tar-Vabriga, 28,6 km je duljina obale grada Poreča, 21,6 km je duljina obale općine Vrsar i 8,6 km je duljina obale općine Funtana (Državna Geodetska Uprava). Ribolovno more Republike Hrvatske dijeli se na jedanaest ribolovnih zona. Područje FLAG-a pripada **ribolovnoj zoni A** koja se nalazi u unutarnjem ribolovnom moru i vanjskom ribolovnom moru Republike Hrvatske, a omeđena je ravnom crtom koja polazi od točke A (LAT (ϕ) 45°28.70' N; LONG (λ) 013°35.14' E) na ušću Kanala sv. Odorika i proteže se Savudrijskom valom odnosno Piranskim zaljevom crtom sredine/ekvidistancije (do okončanja procesa razgraničenja između Republike Hrvatske i Republike Slovenije) do točke B (LAT (ϕ) 45°31.06' N; LONG (λ) 013°32.22' E), koja je na polovištu crte koja spaja rt Savudriju (Hrvatska) i rt Madonu (Slovenija).

Granica se dalje proteže okomicom iz točke B na spojnicu rta Savudrija (Hrvatska) i rta Madona (Slovenija) te presijeca granicu određenu Osimskim sporazumima (1975.) u točki C, koja je ujedno i tromeđna točka između teritorijalnih mora Italije, Slovenije i Hrvatske. Od točke C (Italija – Slovenija – Hrvatska) nastavlja se granicom određenom Osimskim sporazumima (1975.) na jugozapad do točke 4, te dalje do točke 5 teritorijalne granice na moru između Italije i Hrvatske (u duljini od 26 km) odnosno točke 1 epikontinentalne granice između Italije i Hrvatske. Od točke 5 granice određene Osimskim sporazumima (1975.) odnosno točke 1 epikontinentalne granice između Italije i Hrvatske, nastavlja se vanjskom granicom teritorijalnog mora Republike Hrvatske do točke X2. U istočnom dijelu se granica Ribolovne zone A nastavlja od točke A (LAT (ϕ) 45°28.70' N; LONG (λ) 013°35.14' E) na ušću Kanala

sv. Odorika crtom niske vode uzduž obale kopna sjevernog i zapadnog dijela poluotoka Istre do točke na rtu Kamenjak (jug poluotoka Istre) iz koje je povučena crta azimutom 221° i presijeca ravnu polaznu crtu u točki X1 (koja odvaja unutarnje ribolovno more od vanjskoga ribolovnog mora) i nastavlja se do vanjske granice teritorijalnog mora Republike Hrvatske u točki X2 koja je ujedno i krajnja južna točka Ribolovne zone A¹². Navedeno je prikazano nastavno (Slika 2).

Slika 2: Obala FLAG-a i granice ribolovnih zona A i H

Specifikum Istarskog arhipelaga očituje se u pomanjkanju zakloništa od vremenskih nepogoda, posebice na istočnoj obali Istre. Istarski akvatorij dijeli se na zapadnu obalu koja je niska i stjenovita te istočnu koja je strmija i dublja. Duljina zapadne obale iznosi cca. 400 km uključujući otoke, dok je istočna obala duljine cca. 100 km. U nacionalnim okvirima površine ribolovnih voda uz obale Istarske županije prostiru se na oko 3.000 km², dok se još 3.300 km² odnosi na Zaštićeni ekološki ribolovni pojas (ZERP). Konfiguracija obale te brojna naselja uvjetovale su postojanje više ribolovnih središta smještenih u manjim i većim lukama. Ribari s područja FLAG-a sukladno sezonalnosti ribolova i migracijama pojedinih vrsta riba i ostalih morskih organizama obavljaju ribolovnu aktivnost u različitim ribolovnim zonama.

1.1.2. Reljefne i klimatske karakteristike

Podneblje FLAG-a uvjetovano je geografskim položajem i reljefom. Blizina mora uz nizak reljef te izraziti rub na sjeveroistoku u zoni Čićarije i Učke imaju veliki utjecaj na održavanje klimatske osobitosti istarskog kraja. Na području FLAG-a susreću se u većoj mjeri "crvena", a u manjoj mjeri "siva" Istra, koje se odnose na vrstu zemlje koja prevladava područjem. Grad Poreč, te općine: Funtana, Tar-Vabriga, Kaštelir-Labinci, Tinjan, Višnjan i Vrsar nalaze se na području prekrivenom zemljom crvenicom (terra rossa), dok je Grad Pazin prekriven

¹² Sukladno Pravilniku o granicama u ribolovnom moru Republike Hrvatske NN 5/11.

i zemljom crvenicom i zemljom sive boje. Crvena zemlja na području grada Pazina prostire se u južnom dijelu grada Pazina (područje kraške zaravni) koju karakteriziraju niski reljefni oblici i crvena porozna tla, dok ostatak grada karakterizira siva zemlja i područje s izrazitim strminama i brežuljcima koji su u sjevernim dijelovima često prožeti vodotocima. Za "Crvenu Istru" su karakteristični prostrani, niski i valoviti istarski travnjaci s blago zaobljenim kupastim i relativno niskim reljefnim oblicima (30-100 metara relativne visine). Taj blagi valoviti prostor na zapadu prelazi u nizine koje se spuštaju prema moru.

Istarski poluotok obilježava sredozemna klima duž obale koja se postupno mijenja prema unutrašnjosti i prelazi u kontinentalnu klimu zbog hladnog zraka koji struji s planina i zbog relativne blizine Alpa. Za sve jedinice lokalne samouprave koje se nalaze na području FLAG-a (izuzev Grada Pazina i Općine Tinjan) karakteristična je sredozemna klima čija su glavna obilježja topla i suha ljeta, s prosječnim brojem od oko 2.400 sunčanih sati godišnje. Zime su blage i ugodne, a snijeg je rijetka pojava. Godišnji prosjek temperatura zraka duž sjevernog dijela obale Istre iznosi oko 14°C. Siječanj je najhladniji mjesec sa srednjom temperaturom uglavnom oko 6°C, dok su srpanj i kolovoz najtopliji, sa srednjom temperaturom oko 24°C. Područje općine Tinjan pripada tipu klime submediteranskih osobina u manjem dijelu, dok je u većem dijelu to modificirana kontinentalna klima. Značajnija odstupanja od prevladavajuće submediteranske klime izražena su u Pazinu, koji se nalazi u kotlini ponornice Pazinčice. Grad Pazin je smješten u središtu istarskog poluotoka, na zaravni koju okružuju okolna brda formirajući kotlinu. Kao takav obilježen je gotovo kontinentalnom klimom te su zime hladnije u odnosu na druge istarske gradove. Karakteristična su vruća ljeta u kojima je srednja mjesečna temperatura od 22 °C. Najsušniji dio godine izražen je ljeti. Od vjetrova na području grada prevladavaju bura, sjevernjak (tramontana) te istočnjak (levant). Temperatura mora najniža je u ožujku kada se kreće između 9 i 11°C, a s 24°C najviša je u kolovozu. Zaleđivanje obalnog ruba u malim i plitkim uvalama vrlo je rijetka pojava. Geomorfološke karakteristike terena te povoljan i pristupačan kraj omogućili su kvalitetan život ljudskih zajednica.

1.1.3. Kulturna i povijesna baština

Područje FLAG-a povezuje zemljopisne cjeline u kojima se prožima bogata kultura i povijest s vrijednom tradicijskom baštinom. Na povijesni razvoj Istre velik je utjecaj imao i specifičan geopolitički položaj u blizini jadranskog i istočno alpskog prometnog pravca te vibratna interakcija romanskog, germanskog i slavenskog kulturnog kruga. Najstariji nalazi pretpovijesne Istre pripadaju razdoblju starijeg (Šandalja, oko 800.000 pr.Kr.) i gornjeg paleolitika (Romualdova špilja, Vergottinova pećina, Šandalja II). U brončanom razdoblju ovo su područje nastanjivale indoeuropske skupine koje su podizale prve gradine, a u 11. st. pr.Kr. započinje željezno doba koje se prepoznaje po prodoru Histra, prvoga povijesnog naroda u Istri.

Kompleksan povijesni razvoj na ovom području rezultirao je iznimno vrijednom materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom o čemu svjedoči velik broj registriranih i evidentiranih kulturnih dobara. Nastavno je dan prikaz nepokretne kulturne baštine na području FLAG-a, koji se temelji na Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske, koji vodi Ministarstvo kulture i medija RH (Tablica 2).

Tablica 2. Zaštićena kulturna dobra na području FLAG-a

Rbr.	Naziv kulturnog dobra	Vrsta	Pravni status
Poreč			
1	Kompleks rimske vile na Punt Sorni	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
2	Sklop zgrada Palače Vergottini	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
3	Vila Polesini	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
4	Kompleks Eufrazijeve bazilike	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro, Kulturno dobro od nacionalnog značenja
5	Istarska sabornica (bivša crkva sv. Franje)	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
6	Gotička kuća	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
7	Kuća "Dva sveca"	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
8	Palača Sinčić (Zavičajni muzej Poreštine)	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
9	Kulturno - povijesna cjelina Poreča	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
Pazin			
1	Kompleks franjevačkog samostana s crkvom Pohođenja Blažene Djevice Marije	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
2	Crkva sv. Nikole	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
3	Zgrada Narodnog sveučilišta	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
4	Crkva sv. Katarine	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
5	Crkva sv. Križa	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
6	Crkva sv. Marije na Škriljinah	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro, Kulturno dobro od nacionalnog značenja
7	Crkva sv. Martina	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
8	Kulturno - povijesna cjelina Lindar	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
9	Kulturno - povijesna cjelina Berama	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
10	Kulturno-povijesna cjelina naselja Trviž	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
11	Kulturno-povijesna cjelina grada Pazina	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
12	Kaštel	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
13	Umijeće pripreme tradicijske slastice Pazinski cukančić	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro
14	Župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije	Nepokretna pojedinačna	Preventivno zaštićeno dobro
Kaštelir-Labinci			
1	Crkva sv. Trojstva, Labinci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Tar-Vabriga			
1	Arheološko nalazište Loron	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
2	Arheološko nalazište Tar na Stanciji Blek	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
3	Ostaci crkve sv. Križa	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
4	Zgrada Kaštela	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Tinjan			
1	Rodna kuća biskupa Jurja Dobrile	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
2	Sklop župne crkve sv. Petra i Pavla, crkvice sv. Ane i groblja u Kringi s pripadajućim zvonikom	Nepokretna pojedinačna	Preventivno zaštićeno dobro
Višnjan			
1	Crkva sv. Jakova	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
2	Crkva sv. Antuna	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
3	Kulturno - povijesna cjelina Višnjana	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
4	Stancija sv. Ivan od Šterne s crkvom sv. Ivana	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Vrsar			
1	Samostan i crkva sv. Mihovila	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
2	Crkva sv. Marije od Mora i ostaci samostana	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
3	Stambeno-atelierski kompleks s galerijom Džamonja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
4	Kulturno - povijesna cjelina Vrsara	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
5	Arheološko nalazište u neposrednoj okolini crkve sv. Marije od Mora	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
6	Ostaci potonulog zrakoplova Ford B-24H-15-FO S „Liberator“	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro

Izvor: Ministarstvo kulture i medija RH: „Registar kulturnih dobara RH“, <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

Na području FLAG-a utvrđeno je sveukupno 40 zaštićenih kulturnih dobara, koji se nalaze u Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske. Od toga je 37 na Listi zaštićenih kulturnih dobara i 3 na Listi preventivno zaštićenih dobara. Pritom posebno treba spomenuti kompleks Eufrazijeve bazilike, koji predstavlja kulturno dobro od nacionalnog značaja te je dio zaštićene svjetske baštine (UNESCO) i Crkvu sv. Marije na Škriljinah, koja također predstavlja kulturno dobro od nacionalnog značaja.

Prema vrstama kulturnih dobara 27 kulturnih dobara čine nepokretna pojedinačna kulturna dobra, 7 kulturnih dobara čine kulturno-povijesne cjeline, a 4 kulturna dobra ubrajaju se u arheološka kulturna dobra. Kao nematerijalno dobro zaštićeno je Umijeće pripreme tradicijske slastice „Pazinski cukerančić“. Cukerančić je tradicionalna istarska slastica u čijoj se pripremi tradicionalno se koristi amonijak, umjesto praška za pecivo ili sode bikarbone, a pečene se cukerančice umače u vino - malvaziju i krupni šećer. Pazinski cukerančići mogu se prepoznati po svom karakterističnom, razgranatom obliku. Umijeće pravljenja Pazinskog cukerančića rezultiralo proglašeno je 2018. godine nematerijalnom kulturnom baštinom RH.

Područje FLAG-a ima i brojna pokretna kulturna dobra i zbirke. Na području Grada Pazina nalaze se sljedeća pojedinačna pokretna kulturna dobra: Etnografski muzej Istre - muzejska građa; Muzej grada Pazina-muzejska građa; orgulje u crkvi sv. Nikole; skulptura "Sv. Antuna Opata" i kameni reljef sv. Martin i prosjak. Pazin također obiluje i zbirkama kao što su: cjelina arhivskih fondova i zbirke u posjedu Državnog arhiva u Pazinu; sakralni inventar crkve sv. Nikole; sakralni inventar Franjevačke crkve Blažene Djevice Marije; cjeline arhivskog gradiva: obitelj Battiala, obitelj Lazzarini te radničko udruženje za uzajamnu pomoć iz Labina. Grad Poreč ima sljedeća pokretna kulturna dobra: triptih s reljefima Bogorodice, sv. Jakova i nepoznatog sveca ili svetice; skulpturu sv. Martina iz crkve sv. Martina; ulomke retabla (tri kipa i predela) iz crkve Pohoda Blažene Djevice Marije; drveni retabl iz crkve sv. Marije od Vrata; amforu tipa Kapitan II; romaničko raspelo iz crkve sv. Justa u Galizani; Humski triptih te Poliptih s prikazom Bogorodice sa svecima. Poreč raspolaže sljedećim zbirkama: zbirku 27 drvenih skulptura i sakralnu zbirku Biskupskog ordinarijata. Općina Tinjan ima sljedeća pokretna kulturna dobra: sliku "Uznesenje Bogorodice"; Orgulje u crkvi sv. Petra i Pavla i slike "Sv. Martin" i "Vizija sv. Antuna". Općina Višnjan ima kao pokretno kulturno dobro koju čini slika "Bogorodica od ružarija, članovi Svete lige i otajstva ružarija". Od kulturnih zbirki Općina Višnjan raspolaže s kompletom misnog ruha iz crkve sv. Kvirika i Julite. Na području Općine Vrsar nalaze se sljedeća pojedinačna pokretna kulturna dobra: arheološki lokalitet Monte Ricco te arheološko nalazište u neposrednoj okolici crkve sv. Marije od Mora. Općina Vrsar raspolaže sa sljedećim zbirkama: drveni oltarni retabl s pripadajućim antependijem i oltarnom palom "Bogorodica s Djetetom, sv. A. Padovanskim, sv. Rokom i sv. Sebastijanom" te drveni retabl u crkvi sv. Antuna.

Bitno je napomenuti i činjenicu kako cjelovitost ponude kulturne baštine na području FLAG-a ne predstavljaju samo zakonski zaštićena kulturna dobra, već i čitav niz kulturno - povijesnih elemenata lokalnog značaja koji doprinose razvoju ponude kulturnog turizma.

1.1.4. Prirodna baština i Natura 2000

Prirodna baština obuhvaća ruralni i prirodni okoliš s pripadajućom florom i faunom. Ovakva vrsta lokacija sa zaštićenom baštinom često služi kao važna komponenta u turističkoj industriji jer privlači mnogo domaćih i stranih posjetitelja. Zaštićenim dijelovima prirode na području Istarske županije upravlja javna ustanova „Natura Histrica“. Osnovna djelatnost ustanove je zaštita, održavanje i promicanje zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti na

području Istarske županije u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometenog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara te nadzor provođenja uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravlja.

Prirodne vrijednosti zaštićene temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN80/13) na području FLAG-a su¹³:

- **Posebni rezervat u moru Limski zaljev** - prirodni je fenomen koji predstavlja potopljenu kanjonsku dolinu u kršu. Zbog mnogih pomorskih izvora-vrulja, more je smanjenog saliniteta, koji varira s godišnjim dobom i dubinom. More je manje prozirnosti nego na otvorenom što indicira bogatstvo planktona. Izražena su temperaturna kolebanja te visoka koncentracija kisika. Ova specifična svojstva uvjetuju bogatstvo morske faune i flore s izuzetnim zajednicama morskog dna. Područje je prirodno mrjestilište za neke vrste riba. Limski zaljev jednim dijelom pripada Općini Vrsar;
- Posebni rezervat šumske vegetacije Kontija na području Općine Vrsar;
- Geomorfološki spomenici prirode: Jama Baredine, Markova jama i Pincinova jama na području Općine Tar-Vabriga i na području Općine Kaštelir-Labinci (Markova jama);
- Botanički spomenik prirode (spomenik parkovne arhitekture) Stablo čempresa u Kašćergina na području Grada Pazina, skupina stabala oko crkvice sv. Ane kraj Červara i skupina stabala na području grada Poreča, skupina stabala u Vrsaru;
- Značajni krajobrazi: **Pazinski Ponor (Pazinska jama)** - prirodni je fenomen koji sa svojim nekadašnjim prirodnim nastavkom Limskom dragom, predstavlja najljepši primjer specifične evolucije krške hidrografije i morfologije u Istri. Na kontaktu nepropusnih flišnih i propusnih vapnenačkih slojeva došlo je do podzemne piraterije, odnosno prekida kontinuiranog površinskog toka i stvaranja grandioznog Pazinskog ponora. To je mjesto gdje najveća istarska ponornica Pazinčica svoj tok nastavlja kroz podzemlje. Kanjon i ponor, jama i prilaz do jame djelomično se kao šetnica koriste u turističke svrhe i u svrhe speleološkog turizma. Nalazi se na području Grada Pazina;
- **Limski zaljev** - predstavlja prvorazrednu prirodnu pojavu od velike naučne i estetske vrijednosti. To je primjer potopljene kanjonske doline u kršu, a sa svojim prirodnim nastavkom Limskom dragom čini jedinstvenu cjelinu. Stvoren je u jurskim vapnencima, s dužinom oko 10 km, prosječnom širinom od 600 m i visinom kanjonskih strana do 150 m. Strane zaljeva su obrasle svim elementima makije crnika, zelenika, planika, lemprika, tetivika, tršlja, bjelograb, i crni jasen, a mikroklimatski uvjeti uzrokom su pojave submediteranske zajednice hrasta medunca i cera. Takva raznolikost vegetacije na uskom području predstavlja jedinstvenu rijetkost i posebnu ekološku rijetkost. Jednim se dijelom nalazi i na području općine Vrsar;
- Spomenik prirode – javor na Stanciji Bašarinka na području grada Poreča.

Natura 2000

Direktiva EU o pticama i Direktiva EU o staništima predstavljaju srž EU zakonodavstva o zaštiti prirode. Područja zaštićena tim direktivama nazivamo ekološkom mrežom Natura 2000. Njezin je cilj zaštititi glavne vrste staništa i ugrožene vrste u Europi. U Hrvatskoj je ekološka mreža propisana Zakonom o zaštiti prirode i proglašena Uredbom Vlade RH.

¹³ Izvor: Analize i izvještaji zaštićenih područja u Republici Hrvatskoj; <http://biportal.hr/gis>

Područje FLAG-a karakterizira posebnost ušća rijeke Mirne s Tarskom valom, područje veličine oko 465 hektara koje obiluje bogatom florom i faunom s više stotina ptica, brojnim vodozemcima, gmazovima i sisavcima od kojih su mnogi zakonom zaštićeni. To je važna lokacija za seobu, prezimljavanje i gniježđenje ptica vodenih staništa. Na ovom se području tada zadržavaju žalari cirikavci, sibirski vrsta gnjezdarica koja ljeti prelijeće preko tih krajeva u jatu od trideset primjeraka.

Planirano je proglašenje područja posebnog ornitološkog rezervata. Određivanjem formalnog okvira za očuvanje raznolikosti ptica koje tu obitavaju zaštitit će se močvarno područje, jedno od rijetkih preostalih na Mediteranu. Područje grada Pazina je također specifično jer se ističe s vrijednošću krajolika doline Pazinčice s Pazinskom jamom kao spomenikom prirode. Najveći vodotok je Pazinčica (Pazinski potok) koji ponire u Pazinsku jamu. Na području grada Pazina nalaze u cijelosti ili djelomično ukupno 4 sliva (sliv Mirne, podsliv Butoniga, sliv Pazinskog potoka, sliv bujice Čipri i sliv ponornice Brestovac) prema kojima otječe preko 40 kanala i potoka u kojima se voda zadržava uglavnom tijekom kišovitijih dijelova godina. Pazinski potok je zakonom zaštićen kao značajni krajobraz. Zaštićeno područje obuhvaća kanjon i ponor Pazinčice, dužine i dubine oko 500 i 100 metara, te Pazinsku jamu.

Ekološkom mrežom smatraju se područja očuvanja značajna za ptice (POP) te područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS). Nastavno je dan popis NATURA 2000 područja na području FLAG-a¹⁴:

1. Akvatorij zapadne Istre, ukupne površine 15.470,15 ha, prepoznat je kao područje očuvanja značajno za ptice (POP) pod kodom lokaliteta HR1000032 i proteže se duž cijele obale FLAG-a (Općina Vrsar, Općina Funtana, Grad Poreč, Općina Tar-Vabriga;
2. Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) su¹⁵:
 - a. Vrsarski otoci, površine 882,19 ha, (HR3000003) na području Općine Vrsar i Funtana;
 - b. Mirna i šire područje Butonige, površine 1.476,1972 ha, (HR2000619) djelomično na području grada Pazina;
 - c. Akvatorij zapadne Istre, površine 72.812,11 ha, (HR5000032) djelomično na području Općine Vrsar;
 - d. Limski zaljev kopno, površine 1.168,32 ha, (HR2000629) djelomično na području Općine Vrsar;
 - e. Pazinski potok, površine 70,50 ha (HR2001386) na području grada Pazina;
 - f. Grdoselski potok, površine 2,71 ha (HR2001396) na području grada Pazina;
 - g. Pazinština, površine 4.704,48 ha (HR2001365) djelomično na području grada Pazina;
 - h. Klaričeva jama, površine 0,78 ha (HR2001144) na području Općine Vrsar;
 - i. Tarska uvala-Istra, površine 0,40 ha (HR2000703) na području općine Tar-Vabriga i djelomično na području općine Kaštelir-Labinci;
 - j. Vela Traba, površine 540,08 ha (HR2001322) na području grada Pazina;
 - k. Ušće Mirne, površine 115,34 ha (HR3000433) djelomično na području Općine Tar-Vabriga;
 - l. Pincinova jama, površine 78,52 ha (HR2000100) na području Općine Tar-Vabriga;
 - m. Područje oko Markove jame-Istra, površine 1.034,22 ha (HR2000083) djelomično na području Općine Tar-Vabriga i djelomično na području općine Kaštelir-Labinci;
 - n. Limski kanal-more, površine 673,10 ha (HR3000001)-djelomično na području općine Vrsar.

¹⁴Izvor: <http://bioportal.hr/gis>

¹⁵Izvor: Ibid 14.

1.1.5. Stanje društvene i komunalne infrastrukture

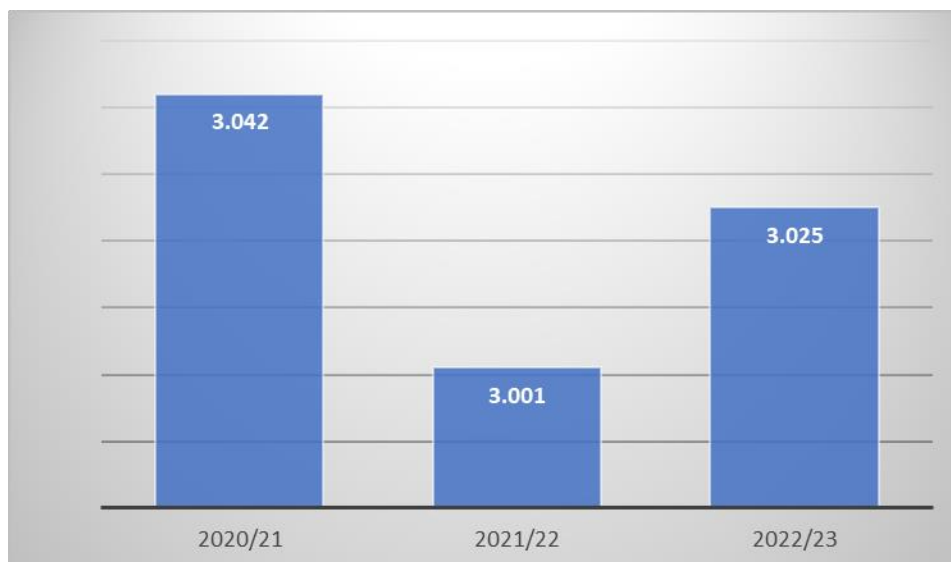
Područje FLAG-a pripada obrazovnom sustavu Istarske županije koji uključuje obrazovne programe koji se provode na razini predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja te cjeloživotnog obrazovanja. Osnivači dječjih vrtića su: općine ili gradovi (uključujući program predškolskog odgoja koji djeluje pri osnovnim školama), fizičke osobe (privatni dječji vrtići), vjerske zajednice, udruge socijalnih ustanova (vrtići koji djeluju pri ustanovi). Prema podacima DZS-a na području FLAG-a na početku pedagoške godine 2022./2023. djelovalo je ukupno 20 dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju program predškolskog odgoja. Najviše ih je djelovalo u Gradu Poreču (11). U pedagoškoj godini 2022./2023. program predškolskog odgoja pohađalo je na području FLAG-a ukupno 1.488 djece, o kojima se brinulo ukupno 320 zaposlenih osoba, što je prikazano nastavno (Tablica 3). Od navedenih dječjih vrtića tri izvode programe na talijanskom jeziku za pripadnike talijanske nacionalne manjine (Varvari na području grada Poreča, općina Tar-Vabriga i općina Vrsar).

Tablica 3. Dječji vrtići i pravne osobe na području FLAG-a, početak pedagoške godine

Gradovi / Općine	2021./2022.			2022./2023.		
	Broj ustanova	Djeca ukupno	Zaposleni ukupno	Broj ustanova	Djeca ukupno	Zaposleni ukupno
Pazin	1	298	54	2	331	59
Poreč	9	586	129	11	754	173
Funtana	-	-	-	-	-	-
Kaštelir-Labinci	1	53	9	2	50	9
Tar-Vabriga	1	66	17	1	72	16
Tinjan	1	78	4	1	79	12
Višnjan	1	66	18	1	70	18
Vrsar	2	127	35	2	132	33
UKUPNO	16	1.274	266	20	1.488	320

Izvor: DZS: „Gradovi u statistici“; obrada autora.

Sustav osnovnoškolskog obrazovanja na području FLAG-a obuhvaća 12 osnovnih škola, od kojih neke imaju svoje podružnice: Osnovna škola Vladimira Nazora Pazin, Osnovna škola Poreč, Talijanska osnovna škola Bernardo Parentin Poreč, Osnovna škola Tar-Vabriga, Osnovna škola Vladimira Nazora Vrsar, Osnovna škola Jože Šurana Višnjan te Umjetnička škola Poreč. U sklopu Osnovne škole Vladimira Nazora Pazin na području općine Tinjan djeluje Područna škola Tinjan, a na području grada Poreča u sklopu Osnovne škole Poreč djeluju Područna škola Veli Maj, Područna škola Žbandaj i Područna škola Nova Vas. Umjetnička škola Poreč ima podružnicu na području općine Vrsar, a Osnovna glazbena škola u Pazinu priključila se osnovnoj školi Vladimira Nazora Pazin te djeluje kao Glazbeni odjel. Nastavno je prikazamo kretanja ukupnog broja učenika na početku svake školske godine (Slika 3).

Slika 3: Kretanje broja učenika na početku školske godine na području FLAG-a¹⁶

Na području FLAG-a djeluju ukupno četiri srednjoškolske ustanove. Na području grada Pazina djeluju dvije srednje škole: Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile (GSŠJD), čiji je osnivač Istarska županija, i Pazinski kolegij, klasična gimnazija, kojeg je osnovala Biskupija porečkopoljska. GSŠJD, pored programa opće gimnazije provodi strukovne programe-3 četverogodišnja te 1 trogodišnji. Na području Grada Poreča djeluju dvije srednje škole: Srednja škola Mate Balote i Turističko-ugostiteljska škola Antona Štifanića.

Visokoškolsko obrazovanje na tom području odvija se putem Preddiplomskog stručnog studija poduzetništva u Pazinu i Stručnog studija vinarstva i mediteranske poljoprivrede u Poreču, u sklopu Veleučilišta u Rijeci te Preddiplomskog stručnog studija turističkog i hotelskog menadžmenta u sklopu Sveučilišta Libertas. Ustanove visokoškolskog obrazovanja na području FLAG-a predstavljaju ulaganja u najvažniji element razvoja, ljudske resurse. Prema podacima DZS-a ukupno 1.087 studenata s prebivalištem na području FLAG-a upisalo je akademsku godinu 2021/22 na visokim učilištima, od toga 829 upisalo je sveučilišni studij, 122 veleučilište, 85 stručni studij, 30 visoku školu te 21 umjetničku akademiju.

U Gradu Poreču djeluje i javni znanstvena ustanova - Institut za poljoprivredu i turizam, koji ima 3 organizacijske jedinice: Zavod za poljoprivredu i prehranu, Zavod za ekonomiku i razvoj poljoprivrede i Zavod za turizam.

Na području FLAG-a postoje dvije ispostave Istarskih domova zdravlja: u Pazinu i Poreču te zdravstvene stanice (ambulante) u Vrsaru, Taru, Funtani, Tinjanu i Višnjaju. Najbliže opće bolnice nalaze se u Puli i Rijeci. Na području FLAG-a postoji Centar za socijalnu skrb u Pazinu koji je nadležan za Grad Pazin i Općinu Tinjan te Centar za socijalnu skrb u Poreču koji je nadležan za ostale općine s navedenog područja, odnosno za Grad Poreč, Općinu Funtana, Općinu Kaštelir-Labinci, Općinu Tar-Vabriga, Općinu Višnjiu i Općinu Vrsar.

¹⁶ Izvor: DZS: „Gradovi u statistici“; obrada autora.

Na području FLAG-a djeluju i dvije Područne vatrogasne zajednice i to u Pazinu i Poreču. Područna vatrogasna zajednica Poreč obuhvaća Javnu vatrogasnu postrojbu "Centar za zaštitu od požara" Poreč, Dobrovoljno vatrogasno društvo "Plamen Višnjan", Dobrovoljno vatrogasno društvo "Lampo" Tar-Vabriga i Dobrovoljno vatrogasno društvo Vrsar. Područna vatrogasna zajednica Pazin obuhvaća Javnu vatrogasnu postrojbu Pazin i Dobrovoljno vatrogasno društvo Pazin. Područje FLAG-a u potpunosti je pokriveno elektroenergetskim razvodom iako su u pojedinim naseljima potrebna proširenja postojećih mreža javne rasvjete. Cijelo područje FLAG-a ima riješenu vodovodnu mrežu, a opskrbljuje se vodom iz sustava Istarski vodovod d.o.o. Buzet i to iz izvora Sv.Ivan i Gradole te Akumulacije Butoniga. Istarski vodovod d.o.o. Buzet zadužen je za vodoopskrbu većeg dijela Istarske županije. Područje je gotovo potpuno pokriveno fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom, pa je time omogućeno spajanje računala na brzu internetsku mrežu, što je važno za razvoj gospodarstva, posebice turizma, ali i kvalitete života stanovnika.

Geoprometni položaj područja FLAG-a određen je sustavom državnih cestovnih pravaca prema Rijeci – Puli – Kopru – Trstu te sustavom županijskih i lokalnih cesta.

Lukama javnog prometa županijskog i lokalnog značaja na području cijelog FLAG-a upravlja lučka uprava Poreč, a turistički i trgovački promet postoji u lukama Poreč, Vrsar, Funtana, Červar Porat i na području općine Tar-Vabriga. Iskrcajna mjesta za ribarska plovila duljine iznad 15 metara nalaze se u Općini Tar-Vabriga u Santa Marini, u Općini Vrsar i u Gradu Poreču, a iskrcajna mjesta za ribarska plovila duljine ispod 15 metara na području Općine Tar-Vabriga u Tarskoj Uvali i u Općini Funtana.

Željeznički promet prisutan je na području Pazina i odvija se putem jednokolosječne željezničke pruge od značaja za regionalni promet koja povezuje Pazin s Pulom na jugu te Buzetom, odnosno državnom granicom na sjeveru. Željeznička povezanost Pazina s ostalim hrvatskim županijama moguća je isključivo preko Slovenije. Na području Pazina nalazi se jedan željeznički kolodvor i to u najvećem naselju – Pazin, u blizini autobusnog kolodvora, te jedno stajalište u naselju Heki. Što se tiče pomorskog prometa, na području FLAG-a ne postoje državne trajektne, brodske ili brzobrodske linije.

Lokalni te međugradski autobusni prijevoz ponajviše je u funkciji radnih i školskih putovanja čemu je usmjerena većina linija te je stoga njihova učestalost zadovoljavajuća u vrijeme najvećih jutarnjih i popodnevni opterećenja.

U Općini Vrsar postoji i manji aerodrom tercijarne 1A kategorije, u okviru kojega je i sezonski granični zračni carinski prijelaz od međunarodnog značaja II. kategorije.

Na području Grada Poreča i Općina Funtana, Tar-Vabriga, Višnjan i Vrsar otpad skuplja komunalno poduzeće Usluga Poreč d.o.o. i odlaže ga na odlagalištu otpada Košambra. Odlagalište Košambra nalazi se oko 2,5 km jugoistočno od centra grada Poreča. Na području Grada Pazina i Općine Tinjan otpad sakuplja Usluga d.o.o. Pazin sa službenim odlagalištem komunalnog otpada „Jelenčići V“ koje se nalazi oko 2,7 kilometara jugozapadno od Pazina.

1.2. Demografske i socijalne značajke područja FLAG-a

U nastavnom tekstu opisane su demografske i socijalne značajke područja FLAG-a uzimajući u obzir broj i gustoću stanovnika, demografska kretanja stanovnika i obrazovnu strukturu stanovništva.

1.2.1. Broj i gustoća stanovnika, radni kontingent, prosječna starost, indeks starenja

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, područje FLAG-a broji 35.186 stanovnika što čini 18,02% ukupnog broja stanovnika Istarske županije koja ima 195.237 stanovnika. Prosječna gustoća naseljenosti na području FLAG-a u 2021. godine bila je 69,24 stanovnika na km². Među navedenim gradovima i općinama najveću gustoću naseljenosti ima Grad Poreč (119,47 st./km²), a najmanju Općina Višnjan (30,38 st./km²).

Prema podacima popisa stanovništva iz 2021. godine, radni kontingent na području FLAG-a čini 22.441 osoba, od toga 11.077 muškaraca (49,36%) i 11.364 žena (50,64%). Sveukupni radni kontingent žena i muškaraca iznosi 63,78% od ukupnog broja stanovnika FLAG-a, što je smanjenje za 6,35% u odnosu na radni kontingent iz 2011. godine.

Tablica 4. Osnovni podaci o području FLAG-a

	Broj stanovnika	Površina	Broj st./km ²	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starosti
	Popis 2021.	(km ²)	2021.	(god.)	(100)	(%)
Istarska županija	195.237	2.813,00	69,41	45,8	183,4	32,2
Grad Pazin	8.279	136,54	60,63	44,3	162,9	30,0
Grad Poreč	16.607	139,00	119,47	44,2	158,4	30,1
Funtana	911	7,95	114,59	44,7	162,2	30,6
Kaštelir-Labinci	1.493	35,30	42,29	43,2	140,5	28,6
Tar-Vabriga	2.148	28,20	76,17	43,1	141,6	27,2
Tinjan	1.729	54,46	31,75	44,1	149,0	29,4
Višnjan	2.096	69,00	30,38	44,9	167,8	30,1
Vrsar	1.923	37,70	51,01	45,4	184,4	31,3
FLAG "Istarski švoj"	35.186	508,15	69,24	44,24	159,0	29,9

Izvor: DZS: „Popis stanovništva iz 2021. godine“; strateški dokumenti JLS-ova članica FLAG-a; obrada autora

Najmanju prosječnu starost stanovništva ima Općina Tar-Vabriga (43,1 god.), a najveću prosječnu starost Općina Vrsar (45,4 god.). Prema Popisu stanovništva iz 2021., indeks starenja na području FLAG-a iznosio je 159,00 a koeficijent starosti 29,9. Najvišu vrijednost indeksa starenja ima Općina Vrsar (184,4), a najmanju Općina Kaštelir-Labinci (140,5).

Najvišu vrijednost koeficijenta starenja imala je Općina Vrsar (31,3), a najnižu Općina Tar-Vabriga (27,2). Prosječna starost označuje srednje godine života cjelokupnog stanovništva određenog prostora (zemlje, grada itd.), a izračunava se kao aritmetička sredina starosti stanovništva. Možemo ustvrditi da je prosječna starosti stanovništva FLAG-a (44,2 god.) nešto niža od prosjeka Istarske županije (45,8 god.), što je viša vrijednost u odnosu na prosječnu starost stanovnika na području FLAG-a prema Popisu iz 2011. godine (42 god.).

Indeks starenja na razini FLAG-a od 159, računa se kao postotni udio osoba starih 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih 0-19 godina. Indeks veći od 140 ukazuje na činjenicu da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja. Koeficijent starosti jest postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu. Osnovni je pokazatelj razine starenja, a kad prijeđe vrijednost 12%, smatra se da je stanovništvo određenog područja zašlo

u proces starenja. Stoga se nameće zaključak da se područje FLAG-a, kao i cijele Istarska županija, nalazi u demografskom procesu starenja stanovništva. Dodatni dokaz je i broj fertilnog ženskog stanovništva prema Popisu iz 2021. godine. Broj žena u fertilnoj dobi (žene u dobi 15 - 49 godina, što se okvirno smatra razdobljem tijekom kojeg je žena fiziološki sposobna za rađanje), na području FLAG-a u 2021. iznosio je 7.355, dok je prema popisu iz 2011. godine iznosio 8.284, što je smanjenje za 11,2%.

1.2.2. Demografska kretanja stanovnika

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, područje FLAG-a broji 35.186 stanovnika, što predstavlja smanjenje broja stanovnika od 628 (-1,75%). Nastavno je prikazano kretanje stanovništva FLAG-a usporedbom između dva popisa stanovništva (Tablica 5). Na području FLAG-a odnosu na Popis stanovništva u 2011. najveći broj stanovnika izgubio je Pazin (-359 stanovnika), koji je jedini od svih JLS-ova imao i negativni saldo migracije (-18 stanovnika). Veliki gubitak broja stanovnika između dva popisa imale su i općina Vrsar (-239 stanovnika), općina Višnjan (-178 stanovnika) i grad Poreč (-89 stanovnika). Od općina unutar FLAG-a dobitnik je općina Tar Vabriga, koja je dobila 158 stanovnika, na što je utjecao i pozitivni migracijski saldo od 74 stanovnika. Demografska situacija u gradovima i općinama pokazuje i utjecaj mehaničkog priljeva stanovništva u ukupnoj masi novih stanovnika, posebice u segmentu radno sposobnog stanovništva. Taj je trend izraženiji u obalnom prostoru, a u gradovima i općinama u unutrašnjosti su prisutni nepovoljniji demografski trendovi.

Tablica 5. Kretanje stanovništva na području FLAG-a i migracijski saldo (2021.)

Grad/Općina	Popis 2011.	Popis 2021.	Razlika	Doseljeni				Odseljeni				Migr. saldo
				Uk.*	iz dr. gr./opć IŽ	iz dr. žup.	iz inoz.	Uk.*	u dr. gr./opć IŽ	u dr. žup.	u inoz.	
Istarska županija	208.055	195.237	-12.818	7.540	2.245	1.344	3.046	6.729	2.245	885	2.694	811
Pazin	8.638	8.279	-359	175	73	24	38	193	74	33	46	-18
Poreč	16.696	16.607	-89	866	135	169	312	859	158	116	335	7
Funtana	907	911	4	57	16	7	34	39	13	7	19	18
Kaštelir-Labinci	1.463	1.493	30	84	38	9	29	60	19	11	22	24
Tar-Vabriga	1.990	2.148	158	152	44	18	80	78	31	6	31	74
Tinjan	1.684	1.729	45	50	27	8	15	29	18	4	7	21
Višnjan	2.274	2.096	-178	88	39	14	23	68	32	7	17	20
Vrsar	2.162	1.923	-239	89	11	21	51	70	15	12	37	19
FLAG „Istarski švoj“	35.814	35.186	-628	1.561	383	270	582	1.396	360	196	514	165

*Razlika do ukupnog broja doseljenih/odseljenih odnosi se na preseljenja među naseljima unutar istoga grada/općine.

Izvor: DZS; obrada autora.

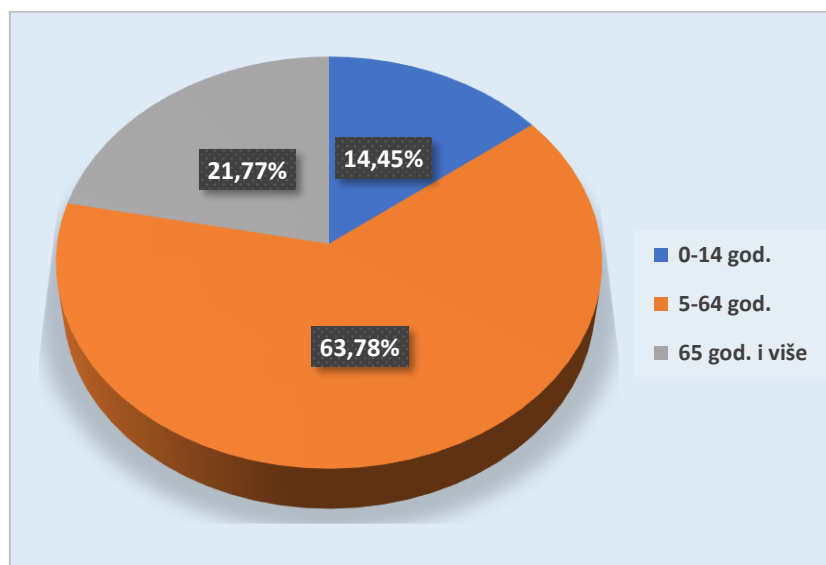
Nastavno je prikazano prirodno kretanje stanovništva FLAG-a prema Popisu stanovništva iz 2021. godine (Tablica 6). Analiza pokazuje da su gradovi Pazin i Poreč te većina općina na području FLAG-a imali negativni prirodni prirast i vrijednost vitalnog indeksa ispod 100. Iznimka je bila općina Tar-Vabriga, u kojoj je zabilježen skroman, ali pozitivan prirodni prirast (+2 stanovnika) te je vrijednost vitalnog indeksa iznosila 108,7. Iako je imao negativni prirodni prirast (-29 stanovnika), Grad Poreč ostvario je najveću vrijednost vitalnog indeksa od svih gradova u Istarskoj županiji (84,8 živorođenih na 100 umrlih). Kod općina na području FLAG-a najveći pad prirodnog prirasta imala je općina Tinjan (-14 stanovnika), koje je ujedno zabilježila i najnižu vrijednost vitalnog indeksa (50), što ukazuje na ubrzano „odumiranje“ stanovništva, jer na 100 umrlih ima samo 50 novorođenih.

Tablica 6. Prirodno kretanje stanovništva na području IŽ i FLAG-a (2021.)

Istarska županija Gradovi /Općine FLAG „Istarski švoj“	Živo- rođeni	Umrli	Prirodni prirast	Brakovi		Vitalni indeks (živorođeni na 100 umrlih)
				sklopljeni	razvedeni	
Istarska županija	1.657	2.784	-1.127	646	252	59,5
Grad Pazin	78	108	-30	30	20	72,2
Grad Poreč	162	191	-29	52	30	84,8
Funtana	9	11	-2	2	-	81,8
Kaštelir-Labinci	12	17	-5	6	3	70,6
Tar-Vabriga	25	23	2	7	3	108,7
Tinjan	14	28	-14	7	2	50,0
Višnjan	20	32	-12	8	3	62,5
Vrsar	15	26	-11	6	2	57,7
FLAG „Istarski švoj“	335	436	-101	118	63	76,8

Izvor: DZS: „Popis stanovništva iz 2021. godine“; obrada autora.

Nastavno je prikazana struktura stanovništva na području FLAG-a prema glavnim dobnim skupinama, koja je rezultat Popisa stanovništva iz 2021. godine (Slika 4).

Slika 4: Struktura stanovništva FLAG-a prema glavnim dobnim skupinama¹⁷

Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine a području FLAG-a broj stanovnika u dobnoj skupini 0-14 godina iznosi 5.086 (14,45%), broj stanovnika u dobnoj skupini 15-64 godina iznosi 22.441 (63,78%), a broj stanovnika u dobnoj skupini iznad 65 godina iznosi 7.660 (21,77%). Od jedinica lokalne samouprave na području FLAG-a najveći postotak udjela stanovništva u dobnoj skupini 0-14 godina u odnosu na ukupni broj stanovnika ima Općina

¹⁷ Izvor: DZS: „Popis stanovništva iz 2021. godine“; obrada autora.

Tinjan (16,02%), a najmanji Općina Vrsar (13,05%). Najveći postotak udjela stanovništva u dobnoj skupini 15-65 godina u odnosu na ukupni broj stanovnika ima Općina Tar-Vabriga (66,43%), a najmanji Općina Tinjan (61,65%). Najveći postotak udjela stanovništva u dobnoj skupini 65 i više godina u odnosu na ukupni broj stanovnika ima Općina Funtana (23,71%), a najmanji Općina Kaštelir-Labinski (20,09%). Veći postotak stanovništva u dobnoj skupini 0-14 godina ukazuje na potencijalni rezervoar buduće radne snage u jedinicama lokalne samouprave. Raznim mjerama pronatalitetne politike, kao što su potpore za novorođenje, dječja igrališta, dječji vrtići, uvođenje jednosmjenske nastave i sl., JLS-ovi utječu na kvalitetu života djece i tako osiguravaju buduću konkurentnost.

1.2.3. Obrazovna struktura stanovništva

Prema podacima iz Popisa stanovništva 2021. godine, ukupni broj stanovnika na razini FLAG-a bez škole i nezavršene osnovne škole iznosi 535, tj. 1,8%. Osnovnu školu je završilo 4.824 osoba odnosno 16,03%. Srednju je školu završilo njih 17.742, odnosno 58,94%. Visoko obrazovanje ima 6.982 osoba s područja FLAG-a, odnosno 23,20%. Od toga je višu školu i 1. stupanj fakulteta i stručni studij pohađalo 2.721 osoba (38,97%), fakultete, umjetničke akademije i sveučilišne studije 4.178 (59,84%), a magisterij i doktorat 83 (1,19%). Informacije nisu poznate za 18 stanovnika FLAG-a, odnosno 0,26%. Detaljniji podaci prikazani su nastavno (Tablica 7).

Tablica 7. Prirodno kretanje stanovništva na području IŽ i FLAG-a (2021.)

Grad/općina	Ukupno	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje	Nepoznato
Pazin	7.103	11	10	44	1.386	3.875	1.777	-
Poreč	14.197	45	25	154	1.818	8.566	3.577	12
Funtana	787	8	1	1	121	480	176	-
Kaštelir-Labinci	1.254	8	3	21	217	762	243	-
Tar-Vabriga	1.827	7	4	31	302	1.152	329	2
Tinjan	1.452	7	7	22	356	793	267	-
Višnjan	1.809	5	11	88	362	1.053	288	2
Vrsar	1.672	3	-	19	262	1.061	325	2
FLAG "Istarski švoj"	30.101	94	61	380	4.824	17.742	6.982	18

DZS: Popis stanovništva 2021. „Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi“

1.3. Gospodarske značajke područja FLAG-a

Nastavno u tekstu opisati će se glavne gospodarske djelatnosti i općenito stanje gospodarstva te tržište radne snage na području FLAG-a.

1.3.1. Glavne gospodarske djelatnosti i stanje gospodarstva

Razvoj gospodarstva Istarske županije određen je prirodnim predispozicijama kao što su zemljopisni položaj, prirodni resursi i klima, a s druge je strane, određen gospodarskom tradicijom, tržišnim uvjetima, tehničko-tehnološkim napretkom i razinom razvoja infrastrukture. Razvijenost jedinica lokalne samouprave na području FLAG-a sukladno vrijednosti indeksa razvijenosti na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.) je sljedeća: Grad Poreč, Grad Pazin, općine: Tar-Vabriga, Funtana, Vrsar i Kaštelir-Labinci pripadaju 8. skupini, dok Općina Višnjan i Općina Tinjan pripadaju 7. skupini.

Najznačajnije gospodarske djelatnosti u Istarskoj županiji su turizam, trgovina na veliko i malo i prerađivačka industrija, koje generiraju 70% ukupnog prihoda, uz napomenu da je u posljednjih nekoliko godina uočljiv stalni rast stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti. Dominantne djelatnosti u stvaranju ukupnog prihoda na području FLAG-a su turizam, iznajmljivanje privatnog smještaja, uslužne djelatnosti, trgovina na veliko i malo, prerađivačka industrija, autoprijevozništvo i građevinarstvo, ribarstvo, poljoprivreda i maslinarstvo.

Na području FLAG-a nalazi se 15 poduzetničkih zona (poduzetničke zone na području Pazina: Poslovna zona Ciburi I, Ciburi II, Podberam, Industrijska zona Pazinka I, Radna zona Pazinka II i Poslovna zona Lešće (6 poduzetničkih zona); na području Grada Poreča: Gospodarska zona Buići-Žbandaj, Radna zona Kukci, poduzetnička zona „Facinka“ i poduzetnička zona „Baderna“ (4 poduzetničke zone). Na području FLAG-a nalaze se još sljedeće poduzetničke zone: Općina Kaštelir Labinci "Zona Labinci"; Općina Višnjan "Zona Milanezi"; Općina Tinjan "Zona Butori"; Općina Vrsar "Zona Neon" i Općina Funtana "Zona Funtana".

U poduzetničkoj zoni „Labinci“, općina Kaštelir-Labinci, smješten je pogon za preradu ribe. Projekt izgradnje pogona, inicirala je Istarska županija, a financiran je iz Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo 2014.-2020. Ciljevi projekta bili su stvaranje dodane vrijednosti sirovini te omogućavanja veće cijene i lakšeg plasmana polugotovog ili gotovog proizvoda na tržište. Projekt je pokrenut 2010. godine, a novosagrađeni objekt prostire se na 1.000 m² površine te je jedan od najmodernijih polivalentnih pogona za proizvodnju ribljih prerađevina. Opremljenost postrojenja je prilagođena strukturi ulova, omogućuje proizvodnju s raznovrsnim stupnjem finalizacije od jednostavnog evisceriranja i dekapitiranja preko soljenja i mariniranja do dimljenja, pečenja i kuhanja. Implementacija HACCP sustava, moderna tehnologija, uz poštivanje neprekinutog lanca hladnoće, garantiraju svježinu i sigurnost.

U poduzetničkoj zoni „Milanezi“, općina Višnjan, posluje tvrtka koja ima pogon za skladištenje svježe i smrznute ribe te preradu, kapaciteta 60 tona svježe ribe i 1.500 tona smrznute ribe, koji je opremljen najmodernijom tehnologijom zahvaljujući kojoj je moguće očuvati svježinu sirovine i vrhunsku kvalitetu proizvoda. Tvrtka je član FLAG-a kao jedan od predstavnika gospodarskog sektora i bavi se trgovinom, proizvodnjom i distribucijom svježih i zamrznutih proizvoda ribarstva i školjkaša: riba, glavonožaca, rakova, školjkaša i puževa. Ribarstvo na području FLAG-a uglavnom ima lokalno značenje kao izvor posla i primanja za određeni broj ribarskih obitelji. Na obali je također usko vezano uz turističku sezonu gdje predstavlja značajnu gospodarsku djelatnost za promicanje gastronomske ponude.

Na području FLAG-a u 2023. godini bilo je registrirano ukupno 2.145 obrta, što je povećanje za 411 obrta u odnosu na 2015. godinu. Navedeno je prikazano nastavno (Tablica 8).

Tablica 8. Aktivni obrti na području FLAG-a (2023.)

Područje FLAG-a	Broj aktivnih obrtnika (2015.)	Broj aktivnih obrtnika (2023.)	Razlika (2015./2023.)
Grad Pazin	383	519	+136
Grad Poreč	898	1.061	+163
Općina Funtana	84	83	-1
Općina Tar-Vabriga	105	104	-1
Općina Tinjan	58	99	41
Općina Višnjan	60	98	38
Općina Vrsar	146	181	35
UKUPNO	1.734	2.145	+411

Izvor: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Preglednik obrtnog registra RH, 09.2023.

<https://pretrazivac-obrta.gov.hr/pretraga>

Od ukupnog broja registriranih obrta na području FLAG-a u 2023. godini, za djelatnost ribarstva bilo je registrirano ukupno 82 obrta, što je pad broja obrta u odnosu na 2015. godinu (-23). Navedeno je prikazano nastavno (Tablica 9).

Tablica 9. Aktivni obrti na području FLAG-a registrirani za djelatnost ribarstva(2023.)

Područje FLAG-a	Obrti registrirani za djelatnost ribarstva (2015.)	Obrti registrirani za djelatnost ribarstva (2023.)	Razlika (2015./2023.)
Grad Pazin	1	1	0
Grad Poreč	41	35	-6
Općina Funtana	11	6	-5
Općina Tar-Vabriga	26	20	-6
Općina Tinjan	0	0	0
Općina Višnjan	1	0	-1
Općina Vrsar	25	20	-5
UKUPNO	105	82	-23

Izvor: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Preglednik obrtnog registra RH, 09.2023.

<https://pretrazivac-obrta.gov.hr/pretraga>

Na području FLAG-a uzgoj školjaka obavlja se u Limskom zaljevu koji jednim dijelom pripada Općini Vrsar te na području Općine Tar-Vabriga i Grada Poreča. Uzgojem školjakaša na području FLAG-a bave se: Istrida d.o.o., S.K.A.T. d.o.o., Obrt za uzgoj školjaka i trgovinu Marcanela, vl. Mirko Dassena, obrt za školjkarstvo i trgovinu vl. Masimo Labinac, Nivio obrt za morski ribolov, uzgoj i trgovinu, vl. Gianluca i Nivio Stojnić, Santa Marina Vabriga, vl. Darko Licul.¹⁸

¹⁸ Podaci o uzgoju ribe i drugih morskih organizama preuzeti su iz Registara dozvola u akvakulturi koji se nalazi na web stranici Uprave ribarstva preko poveznice <https://ribarstvo.mps.hr/default.aspx?id=415>

Najzastupljenije vrste u ulovu i iskrcaju su srdela, inćun, muzgavac, trlja blatarica i list. Uzgoj morske ribe i školjki može predstavljati vrlo značajnu gospodarsku djelatnost, a potrebno ju je razvijati prvenstveno u potencijalu uzgoja školjaka.

Osim gospodarskih subjekata na području FLAG-a evidentirano je osam udruga u području ribarskog sektora. Radi se o četiri športsko-ribolovna društva u Vrsaru, Funtani, Pazinu i Poreču, jednom ronilačkom klubu u Poreču, udruzi ribara u Taru, udruzi za održivi razvoj i zaštitu mora i priobalja u Poreču te društvu za podvodne djelatnosti i športski ribolov. Na području FLAG-a djeluju dvije ribarske zadruge: Ribarska zadruga Istra i Ribarska zadruga Punta zub.

1.3.2. Tržište radne snage

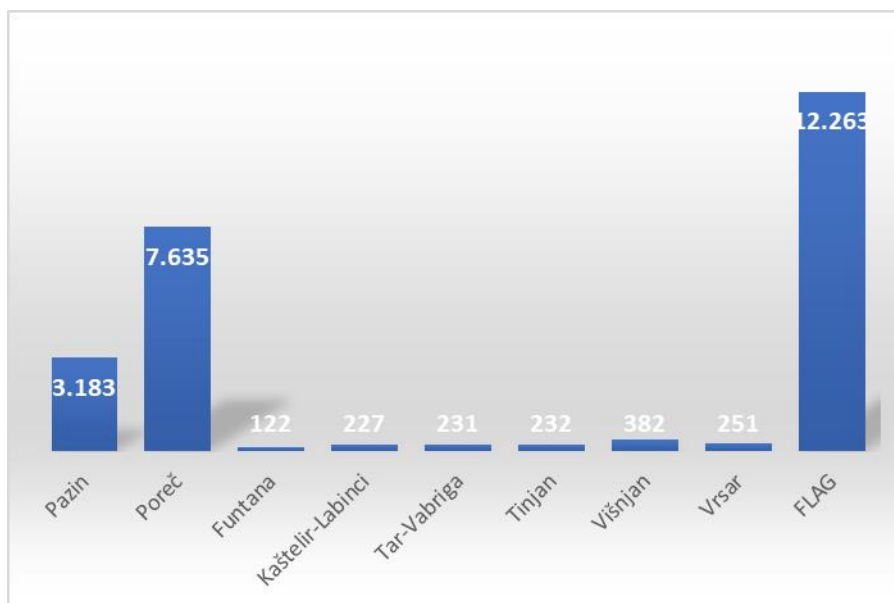
Prema podacima Državnog zavoda za statistiku na dan 31. 3. 2023. na području FLAG-a najviše je zaposlenih u pravnim osobama po NKD-u na području FLAG-a bilo u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (2.694), zatim trgovini na veliko i malo (2.694), prerađivačkoj industriji (1.392), obrazovanju (1.154), građevini (940), javnoj upravi (585), zdravstvu i socijalnoj skrbi (372) te u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (295). Ostale djelatnosti zapošljavale su ukupno 2.166 zaposlenih (Tablica 10).

Tablica 10. Zaposleni u pravnim osobama po NKD-u na području FLAG-a (31 .3. 2023.)

Gradovi i općine	Br. zap..	Polj., šum. i ribarstvo	Prerađ. industrija	Građevina	Trgovina na veliko i na malo	Prijevoz i skladištenje	Pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane	Javna uprava	Obrazovanje	Djelat. zdrav. zaštite i soc. skrbi	Ostalo
Pazin	3.183	34	760	264	554	63	51	371	383	110	593
Poreč	7.635	248	309	528	1.502	176	2.542	172	551	255	1.352
Funtana	122	-	4	33	38	3	-	7	7	-	30
Kaštelir-Labinci	227	4	19	56	50	2	38	5	29	3	21
Tar-Vabriga	231	5	38	20	18	1	29	15	50	-	55
Tinjan	232	-	73	2	29	86	-	-	19	4	19
Višnjan	382	4	171	37	95	10	14	-	41	-	10
Vrsar	251	-	18	-	36	2	20	15	74	-	86
FLAG	12.263	295	1.392	940	2.322	343	2.694	585	1.154	372	2.166

Izvor: DZS; Obrada autora.

Nastavno je prikazan broj zaposlenih po gradovima i općinama FLAG-a (Slika 5). Najveći broj zaposlenih na dan 31. 3. 2023. godine u pravnim osobama, bio je u Poreču (7,635) i Pazinu (3.183).

Slika 5: Zaposleni u pravnim osobama po JLS-ovima na području FLAG-a (31. 3. 2023.)¹⁹

Na području FLAG-a na dan 31. 8. 2023. godine bilo je prema podacima HZZ-a ukupno 361 nezaposlenih. Od toga je bilo ukupno nezaposlenih 182 žene i 179 muškaraca. Najveći broj nezaposlenih završio je srednju školu u trajanju do 3 godine (107) te srednju školu u trajanju četiri i više godina (96). Nadalje slijede nezaposleni s završenim osnovnoškolskim obrazovanjem (64). Indikativno je da je bilo čak 51 nezaposlenih sa završenim fakultetom, akademijom, magisterijem ili doktoratom te 30 nezaposlenih sa završenom višom školom prvog stupnja ili stručnim studijem. Nastavno je dan prikaz nezaposlenih prema razini obrazovanja (Tablica 11).

Tablica 11. Nezaposlene osobe na području FLAG-a prema razini obrazovanja (31. 8. 2023.)

Grad / Općina	Uk.	ž	m	bez škole	OŠ	SŠ do 3.g. i KV i VKV	SŠ od 4.g. i više	Gimn.	Viša šk. 1.st. fak. Stručni studij	Fakul. Akad. Mag. Dokt.
Grad Pazin	85	39	46	1	12	33	15	1	5	18
Grad Poreč	190	107	93	1	30	47	62	6	17	27
Općina Funtana	7	3	4	0	2	1	2	0	1	1
Općina Kaštelir-Labinci	10	3	7	0	3	4	1	0	1	1
Općina Tar-Vabriga	18	10	8	0	3	6	3	2	3	1
Općina Tinjan	12	7	5	1	3	3	2	0	2	1
Općina Višnjan	19	6	13	0	7	4	7	0	1	0
Općina Vrsar	20	7	13	1	4	9	4	0	0	2
FLAG "Istarski švoj"	361	182	179	4	64	107	96	9	30	51

Izvor: HZZ-Područni ured Pula; Mjesečni statistički bilten kolovoz 2023.

¹⁹ Izvor: DZS; Obrada autora.

1.4. Definicija i kapacitet ribolovnog područja FLAG-a

FLAG se prostire na području naselja i akvatorija zapadne obale Istre, od Limskog kanala do Tarske uvale kao jedinstvena geografska cjelina. Ribarstvo i akvakultura u ovom dijelu Istarske županije predstavlja važnu gospodarsku granu, a osnivanjem FLAG-a u ribarski sektor uvodi se još sustavnije gospodarenje, koje je spušteno na lokalnu razinu.

1.4.1. Kategorizacija i opis flote na području FLAG-a

Kategorizaciju flote determinirale su biocenološke karakteristike kao i struktura dna. Sukladno tome razlikuju se pelagijska, demerzalna (pridnena) i priobalna ribarska naselja. Nastavno na to ribolov se dijeli na:²⁰

- **Ribolov povlačnim ribolovnim alatima** (pridnena koća, pelagijska koća, obalna kočica, kongol i strašin, dredže i hidraulična dredža-vongolara);
- **Ribolov okružujućim ribolovnim alatima** (mreže plivarice- plivarica tunolovka, palamidara, srdelara, iglicara, ciplarica, oližnica);
- **Ribolov obalnim mrežama potegačama** (potegača srdelara, girarica, migavica, šabakun, iglicara, oližnica);
- **Ribolov tramatom** (ludrom, zagonicom i fružatom);
- **Ribolov mrežama stajačicama** (ribolov topljenjem mreža na doček i topljenjem na zapas);
- **Ribolov vršama i drugim klopnama** (vrše za lov ribe, za lov škampa i za lov krupnih rakova, stajaći kogol, stajaći jednokrlni kogol);
- **Ribolov ostima** (probodni ribolovni alat);
- **Ribolov udičarskim alatima** (ribolov parangalima i povrazima);
- **Lov i sakupljanje drugih morskih organizama.**

S obzirom na gore navedenu strukturu alata razlikuju se višenamjenska plovila koja u određena doba sezone vrše ribolov različitim ribolovnim alatima. Ribarska flota dijeli se na brodove i brodice. Ribarski brod je brod s mehaničkim porivom namijenjen i opremljen za ulov ribe i drugih živih bića iz mora ili na morskom dnu a čija je duljina veća od 12 metara a bruto tonaža veća od 15 tona²¹. Ribarska brodice nije definirana Pomorskim zakonikom, ali se u kategoriji „brodice“ za gospodarske namjene ističe da je između ostalih namjena brodice za gospodarske svrhe i za obavljanje ribolova. Ribolovna flota Republike Hrvatske registrirana je po matičnim i iskrcajnim lukama u područnim jedinicama Uprave ribarstva, koje izdaju povlastice za obavljanje gospodarskog ribolova na moru, a smještene su u primorskim županijama. Nastavno je prikazan broj plovila registriranih za gospodarski ribolov prema JLS-ovima na području FLAG-a na dan 1. 8. 2023. godine (Tablica 12). Vidljivo je da je na području FLAG-a bilo registrirano točno 100 plovila, što je 14,53% od registriranih gospodarskih plovila na području Istarske županije, a svega 3,66% od registriranih gospodarskih plovila na području RH.

²⁰ Izvor: Pravilnik o ribolovnim alatima i opremi za gospodarski ribolov na moru 148/10.

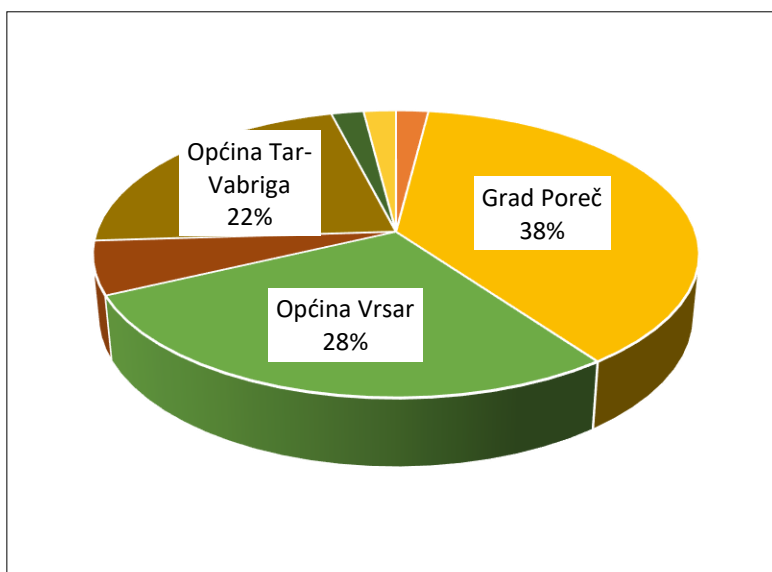
²¹ Izvor: <http://www.zakon.hr/z/310/Pomorski-zakonik>.

Tablica 12. Broj plovila za gospodarski ribolov prema JLS-ovima na području FLAG-a, IŽ i RH

JLS/IŽ/RH	BROJ I DUŽINA PLOVILA			BROJ POVLASTICA
	< 12 m	12 do 23,99 m	> 24 m	
Grad Pazin	0	2	0	2
Grad Poreč	35	2	1	38
Općina Vrsar	20	6	2	28
Općina Funtana	6	0	0	6
Općina Tar-Vabriga	17	5	0	22
Općina Višnjan	0	1	1	2
Općina Tinjan	0	0	0	0
Općina Kaštelir-Labinci	1	1	0	2
FLAG "Istarski švoj"	79	17	4	100
Istarska županija	580	99	9	688
Ukupno RH	2.541	349	81	2.971

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva, 2023.

Od ukupnog broja ovlaštenika povlastica (100 povlastica) prema JLS-ovima na području FLAG-a čak je 88 povlastica (88%) u 3 JLS-a (grad Poreč, općine Vrsar i Tar-Vabriga), što je prikazano nastavno (Slika 6).

Slika 6: -JLS-ovi s najvećim brojem plovila registriranih za gospodarski ribolov²²

1.4.2. Ulovne vrste riba i ostalih morskih organizama na području FLAG-a

Uz zapadnu obalu Istre pojavljuju se neke gospodarski značajne vrste riba i drugih morskih organizama koje su rijetke ili se uopće ne susreću u ostalim dijelovima hrvatskog ribolovnog mora. U tom dijelu Jadrana nalazimo borealne vrste iverak, *Platichthys flesus* i molet ili pišmolj, *Meralangius sprattus* te dvije druge vrste borealnog karaktera: srdelu, *Sardina pilchardus* i

²² Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva, 2023.

papalinu, *Sprattus sprattus* koje upravo u ovom djelu Jadrana stvaraju najgušće koncentracije, premda ih nalazimo i u drugim dijelovima Jadrana.

Na području FLAG-a nalaze se i neke vrste roda *Solea* (*S. solea*, *S. kleini*, *S. lascris*) što ih čini osobito značajnim s komercijalnog gledišta gdje se Istra ubraja u glavna lovišta za tu vrstu. Ostala područja detritičnih, više ili manje zamuljenih dna u sjevernom Jadranu bogato je ribama; trlja blatarica, *Mullus barbatus*, arbun, *Pagellus erythinus* i mol ili oslić, *Merluccius merluccius*. Područje je također poznato po značajnim količinama glavonožaca kao što su sipa, *Sepia officinallis* i muzgavac, *Ozaena moschata*.

Od rakova je izuzetno značajna vrsta rakovica, *Maja squinado*, hlap, *Homarus gammarus* i vabić, *Squilla mantis*. Od školjkaša je zasigurno komercijalno najznačajnija vrsta jakovljeva kapica, *Pecten jacobaeus* koja se jedino na tom području Jadrana izlovljava u velikim količinama.

Kao i u ostalim ribolovno bogatim zonama i na ovom su području zabilježene značajne količine male plave ribe, posebice srdele, incuna i papaline.

Limski kanal kao tradicijski vrlo značajan lokalitet izdvaja se i po uzgoju školjkaša gdje je trenutno dozvoljena godišnja količina uzgoja: 460 tona dagnji (*Mytilus galloprovincialis*) i 100.000 komada kamenica (*Ostrea edulis*). Uzgajalištima školjkaša koja se nalaze na području općine Tar-Vabriga trenutno dozvoljena godišnja količina uzgoja je 484 tone dagnji i kamenica²³.

Nastavno (Tablica 13) je prikazan iskrcaj ribe i drugih morskih organizama na glavnim iskrcajnim mjestima FLAG-a u 2019. i 2020. godini (kg).

Tablica 13. Iskrcaj ribe i drugih morskih organizama na glavnim iskrcajnim mjestima FLAG-a (u kg)

Grad/Općina	2019. g.	2020. g.	2021. g.	2022. g.
Vrsar	1.664.937,54	2.010.591,73	2.182.706,79	2.213.870,56
Tar-Vabriga	27.413,06	83.713,65	28.137,31	96.910,05
Poreč	75.932,46	56.881,37	47.798,54	42.856,91
Funtana	28.334,17	33.275,22	16.378,87	9.737,18
UKUPNO	1.796.617,23	2.184.461,97	2.275.021,51	2.363.374,70

Izvor: Uprava ribarstva, 2022.

Na području Istarske županije u 2022. godini iskrcano je **15.556.839,89 kg** ribe i ostalih morskih organizama. Od ukupnog iskrcaja na područje FLAG-a otpada **2.363.374,70 kg** što predstavlja 15,19 % ukupnog iskrcaja Istarske županije.

Nastavno je prikazan iskrcaj po grupama morskih organizama (u kg) na glavnim iskrcajnim mjestima na području FLAG-a te na području Istarske županije u 2022. godini (Tablica 14).

²³ Podaci o uzgoju ribe i drugih morskih organizama preuzeti su iz Registara dozvola u akvakulturi koji se nalazi na web stranici Uprave ribarstva preko poveznice <https://ribarstvo.mps.hr/default.aspx?id=415>

Indikativno je da je najveći iskrcaj bio u Vrsaru i iznosio je skoro 94% od ukupnog iskrcaja na području FLAG-a.

Tablica 14. Iskrcaj po grupama morskih organizama na glavnim iskrcajnim mjestima FLAG-a

Grupa morskih organizama	Iskrcaj Vrsar	Iskrcaj Poreč	Iskrcaj Tar-Vabriga	Iskrcaj Funtana	Iskrcaj FLAG	Iskrcaj IŽ
Bijela riba	28.678,50	26.408,76	3.703,55	7.144,73	65.935,54	618.254,28
Glavonošci	9.190,55	6.114,70	2.675,40	501,80	18.482,45	226.156,99
Hrskavična riba	1.232,11	1.014,95	307,90	1.675,40	4.230,36	103.149,98
Mala plava riba	2.161.290,05	50,50	88.698,00	0,00	2.250.038,55	14.376.427,68
Ostalo	480,10	330,60	0,00	0,00	810,70	40.290,65
Rakovi	471,15	206,00	1.128,70	116,20	1.922,05	28.602,33
Školjkaši	11.241,95	8.286,40	393,90	71,20	19.993,45	121.743,94
Velika plava riba	1.286,15	445,00	2,60	227,85	1.961,60	42.214,04
Iskrcaj (kg)	2.213.870,56	42.856,91	96.910,05	9.737,18	2.363.374,70	15.556.839,89
Mala plava riba	2.161.290,05	50,50	88.698,00	0,00	2.250.038,55	14.376.427,68
FLAG/IŽ bez plave ribe	52.580,51	42.806,41	8.212,05	9.737,18	113.336,15	1.180.412,21

Izvor: Uprava ribarstva, 2022.

Nastavno je prikazan iskrcaj prema ribolovnim alatima (u kg) na glavnim iskrcajnim mjestima na području FLAG-a u 2021. godini (Tablica 15), a potom su prikazane količine iskrcaja pet najvažnijih vrsta bijele ribe na području FLAG-a u 2021. godini (Tablica 16).

Tablica 15. Iskrcaj prema ribolovnim alatima na glavnim iskrcajnim mjestima na području FLAG-a

Ribolovni alat	FUNTANA	POREČ	SANTA MARINA	TARSKA UVALA	VRSAR	Ukupni zbroj (kg)
Plivarica-srdelara			187.782,50	19.052,00	2.097.861,60	2.304.696,10
Pridnena povlačna mreža -	4.360,50	17.597,45	3.191,60	8.080,31	39.689,19	72.919,05
Jednostruke mreže stajačice	5.899,48	6.849,29	3.787,65	816,50	19.816,40	37.169,32
Dredža Rampon	116,90	3.107,50	86,70		17.166,15	20.477,25
Priručna oprema za sakupljanje drugih morskih organizama	2.211,50	11.662,10	711,50		3.593,15	18.178,25
Trostruke jednododne mreže stajačice	2.964,91	3.474,05	1.277,80	113,00	1.714,00	9.543,76
Mreža listarica	689,48	1.667,20	1.191,60		2.122,80	5.671,08
Osti		1.355,40	5,90		56,00	1.417,30
Trostruke dvopodne mreže	136,10	989,70	13,00		98,30	1.237,10
UKUPNO	16.378,87	46.702,69	198.048,25	28.061,81	2.182.117,59	2.471.309,21

Izvor: Uprava ribarstva, 2021.

Tablica 16. Količine iskrcaja 5 najvažnijih vrsta bijele ribe na području FLAG-a u 2021.

Morski organizam	Funtana	Poreč	Santa Marina	Tarska uvala	Vrsar	Ukupni zbroj/kg
Trlja blatarica	1.234,50	8.683,70	1.135,60	2.417,00	15.449,49	28.920,29
List; Švoja	1.776,54	6.165,30	1.975,10	28,20	9.239,05	19.184,19
Komarča	4.024,80	3.830,19	916,00	81,50	9.871,50	18.723,99
Cipli	1.327,20	1.744,65	1.224,20	513,00	6.560,80	11.369,85
Oslić	214,40	559,00	45,60	423,90	1.898,90	3.141,80
UKUPNO	8.577,44	20.982,84	5.296,50	3.463,60	43.019,74	81.340,12

Izvor: Uprava ribarstva, 2021.

1.5. Organizacijska struktura prodaje ribe na području FLAG-a

Na području FLAG-a nalazi se nekoliko značajnih gospodarskih subjekata iz područja ribarstva. Neki od njih su Ribarska zadruga koja samostalno plasira ribu na tržište te tvrtka S.I.C. d.o.o. koja se bavi ulovom, otkupom i preradom ribe.

Pored navedena dva organizacijska oblika na području FLAG-a djeluje i velik broj manjih gospodarskih subjekata, koji se bave otkupom i komercijalizacijom uzgojne ribe od poznatih uzgajališta kao što su Cromaris, Sardina, Kornati Iticca. Dio prometa odnosi se i na uzgoj i trgovinu uzgojnim školjkama, prvenstveno dagnjom.

Polazeći od činjenice da u Republici Hrvatskoj danas nema funkcionalnih veletržnica i aukcijske prodaje prepoznamo: mjesta za prikupljanje i prodaju ribe, stanice za prodaju na veliko, maloprodajne centre i ribarnice i veleprodajne centre i ribarnice. Kroz njih razlikujemo registrirane i ovlaštene subjekte u poslovanju s ribom i ostalim morskim organizmima: **mjesta za prikupljanje i prodaju ribe** (posebno određeni prostori u naseljima, lukama/pristaništima na kojima ribari i/ili uzgajivači prodaju ribu za daljnju **gospodarsku uporabu**), **stanice za prodaju na veliko** (posebno uređeni registrirani objekti u kojima se obavlja organizirana prodaja ribe neposrednom pogodbom ili direktno poznatim kupcima), **maloprodajna mjesta** (lokalne tradicijske ribarnice i štandove) i **vleprodajna mjesta** (velike komercijalne lance i njihove ribarnice).

Iz navedenog prikaza ribolovnog i tržišnog kapaciteta može se zaključiti da je područje FLAG-a značajno ribarstveno područje u kojem je moguće graditi i razvijati nove zajedničke sadržaje povezane s ribarstvom, promovirati kulturu konzumacije ribe u obalnim općinama i općinama koje gravitiraju iskrcajnim mjestima te održati tradicijske vrijednosti ribarskih zajednica na visokoj razini u sinergiji s turizmom, promocijom kulturne baštine, novim ribolovnim aktivnostima te očuvanjem i razvojem ribarske infrastrukture.

2. PARTNERSTVO I UKLJUČENOST LOKALNIH DIONIKA

Unutar poglavlja 2. opisan je proces i postupak uključenosti lokalnih dionika i zajednice u pripremu, izradu i provedbu LRSR-a, plan uključenosti dionika u buduće aktivnosti te je opisano na koji način FLAG primjenjuje tripartitno partnerstvo.

2.1. Opis procesa i postupka uključenosti lokalnih dionika i zajednice u pripremu, izradu i provedbu LRSR-a

Koristeći pristup „odozdo prema gore“ u izradi LRSR uključili su se brojni lokalni dionici iz javnog, gospodarskog, civilnog sektora te ostali zainteresirani građani. Ovakav pristup omogućava dionicima sudjelovanje u kreiranju, izradi i provođenju strategije temeljene na osobitostima područja i stvarnim lokalnim potrebama. Nadalje, prednost lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice jest i u tome što interesne skupine imaju mogućnost ukazati na vlastite potrebe i probleme te su istodobno u mogućnosti i ponuditi moguća rješenja za te probleme. Uzevši u obzir sve navedeno, detaljnim informiranjem, konzultacijama, sastancima te prikupljanju i obradi podataka lokalnih dionika dobili smo daljnje smjernice za lokalni razvoj na području FLAG-a.

U izradu Lokalne razvojne strategije u ribarstvu „Istarski švoj“ bili su uključeni:

- Radna skupina od šest (6) osoba (voditeljica FLAG-a, stručna suradnica za ribarstvo, voditeljica financijskih i administrativnih poslova i voditeljica pravnih poslova, vanjski konzultanti);
- Lokalni dionici (gospodarski, civilni i javni sektor);
- Skupština FLAG-a.

Izrada LRSR podijeljena je u sedam (7) faza:

- 1. faza: održan je informativan sastanak (11. 7. 2023) na kojemu su dionici bili upoznati s procesom, načinom izrade LRSR te hodoigramom za buduće aktivnosti vezane za izradu LRSR;
- 2. faza: održani su individualni sastanci (od 18. 7. – 21. 9. 2023.) na kojima su dionicima prezentirani projekti financirani iz LRSR FLAG-a za razdoblje 2014.-2021. te Program za ribarstvo i akvakulturu za programsko razdoblje 2021.-2027.;
- 3. faza: održani su sastanci (25. i 26. 9. 2023.) na kojima su se identificirali elementi za izradu SWOT analize (temelj za definiranje ciljeva, prioriteta i mjera potrebnih za izradu LRSR) te su ispunjeni anketni upitnici²⁴ (javni sektor – 8 sudionika, gospodarski sektor – 8 sudionika, civilni sektor – 4 sudionika) – ispunjeno je 20 upitnika;
- 4. faza: sakupljanje projektnih ideja (26. 9. - 2. 10. 2023.) - inputi za kreaciju mjera u LRSR FLAG-a – prikupljeno je 29 projektnih ideja;
- 5. faza: održani su radni sastanci (18. - 19. 10. 2023.) u svrhu definiranja mjera;
- 6. faza: predstavljanje nacрта LRSR (26. 10. 2023.) Skupštini FLAG-a;
- 7. faza: usvajanje LRSR (30. 10. 2023.) na Skupštini FLAG-a.

Popis aktivnosti uključivanja dionika po sektorima u izradu LRSR se nalazi u Prilogu 3.

Radna skupina je održala je sljedeće sastanke:

- Definiranje smjernica izrade LRSR, razmjena ideja, mišljenja te razvoj novih ideja i rad na aktivnostima - online sastanak radnog tima - 29. 9. 2023.;
- Analiza prikupljenih podataka, interpretacija i zaključaka dobivenih rezultata i informacija (Ispunjeni anketni upitnici iz faze 3. i projektnih ideje iz faze 4.) za definiranje elemenata SWOT analize - online sastanak radnog tima - 3. 10. 2023.;

²⁴ Analiza rezultata anketnih upitnika prikazana je u prilogu 2.

- Kreiranje vizije, ciljeva, prioriteta, doprinos horizontalnim pitanjima, načina upravljanja, praćenja i vrednovanja - Sastanak radnog tima - Pazin, 5. 10. 2023.;
- Kreiranje mjerama - online sastanak radnog tima - 14. 10. 2023.;
- Definiranje financijskom i akcijskom planu - online sastanak radnog tima - 15. 10. 2023.

FLAG je organizirao studijsko putovanje u pokrajinu Galiciju (Španjolska) od 17. – 20. 10. 2023. Tijekom studijskog putovanja posjećeni su projekti FLAG-a „Pontevedra“ i FLAG-a „Costa da Morte“ te su stečena nova znanja, ideje i razmijenjena iskustva u izradi i provedbi LRSR. Na studijskom putovanju sudjelovali su lokalni dionici, predstavnici javnog, civilnog i gospodarskog sektora.

2.1.1. Plan uključenosti dionika u buduće aktivnosti

FLAG će nastaviti s animacijom te informiranjem lokalnih dionika putem web-a, facebook-a, radionica, sastanaka, mail-ova. Prije svake objave natječaja održavat će se edukacije za lokalne dionike u svrhu potpore potencijalnih korisnika mjera u definiranju i razvoju projekata. FLAG aktivno sudjeluje kao partner u organizaciji međunarodnog ribarskog sajma Crofish koji se svake godine održava u Poreču te okuplja brojne dionike iz sektora ribarstva i akvakulture i zainteresiranu javnost.

FLAG će minimalno četiri (4) puta u programskom razdoblju organizirati sastanke za lokalne dionike na kojima će korisnike informirati o budućim aktivnostima te zajedno s njima definirati postojanje novih potreba.

Dionici će dva (2) puta u programskom razdoblju biti uključeni u aktivnosti povezane s praćenjem i evaluacijom LRSR.

2.2. Opis tripartitnog partnerstva

Članovi FLAG-a predstavljaju tripartitno partnerstvo interesnih skupina budući da okuplja predstavnike javnog, gospodarskog i civilnog sektora; pri čemu najmanje 40% upravljačke strukture čine predstavnici gospodarskog sektora ribarstva. Po pravnom statusu FLAG djeluje kao udruga te je stoga upisan u Registar neprofitnih organizacija Republike Hrvatske.

FLAG čini dvadesetjedan (21) član sa sjedištem i/ili prebivalištem i/ili podružnicom i/ili odobrenog objekta za preradu proizvoda ribarstva unutar ribarstvenog područja FLAG-a. Prilikom primanja u članstvo u FLAG-u posebna je pozornost posvećena tome da jedna osoba u upravljačkoj strukturi može predstavljati samo jednog člana FLAG-a te da niti jedna pojedinačna interesna skupina (sektor) unutar FLAG-a zasebno nema kontrolu nad donošenjem odluka.

Sektorska zastupljenost članova u FLAG-u je kako slijedi:

- Javni sektor – 8 članova (38,10%)
- Gospodarski sektor – 9 članova (42,86%)
- Civilni sektor – 4 člana (19,05%)

Osnovna zadaća FLAG-a jest izrada i provedba Lokalne razvojne strategije u ribarstvu putem lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice i sukladno principu "odozdo prema gore" koji se temelji na osobitosti lokalnog područja i potrebama uključujući dionike različitih interesnih skupina. Cilj je ovakvog pristupa jačanje kapaciteta lokalnih dionika za razvoj i provedbu operacija. Pritom se u obzir uz lokalne potrebe uzimaju i relevantne sociokulturne značajke, sve sa ciljem izgradnje kapaciteta zajednice i poticanjem inovacija na lokalnom području. U kontekstu prijave i provedbe projekata, FLAG izrađuje nediskriminirajući i transparentan postupak odabira i definira kriterije za odabir kojima se izbjegavaju sukobi interesa i osigurava da nijedna interesna skupina zasebno ne kontrolira donošenje odluka o odabiru, priprema i

objavljuje pozive na podnošenje projektnih prijedloga, vrši postupak odabira operacija i utvrđuje iznos potpore te podnosi prijedloge tijelu nadležnom za završnu provjeru prihvatljivosti prije odobrenja. Uz navedeno, FLAG prati napredak u ostvarenju ciljeva strategije i obavlja evaluaciju provedbe strategije..

3. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA, UKLJUČUJUĆI SWOT ANALIZU

U daljnjem tekstu opisana je analiza stanja na osnovu dobivenih podataka, definirana je razvojna potreba, izneseni su razvojni potencijali, te je u konačnici prikazana, opisana i razrađena SWOT analiza.

3.1. Gospodarske, socijalne i okolišne međupovezanosti

U prikazu gospodarskih i društvenih obilježja razvoja te posebno ribarstva i akvakulture na području FLAG-a, kao i pribavljenih podataka i napravljene analize, definirali smo rezultate analize stanja. Iz svih provedenih koraka proizlazi da je velika prednost FLAG-a dugogodišnja tradicija bavljenja ribarstvom, povoljan geo-prometni položaj te očuvan okoliš. Visoki razvojni potencijal FLAG-a predstavlja dugogodišnja ribarska tradicija. Provedbom raznih manifestacija, ulaganjem u valorizaciju i promociju ribarske i akvakulturne baštine, poticanjem novih projekata i jačanjem prepoznatljivosti proizvoda ribarstva i akvakulture, doprinijet će se očuvanju i oživljavanju ribarske tradicije, što će pozitivno djelovati na razvoj navedenog sektora te stvoriti preduvjete za još bolje povezivanje sa sektorom turizma.

Stvaranjem mogućnosti za očuvanje postojećih i otvaranje novih radnih mjesta u sektoru ribarstva i akvakulture te otvaranje novih prodajnih kanala za proizvode ribarstva i akvakulture direktno će pozitivno utjecati na smanjenje negativnih demografskih trendova prisutnih na području FLAG-a, koji su prvenstveno uzrokovani odlaskom mladih i obrazovanih pojedinaca.

Tako se kao glavni razvojni potencijali područja FLAG-a, ponajprije za razvoj ribarstva i akvakulture, mogu izdvojiti:

- očuvana priroda i okoliš,
- održivost i prilike za razvoj ribarstva i akvakulture,
- razvijenost turizma, rastući interes i potražnja za novim sadržajima i oblicima turizma,
- razvijena aktivnost lokalnih zajednica te aktivnosti civilnog društva.

Očuvana priroda i okoliš na području FLAG-a predstavljaju snažni potencijal za razvoj ribarstva i akvakulture, kao i za razvoj turizma, zelenog poduzetništva (ekološka poljoprivreda, ekološki uzgoj ribe, itd.) i drugih djelatnosti, za korištenje obnovljivih izvora energije (sunce, vjetar, valovi, plima) te za poboljšanje kvalitete življenja i njegovanje identiteta lokalnih zajednica i čitavog prostora FLAG-a. Od prirodnih uvjeta za ribarstvo i uzgoj školjaka i riba ističu se: povoljni okolišni uvjeti, čistoća mora, kvaliteta prirodnih uvjeta za uzgoja školjaka, raznolikost flore i faune u obalnim područjima, utvrđena ekološka mreža Natura 2000 kojom se omogućava očuvanje staništa koji doprinose obnovi ribljih stokova. Također, tu su i jedinstvena i dobro očuvana prirodna baština, izrazite krajobrazne vrijednosti prostora, dobra kakvoća mora i zraka.

Održivost i prilike za razvoj ribarstva i akvakulture temeljena na tradiciji bavljenja ribolovom i uzgojem školjaka. U potencijal za razvoj ribarstva i akvakulture nesumnjivo pripada duga i bogata tradicija bavljenja ribolovom i uzgojem školjaka. Čini ga bogato iskustvo,

znanje i vještine ribara i uzgajivača školjaka koje se prenosi iz generacije u generaciju, zatim sposobnost za usvajanje i korištenje suvremenih tehnologija i tehnika. Jednako važna je sposobnost za opstanak, za održivost i prilagodljivost poslovanja usprkos brojnim teškoćama i ograničenjima te nedovoljnoj potpori i zaštiti posebno u ribarstvu budući da ono zadnjih godina bilježi stagnaciju. Osim ljudskih resursa, potencijal za razvoj ribarstva leži u većem korištenju isključivog gospodarskog pojasa (NN 10/2021, Odluka o proglašenju isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru) koji u blizini FLAG-a spada u ribom najbogatija područja na Jadranu. U uzgoju školjaka potencijali su u novim tehnologijama, te korištenje posebnosti, jedinstvenosti i kvalitete da se putem brendiranja stvori veća dodana vrijednost. Važan potencijal predstavlja i edukacija ribara i uzgajivača školjaka te primjena znanstvenih i tehnoloških dostignuća te moderne opreme i novih ideja u ribarstvu i akvakulturi. Uz to treba dodati i korištenje suvremenih tehnologija i načina prodaje (npr. e-trgovina, brendiranje, od mora do stola i dr.), kao i inovacija koje su temelj opstanka, ali i daljnjeg razvoja.

Razvijenost turizma na području FLAG-a i rastući interes i potražnja za novim sadržajima i oblicima turizma važan je potencijal s višestrukim učincima za razvoj ribarstva i akvakulture. Također, turizam je važan i za razvoj djelatnosti povezanih s ribarstvom i akvakulturom posebno onih inovativnih, koje onda doprinose diversifikaciji ribarskog sektora. Premda veći dio područja FLAG-a pripada u razvijenija turistička područja u RH, mogućnosti turizma za razvoj ribarstva i akvakulture ne koriste se dovoljno i na pravi način. Posebno se to tiče mogućnosti koje pruža interes i rastuća potražnja za novim turističkim oblicima i sadržajima, a koji su vezani za ribarstvo i akvakulturu kao što su specifični oblici turizma, participativno-iskustveni turizam (uključivanje i sudjelovanje turista u pojedinim aktivnostima i poslovima u ribarstvu i marikulturi), kulturni turizam (upoznavane sadašnjeg i prošlog načina života, kulture, običaja lokalnih zajednica kroz interpretaciju, a ne samo prezentaciju), sportski, edukacijski i ekološki turizam, gastro-eno turizam i dr. A to je prilika i poticaj da se doprinese diversifikaciji u sektoru ribarstva, poboljšanju marketinga plasmana i trženja proizvoda, stjecanju dodatnih prihoda, povećanju kvalitete proizvoda i boljem povezivanju i suradnji između ribara i uzgajivača. Uz taj potencijal idu i dosadašnje inicijative i stečena iskustva nekih ribara i uzgajivača školjaka u povezivanju s novim oblicima turizma. Radi se o tome da se kroz sustavno uključivanje i integralno povezivanje ribarstva i školjkarstva u razvoj turizma iskoristi taj potencijal i doprinese ukupnom razvoju područja FLAG-a.

Razvijena aktivnost lokalne zajednice, udruga civilnog društva, spremnost i osvještenost pojedinca i lokalnih zajednica da doprinesu očuvanju morskog okoliša, jedinstvene prirodne baštine i krajobraznih vrijednosti prostora, predstavlja također važan potencijal za razvoj kako ribarstva i akvakulture tako za ukupni razvoja čitavog područja FLAG-a. Uz to, tu je i briga i aktivnosti na očuvanju i njegovanju identiteta, briga za kulturnu baštinu osobito nematerijalnu, osjećaj teritorijalne pripadnosti. Također, potencijal je njegovanje i održavanje vrijednih kulturnih i prirodnih manifestacija (uključuje i edukacije, studentska putovanja, ekološke akcije te sve popratne aktivnosti potrebne za njihovo provođenje) te sportskih aktivnosti kao i podizanje svijesti lokalnog stanovništva za očuvanje i održivo korištenje prirodne baštine. Važnost ovog potencijala je u tome što, kao dodanu vrijednost, održava i potiče povezanost, zajedništvo i solidarnost članova lokalnih zajednica te olakšava izgradnju, nadogradnju i opremanje društvene infrastrukture u vidu šetnica, parkova, vrtića, igrališta, kupališta, edukativnih brodova i kampova i sl.

Kao izazov istaknut je i nedostatak radne snage, a posebno radne snage sa specifičnim znanjima. Naglašena je potreba za uspostavljanjem trajne stručne i znanstvene podrške

ribarskom sektoru. Ribari na području FLAG-a podržavaju organizaciju raznih edukacija, predavanja i tečajeva kako bi se dodatno educirali i kako se tradicionalni zanati ne bi zaboravili. Postoji velik interes za dodatnom edukacijom u područjima poput tradicionalnih zanata ribarstva, popravak mreža, brodova i sl. te interes za dodatna predavanja u području prerade ribe i drugih morskih organizama te digitalizacije. Osim navedenih znanja, potrebna su i znanja iz ostalih područja kao financije, strateško planiranje, računovodstvo, prodaja, upravljanje odnosa s kupcima, poslovni rizici, područje mekih vještina (vještine komunikacije, prezentacije, upravljanje vremenom, upravljanje stresom, itd). Kreiranje i očuvanje radnih mjesta u ribarstvu i akvakulturi te s njima povezanim djelatnostima, jedan je od prioriteta FLAG-a. Treba naglasiti da je izazovno poslovati budući da je ponuda veća od potražnje te čak 80% prodaje otpada na inozemno tržište (najvećim dijelom Italija). Sagledavajući domaće tržište, važno je razmotriti podatak Ministarstva poljoprivrede, Uprave za ribarstvo iz siječnja 2023.g. u dokumentu „Dostupnost i vidljiva potrošnja proizvoda ribarstva i akvakulture u Republici Hrvatskoj u 2020. i 2021. godini“ prema kojemu je potrošnja ribe po glavi stanovnika niska, iako je povećana za 18,6% u 2021.g. Potrošnja proizvoda ribarstva i akvakulture po glavi stanovnika (*per capita*) u Republici Hrvatskoj iznosila je u 2020. godini 19,30 kg *per capita*, a u 2021. godini 22,90 kg, što predstavlja zaista značajno povećanje, osobito u odnosu na 2018. godinu kada je potrošnja iznosila 18,06 kg *per capita*. Treba naglasiti da je prosjek EU 24,40 kg *per capita*. Najvažniji razlog manje potrošnje je visoka cijena ribe (najčešće zbog preprodavača i crnog tržišta) te zbog nedovoljne edukacije potrošača o važnosti ribe i proizvoda ribarstva za ljudsko zdravlje. Da bi se potaknula i povećala potrošnja ribe potrebno je pokrenuti edukativnu kampanju o nutritivnim vrijednostima ribe i važnosti konzumacije iste. Edukaciju treba započeti među najmlađim stanovnicima područja prvenstveno kroz odgojno obrazovne ustanove koje pohađaju. Posredično tome, a s ciljem dodatnog povećanja potrošnje, nužno je inicirati uvođenje ribljih obroka u ustanove na području FLAG-a. S ciljem povećanja potrošnje ribe na području FLAG-a, nužno je osigurati veću prepoznatljivost.

3.2. SWOT analiza - snage, slabosti prilike i prijetnje područja FLAG-a

SWOT analiza je važan metodološki alat strateškog planiranja, bavi se analizom poslovnog okruženja te označava snage (strengths), slabosti (weakness), šanse (opportunities) i prijetnje (threats). Koristimo je za procjenu unutarnjih (endogenih) i vanjskih (egzogenih) čimbenika FLAG-a kako bi se što kvalitetnije prepoznala područja za poboljšanje stanja i što bolje pripremilo za potencijalne poslovne izazove. Pritom je moguće utjecati na promjenu nepovoljnih unutarnjih čimbenika, a vanjske čimbenike potrebno je na vrijeme prepoznati i prilagoditi im se, kao ne bi imali negativno djelovanje za FLAG. Promatranjem vlastitih snaga i slabosti u kombinaciji s prilikama i prijetnjama dolazimo do strateških saznanja, kako bismo mogli prepoznati prioritete i poduzeti učinkovite mjere i aktivnosti (mjere) za postizanje poslovnih i drugih ciljeva FLAG-a. Važnost SWOT analize je u tome što iz definiranih prednosti, nedostataka i tržišnih prilika proizlaze mogući smjerovi unaprjeđenja postojećih i razvoja novih projekata, a na temelju istih se definira i vizija razvoja FLAG-a. Osnovna analiza, koja je zasnovana na informacijama proizašlih iz statističkih podataka, intervjua s dionicima i fokus skupinama te temeljem popunjenih anketnih upitnika dala je procjenu potencijala i resursa FLAG-a. Kroz rad radne skupine, SWOT analiza je detaljno promišljena i predstavlja metodološki temelj za daljnje postupke strateškog planiranja, kao što su proces identifikacije razvojnih potreba, ciljeva i prioriteta te aktivnosti koje se planiraju provoditi. SWOT analiza prikazana je nastavno (Tablica 17)²⁵.

²⁵ Izvor: Intervjui s članovima i djelatnicima FLAG-a; online sastanci, anketni upitnici, obrada autora

Tablica 17. SWOT analiza

SNAGE (S)	SLABOSTI (W)
- Čistoća i krajobrazna raznolikost mora koje utječu na visoku kvalitetu proizvoda ribarstva Povoljan geografski položaj - Povoljni klimatski uvjeti Bogata arheološka baština na području FLAG-a - NATURA 2000 područje biološke raznolikosti - Bogato ribolovno područje Snažna tradicija u ribolovu, akvakulturi i preradi - Postojeća jaka proizvođačka industrija u području akvakulture (školjkaši) Velik značaj ribarskog sektora za lokalnu zajednicu i gospodarsku stabilnost Razvijen turistički sektor s potencijalom povećanja tržišne potražnje za ribom i školjkama Brojne turističke manifestacije i događanja - Bogata i prepoznatljiva gastronomska ponuda temeljena na lokalnim specijalitetima - Dobra pokrivenost komunalnom infrastrukturom Gledajući Indeks razvijenosti, područja unutar FLAG.a su visoko razvijena - Sigurnost na području FLAG-a	Niska potrošnja ribe i proizvoda ribarstva po glavi stanovnika - Visoka cijena proizvoda ribarstva i akvakulture Slaba informiranost o lokalnim proizvodima i zaštita potrošača - Zastarjela i relativno mala ribolovna flota - Mali broj ribarskih plovila dužih od 12m Slaba diversifikacija i nizak stupanj promocije i brendiranja lokalnih proizvoda - Prisutnost sivog tržišta - Niske prosječne plaće u sektoru ribarstva Slaba povezanost znanosti i struke Nedovoljan broj proizvoda visoke dodane vrijednosti Niska razina educiranosti i neadekvatna educiranost kadra u sektoru ribolova i prerade Manjak inovativnosti i poduzetništva - Nedostatak međugeneracijskog obnavljanja u ribolovu Nedostatak interesa mladih, kvalificiranih i poduzetnih osoba za rad u ribarskoj industriji - Nedostatna obalna infrastruktura za potrebe ribarskih brodova, koja iskrcava ribu na području FLAG-a - Niska kapacitiranost iskrcajnih mjesta Klimatske promjene i njihov utjecaj na morski okoliš - Manjak iskrcajnog prostora u ljetnim mjesecima zbog povećanog prometa nautičkog turizma - Nedostatak duljine obale u lukama koje su namijenjene za privez ribarskih plovila - Nedostatan broj ribarskih vezova - Visoki troškovi zbrinjavanja otpada koji nastaju tijekom proizvodnog procesa Loši uvjeti rada u pogledu zaštite zdravlja i sigurnosti, znanja i dotrajale opreme - Sukob između sektora turizma i sektora ribarstva - Ilegalna proizvodnja i prodaja u školjkarstvu i ribarstvu
PRILIKE (O)	PRIJETNJE (T)
Širok asortiman ponude raznolike svježe morske ribe kroz cijelu godinu - Dostupnost i korištenje EU fondova za razvoj ribarstva i školjkarstva Suradnja sa znanstvenim i istraživačkim institucijama u RH i EU radi unaprjeđenja ribarstva i uzgoja/proizvodnje školjaka i stvaranja dodane vrijednosti - Korist od Zajedničke ribarske politike (ZRP) i Zajedničke organizacije tržišta (ZOT) - Mogućnost brendiranja, certificiranja i promoviranja proizvoda ribarstva - Osmišljavanje novih inovativnih ribarskih manifestacija - Razvoj gospodarskih djelatnosti koje su neposredno vezane uz djelatnost ribarstva i akvakulture Povećanje ekološke učinkovitosti djelatnosti ribarstva Povećanje važnosti „plavog rasta“ - Povećanje svijesti o okolišu i održivom upravljanju prirodnim resursima i razvojnim mogućnostima - Smanjenje sive ekonomije Rastući interes sektora ribarstva za školovanjem stručnog kadra i cjeloživotnim obrazovanjem Rastući interes za korištenje novih tehnologija - Izvoz i blizina inozemnih tržišta	Ukupan pad ulova u priobalnom ribolovu - Pad prosječne ulovne veličine i vrijednosti ulova plave ribe - Potencijalne aktivnosti „bušenja“ Jadranskog mora radi eksploatacije ugljikovodika - Potencijalno povećani troškovi i ograničenja u uzgoju zbog područja NATURA 2000 - Rastući trendovi apartmanizacije i betonizacije obalnog prostora Klimatske promjene i njihov utjecaj na morski okoliš - Nedostatak osnovnih sadržaja za zbrinjavanje otpada i prihvata ambalaže - Konkurencija za morski prostor i korištenje obalnog pojasa (nautički turizam, sportske luke, pritisci turističke potrošnje) - Rastući troškovi poslovanja (gorivo itd) Nelojalna konkurencija u vidu proizvođača s nižim troškovima proizvodnje (europskih i međunarodnih) Negativni demografski trendovi (odlazak mladih i iseljavanje, gubitak radne snage, starenje stanovništva...) - Ograničena kupovna moć domaćih potrošača Bolje upravljanje stokovima kamenice, jakovljevih kapica, hlapa, glavonožaca – „sea ranching“ Uzgoj školjakaša – predatori, obraštaj, nedostatak mladi - Neinformiranost sektora ribarstva o prilikama koje pružaju EU fondovi - Mogućnost negativnog utjecaja gospodarske krize - Nedostupnost kapitala za poduzetničke projekte

Uzimajući u obzir Zaključnu analizu razvoja ribarstva i akvakulture u Istarskoj županiji za razdoblje od 2021. do 2027. godine te Program za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027., LRSR će staviti naglasak na nekoliko ključnih prioriteta radi očuvanja i razvijanja partnerstva između javnog, privatnog i civilnog sektora te opstanka i osiguranja kvalitetnog života stanovnika FLAG-a:

- Iznimno je važna usmjerenost na očuvanje i održivo iskorištavanje morskih bioloških resursa te na postizanje ravnoteže između ribolovnog kapaciteta i raspoloživih ribolovnih mogućnosti, a što doprinosi i **održivom plavom gospodarstvu**. U ovom smislu, važno je posebno istaknuti ključne segmente ribolova (demerzalni ribolov i ribolov male plave ribe u Jadranu) za koje su u recentnom razdoblju doneseni višegodišnji planovi upravljanja na razini GFCM-a (General Fisheries Commission for the Mediterranean) kao stabilni upravljački okviri s jasno postavljenim ciljevima koji podrazumijevaju postizanje razine maksimalnog održivog prinosa u zadanim rokovima pomoću definiranih mjera, te će predviđene potpore biti usmjerene postizanju ciljeva navedenih planova,
- Kako bi se povećala svijest šire **javnosti o okolišu i održivosti prirodnih resursa** potrebno je organizirati niz **edukativnih** i provedbenih aktivnosti o savjesnom korištenju morskih staništa te različite oblike **suradnje dionika** s područja koje se odnose na učinkovito **upravljanje okolišnim resursima**. Na taj način minimizirati će se prijetnja povećanog zagađenja i nesavjesnog korištenja morskih staništa.
- **Podupiranjem inovacija i ulaganja** u proizvodnju, proizvodne procese, uvođenje novih vrsta u uzgoj kroz nove metode uzgoja (offshore uzgoj, uzgoj na kopnu) kako bi se smanjio ribolovni napor na prirodne populacije, novi operativni procesi rada u uzgoju u cilju sprječavanja negativnog utjecaja invazivnih vrsta na uzgojne vrste u akvakulturi, kroz suradnju s **znanstveno-istraživačkim organizacijama** te identifikacija utjecaja **klimatskih promjena**.
- Potrebno je **povećati dostupnost proizvoda ribarstva i akvakulture** posebice na kontinentalnom dijelu područja FLAG-a te nastojati povećati potrošnju proizvoda ribarstva i akvakulture po glavi stanovnika. Iskoristit će se prepoznata snaga visoke kvalitete proizvoda ribarstva zbog povoljnih okolišnih uvjeta i širok asortiman ponude svježih morske ribe kroz cijelu godinu kako bi se minimizirala prijetnja smanjenja tradicije konzumacije proizvoda ribarstva i akvakulture što za posljedicu ima malu potrošnju ribe po glavi stanovnika na lokalnoj i nacionalnoj razini. Nabava specijaliziranih vozila i otvaranje prodajnih objekata omogućit će minimiziranje slabosti koje se odnose na slabu dostupnost ribe u kontinentalnom dijelu FLAG-a omogućavajući tako teritorijalnu koheziju uključenih područja,
- Otvaranje radnih mjesta te očuvanje postojećih ovisi o lokalnom razvoju **održivog plavoga gospodarstva** kojim se oživljava socijalna struktura tih regija. Da bi bio održiv, plavi rast ovisi o **inovacijama** i ulaganju u nove djelatnosti. Naglasak na razvoju rješenja povezanih s **digitalnom tranzicijom**.
- Potrebno je iskoristiti napredak **digitalnih rješenja** kako bi se gospodarskim subjektima omogućili bolji uvjeti poslovanja i otvaranje novih tržišta i mogućnosti. Napredak tehnologije treba iskoristiti i u svrhu **promocije društvene i kulturne baštine ribarskih i akvakulturnih područja**
- Iskoristit će se veliki potencijal područja FLAG-a kao prostora s iznimno raznolikom **gastronomskom** i enološkom ponudom, odnosno, širokom paletom **tradicionalnih** recepata različitih okusa te ih povezati s ribarstvom i akvakulturom. Dodatno, prostor koji nije zagađen predstavlja veliku snagu za **očuvanje** izvornosti i kvalitete namirnica. Nadalje, treba poraditi na inicijativama koje potiču razvoj **kvalitetne gastronomije, organizaciju**

manifestacije, promociju ribarstva i akvakulture, udruživanje te poduzimati različite aktivnosti usmjerene na **očuvanje autentičnosti i njegovanje kvalitete**.

4. OPIS I HIJERARHIJA CILJEVA LRSR UKLJUČUJUĆI JASNE I MJERLJIVE POKAZATELJE OSTVARENJA ILI REZULTATA

S obzirom na podatke dobivene na temelju analize stanja, odrađenih radionica, ispunjenih upitnika i projektnih ideja, izrađen je prijedlog intervencijske logike LRSR FLAG-a, koji se sastoji od vizije, strateških ciljeva i mjera koji nude rješenja za identificirane probleme područja, odgovaraju na razvojne potrebe te aktiviraju neiskorištene potencijale područja.

Razvojna Vizija FLAG-a „Istarski švoj“ glasi:

„Područje bogate ribarske baštine i održivog plavog gospodarstva, očuvanih prirodnih i kulturnih bogatstava, inkluzivnog društva te kvalitete življenja svih njegovih građana“.

Misija FLAG-a „Istarski švoj“ glasi:

FLAG „Istarski švoj“ usmjeren je na optimalno korištenje gospodarskih, okolišnih, prirodnih, kulturnih i socijalnih resursa te povećanje kvalitete života svih građana svog područja.

Lokalna razvojna strategija u ribarstvu (LRSR) predstavlja temeljni strateški dokument kojim se provodi lokalni razvoj pod vodstvom zajednice unutar prioriteta 3. Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu „Omogućavanje održivog plavog gospodarstva u obalnim, otočnim i kopnenim područjima te poticanje razvoja ribarskih i akvakulturnih zajednica“ te je potrebno naglasiti da je LRSR usklađena sa strateškim dokumentima više razine. Iako se LRSR prvenstveno temelji na potrebama lokalnog razvoja, važna je njezina vertikalna povezanost i usklađenost sa strateškim dokumentima na regionalnoj, nacionalnoj i razini Europske unije.

4.1. Ciljevi i prioriteti LRSR FLAG-a

Načela CLLD-a kreću od vizije lokalnih aktera i željenog stanja lokalne zajednice te promjena koje smatraju da treba uvesti za postizanje tog cilja. Postizanje jasnog dogovora o „željenim promjenama“, prvi je i najvažniji korak u strukturiranju strategije. Nakon postizanja šireg dogovora svih dionika o tome što zajednica želi promijeniti, tko i kako može pomoći u postizanju tog cilja, te o širokom području mjere, ide se dublje u detalje o načinu na koji se to može postići pripremom LRSR. Za to su nam bili potrebni objektivni ciljevi i činjenice o snagama, slabostima, prilikama i prijetnjama s kojima se suočava područje (SWOT), kao i potpuna uključenost zajednice kako bi svi shvatili kako ti čimbenici utječu na njihove osnovne potrebe i kako se njima može upravljati.

Čim postoji vizija ili dogovor zajednice o tome što se želi postići u svojem području i nakon što je napravljena SWOT analiza te identificirane potrebe, utvrđuju se ciljevi strategije.

Opći cilj LRSR jest ostvariti održiv ribarski i akvakulturni sektor s naglaskom na poticanje inovacija i omogućavanje „plavog rasta“ uz povećanje kvalitete života na području ribarske zajednice FLAG-a do kraja 2027. godine.

Specifični ciljevi predstavljaju pravac razvoja FLAG-a i definirani su kao željena stanja koje FLAG namjerava ostvariti uz racionalnu upotrebu raspoloživih resursa. Specifični su ciljevi oblikovani kao rezultat rasprava na radionicama, anketiranim upitnicima i sastancima i utemeljeni su na sagledavanju uvjeta u okruženju i spoznaja iz izrađene analize stanja. Specifičnim se ciljevima daje naglasak na potrebu i mogućnost iskorištavanja neiskorištenih ili nedovoljno iskorištenih potencijala koji se nalaze na području FLAG-a. Na temelju analize stanja, odrađenih radionica i SWOT analize definirano je ukupno tri (3) specifična cilja (SC-a) pod intervencijom logikom LRSR-a:

Kod određivanja ciljeva, prioriteta i mjera su sudjelovali predstavnici različitih sektora sa ribarstvenog područja. U procesu izrade LRSR, u potpunosti se poštivao pristup odozdo prema gore (*eng. Bottom-up*), uz sudjelovanje predstavnika različitih sektora, kako bi se u najvećoj mjeri iskoristila dodana vrijednost CLLD pristupa. Ciljevi, prioriteti i mjere su jasno opisani, mjerljivi, dostižni i s određenim rokovima. U postavljenim ciljevima može se jasno odrediti što se i zašto želi postići te je moguće izmjeriti očekivanu vrijednost pokazatelja u budućnosti.

4.2. Korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta FLAG-a

U prošlom programskom razdoblju FLAG je izradio jedinstveni vizualni identitet područja. Jedinstveni vizualni identitet područja jača prepoznatljivost i vrijednost lokalnog područja, lokalnih proizvođača, proizvoda i usluga. Primjenom vizualnog identiteta doprinosi se stvaranju dodane vrijednosti proizvodima ribarstva i akvakulture, potiče se dostupnost i povećava konzumacija lokalnih proizvoda ribarstva i akvakulture.

Kako bi se vizualni identitet primijenio na odgovarajući način izrađen je Pravilnik za dodjelu obilježja jedinstvenog vizualnog identiteta ribarskim područjima, lokalnim proizvođačima, proizvodima i uslugama u sektoru ribarstva. Pravilnik navodi obvezu da se u ukupni asortiman prodajnog mjesta mora uključiti minimalno 60% lokalne svježe ribe i morskih organizama i 60% proizvoda ribarstva i akvakulture te obvezuje korisnike da specijaliziranim vozilima redovno dostavljaju lokalnu svježu ribu i morske organizme te lokalne proizvode ribarstva i akvakulture u odgojno-obrazovne ustanove na području FLAG-a. Indikatori za mjerenje učinka provedbe LRSR-a pokazali su da je udio projekata koji su koristili i dalje koriste jedinstveni vizualni identitet područja u proteklom programskom razdoblju iznosi 45%.

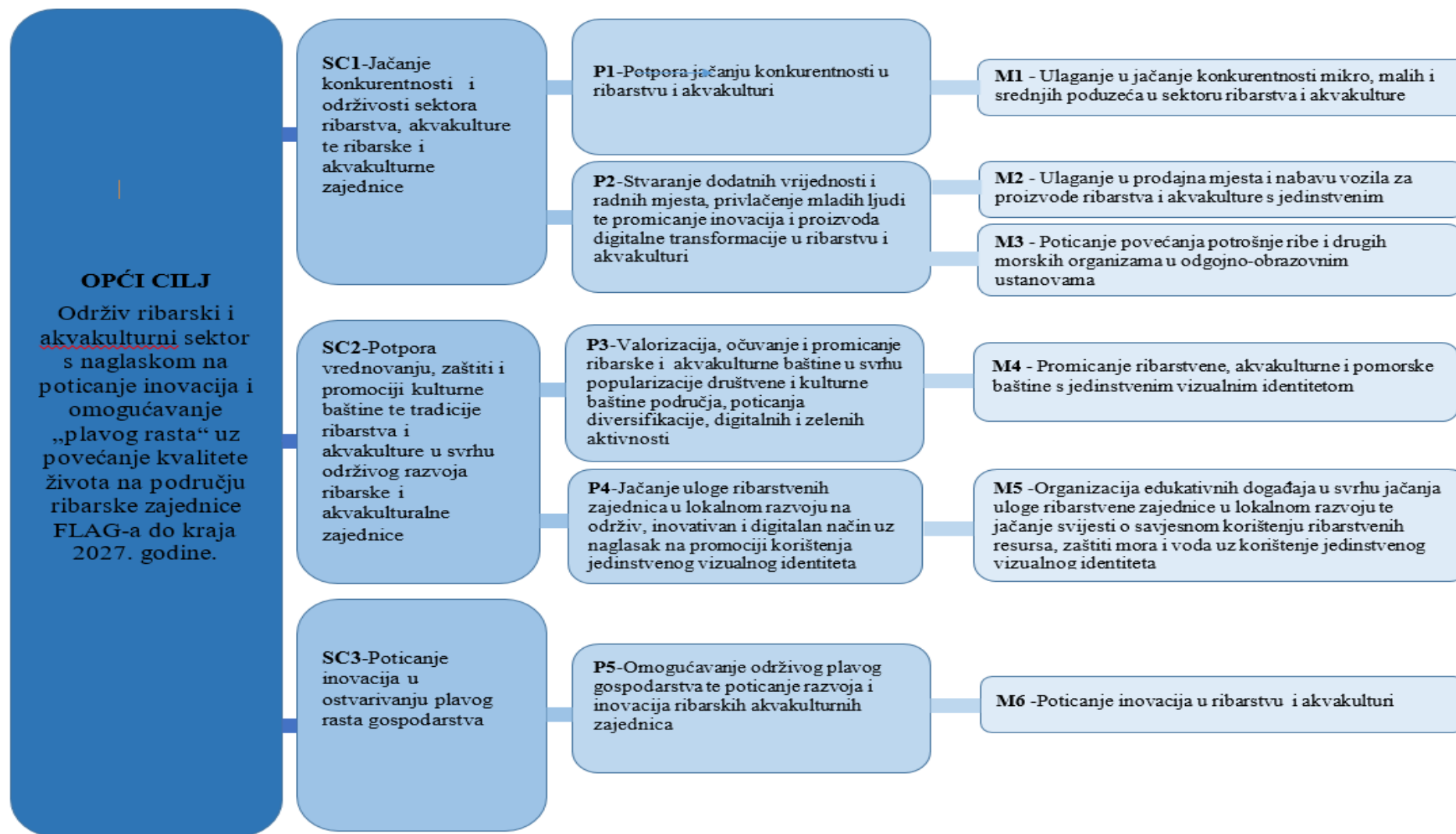
U ovom programskom razdoblju planira se nadogradnja vizualnog identiteta. Cilj je da se poveća udio projekata koji primjenjuju vizualni identitet. FLAG će kroz određene mjere navesti kao obavezu korištenje vizualnog identiteta, što podrazumijeva da korištenje vizualnog identiteta bude „*conditio-sine-qua-non*“ za projekte unutar Mjere 2., 4. i 5. Primjenom vizualnog identiteta korisnici će opravdati kriterij zajedničkog interesa koji je opisan u 4.3.

Jedinstvenim vizualnim identitetom jačat će se veza između ribarstva i ostalih sektora i njime će se obuhvatiti različite vrste dionika u okviru ribarstvenog područja kroz informiranje i promidžbu svakog pojedinog projekta.

Kroz strategiju planirana je aktivnost izrade jedinstvenog QR code-a od strane FLAG-a. Skeniranjem QR code-a otvoriti će se poveznica na web-stranicu FLAG-a. Na stranici biti će zasebna mapa „Jedinstveni vizualni identitet“ unutar koje će biti sadržane sve aktivnosti i pravila vezana uz primjenu vizualnog identiteta.

QR code predstavlja digitalni alat kroz koji će se zadovoljiti horizontalna aktivnost za mjere. Na taj način će se zadovoljiti prioritetno područje Strategije pametne specijalizacije (S3) „Hrana i bio-ekonomija“.

Tablica 18. Intervencijska logika LRSR FLAG-a

4.3. Opis mjera uključujući definiranje korisnika, kriterija prihvatljivosti

Nastavno su navedeni opći uvjeti prihvatljivosti koji se primjenjuju na sve mjere LRSR-a:

- nositelj projekta mora imati stalno prebivalište i/ili sjedište na području ribarstvenog obuhvata FLAG-a,
- nositelj projekta mora imati podmirene odnosno regulirane financijske obveze prema državnom proračunu Republike Hrvatske u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu,
- nositelj projekta ne smije biti u stečaju, predstečajnom postupku, likvidaciji ili blokadi u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu,
- nositelj projekta ne smije biti u sukobu interesa s izvođačima radova i/ili ponuditeljima/dobavljačima roba i/ili usluga koji su predmet ulaganja,
- aktivnosti odnosno operacije se moraju provoditi na području ribarstvenog obuhvata FLAG-a (osim dijelova aktivnosti koje se odnose na studijska putovanja i sudjelovanje na sajmovima u zemlji i inozemstvu te ulaganja u jedinicama lokalne samouprave koje graniče s područjem FLAG-a te pozitivno utječu na ribarsku i akvakulturnu zajednicu FLAG-a),
- prihvatljive aktivnosti odnosno operacije ne smiju biti financirane drugim javnim doprinosima odnosno ne smiju biti dvostruko financirane,
- sva plaćanja moraju se potkrijepiti računima i izvodima koji dokazuju plaćanje ili njima ekvivalentnim dokumentima,
- prihvatljive aktivnosti odnosno operacije ne smiju imati negativan utjecaj na okoliš i/ili ekološku mrežu.

Specifični uvjeti prihvatljivosti su navedeni u sklopu opisa svake mjere te u pripadajućem FLAG Natječaju. Specifični kriteriji odabira projekata su navedeni u Prilogu 3. Kriteriji odabira po mjerama.

U svrhu postizanja općeg cilja i specifičnih ciljeva provedbe lokalnog razvoja vođenog lokalnom zajednicom u provedbi LRSR FLAG-a posebna pažnja posvetiti će se poticanju projekata od zajedničkog interesa te projekata koji imaju zajedničkog korisnika i inovativne značajke na lokalnoj razini te osiguravaju javni pristup svojim rezultatima za razvoj ukupnog ribarstvenog područja FLAG-a. Operacije odnosno projekti koji će se podupirati trebat će ispunjavati najmanje jedan od navedenih kriterija: zajednički interes, zajednički korisnik ili inovativne značajke na lokalnoj razini koje osiguravaju javni pristup svojim rezultatima ili sve navedeno. Ako operacije odnosno projekti potpadaju pod više redaka od 2. do 19. Priloga III. Uredbe (EU) br. 2021/1139, primjenjuje se najviša maksimalna stopa intenziteta potpore. Ako operacija potpada pod jedan ili više redaka od 2. do 19. Priloga III. Uredbe (EU) br. 2021/1139, a istodobno i u redak 1. tog priloga, primjenjuje se maksimalna stopa intenziteta potpore iz retka 1. Prema Uredbi (EU) br. 2021/1139, Prilog III., intenzitet potpore vezan za FLAG-ove može biti do 100 % ukupno prihvatljivih troškova ukoliko su operacije:

- povezane s tekućim troškovima lokalnih akcijskih skupina
- koje se podupiru na temelju članka 30. Uredbe (EU) br. 2021/1139 i koje ispunjavaju najmanje jedan od sljedećih kriterija:
 - od zajedničkog su interesa; ili
 - imaju zajedničkog korisnika; ili
 - imaju inovativne značajke, ako je to primjereno, na lokalnoj razini te osiguravaju javni pristup svojim rezultatima
- operacije koje ne potpadaju pod prethodnu točku te koje udovoljavaju svim sljedećim kriterijima:

- od zajedničkog su interesa;
- imaju zajedničkog korisnika;
- imaju inovativne značajke ili osiguravaju javni pristup svojim rezultatima

Operacije od zajedničkog interesa su operacije koje uključuju aktivnosti za promociju ribarstvenog područja i proizvoda ribarstva s područja. Predviđeni intenzitet potpore u slučaju zadovoljavanja kriterija od zajedničkog interesa iznosi 80%-100%. Mogućnost udovoljavanja kriterija „od zajedničkog je interesa“ je predviđena provedbom promotivnih aktivnosti u okviru programiranih mjera ove LRSR.

Operacije koje imaju zajedničkog korisnika odnose se na provođenje prihvatljivih aktivnosti u okviru operacija od strane ribarskih zadruga i/ili organizacija subjekata u ribarstvu i akvakulturi i/ili udruga i/ili jedinica lokalnih samouprava (JLS) i/ili trgovačkih društava u većinskom vlasništvu JLS-ova i/ili turističkih zajednica (TZ) i/ili javnih ustanova i/ili suradnje. Predviđeni intenzitet potpore u slučaju zadovoljavanja kriterija zajedničkog korisnika iznosi 80%-100%. Zajednički korisnici koji mogu ostvariti povećanje intenziteta potpore su navedeni prema obliku u programiranim mjerama.

Operacije koje imaju inovativne značajke, prema potrebi na lokalnoj razini podrazumijevaju uvođenje novih inovativnih rješenja i usluga, proizvoda i tehnoloških pristupa isključivo na lokalnoj razini. Predviđeni intenzitet potpore u slučaju zadovoljavanja kriterija „inovativne značajke, ako je to primjereno, na lokalnoj razini te osiguravaju javni pristup svojim rezultatima“ iznosi 80-100%.

Detaljan popis prihvatljivih i neprihvatljivih troškova za svaku mjeru biti će naknadno razrađen prilikom raspisivanja FLAG natječaja.

Tablica 19. Intervencijska logika: Cilj 1, Prioritet 1, Mjera 1

CILJ 1: Jačanje konkurentnosti i održivosti sektora ribarstva i akvakulture te ribarske i akvakulturne zajednice	
PRIORITET 1: Potpora jačanju konkurentnosti u ribarstvu i akvakulturi	
MJERA 1: Ulaganje u jačanje konkurentnosti mikro, malih i srednjih poduzeća u sektoru ribarstva i akvakulture	
Opis mjere:	Svrha ove mjere je jačanje kapaciteta pojedinačnih poslovnih subjekata u ribarstvu i akvakulturi kroz jačanje njihovih tehnoloških kapaciteta i modernizaciju poslovanja. Mjera će omogućiti stvaranje potrebnih preduvjeta ribarima za održivost poslovanja, povećanje kvalitete proizvoda i usluge, poboljšanje sigurnosti, zaštite zdravlja te doprinijeti jačanju održivog plavog gospodarstva. Što se tiče ribarske opreme, transporta i prodaje ribe i drugih morskih organizama, mjere potpore potrebne su kako bi se riješio nedostatak modernizacije koji se odražava u neučinkovitoj i zastarjeloj opremi i neadekvatnom transportu, kao i osposobljavanje postojećih i razvoj novih kanala prodaje kroz kratke lance opskrbe. Poseban napor potrebno je uložiti u poticanje energetske učinkovitosti na ribarskim plovilima kako bi se ublažile klimatske promjene i doprinijelo dekarbonizaciji i održivom plavom gospodarstvu. Također, konkurentnost i održivost sektora ribarstva ovisi o maksimalizaciji vrijednosti te stvaranju dodane vrijednosti proizvoda kroz promicanje kvalitete ulova te poticanju diversifikacije na povezane i komplementarne aktivnosti kako bi se stvorile nove mogućnosti prihoda u sektoru ribolova, posebno u kontekstu malog priobalnog ribolova te doprinijelo prilagodbi sektora klimatskim promjenama.
Prihvatljivi korisnici:	Mikro, mala i srednja poduzeća registrirana za obavljanje djelatnosti gospodarskog ribolova i akvakulture
Uvjeti prihvatljivosti:	Prihvatljive su sve aktivnosti koje doprinose ciljevima LRSR, izuzev neprihvatljivih operacija ili troškova definiranih sukladno članku 13. Uredbe (EU) 2021/1139. Ulaganje temeljem prihvatljivih aktivnosti rezultira povećanjem broja radnih mjesta i/ili očuvanjem postojećih.
Intenzitet potpore:	50% ukupno prihvatljivih troškova, odstupanje intenziteta potpore moguće je za operacije koje su navedene u redcima od 2. do 19. u Prilogu III Uredbe EU 2021/1139.
Udio potpore u ukupnom fondu strategije:	11,04 % (14,72 % u ukupnoj alokaciji za provedbu projekata)

Prihvatljive aktivnosti:	➤ 1.a) Opremanje centara i/ili subjekata za čišćenje i pakiranje proizvoda ribarstva i/ili akvakulture radi osiguranja veće dostupnosti na tržištu, ➤ 1.b) Osmišljavanje promotivnih aktivnosti za preradu i razvoj ribarskih i akvakulturnih proizvoda, ➤ 1.c) Nabava opreme i alata za poboljšanje ribarske i akvakulturne djelatnosti ➤ 1.d) Produktivna ulaganja u akvakulturu ➤ 1.e) Diversifikacija i novi oblici prihoda u ribolovu ➤ 1.f) Zaštita zdravlja i sigurnost ➤ 1.g) Energetska učinkovitost ribarskih plovila i ublažavanje klimatskih promjena ➤ 1.h) Dodana vrijednost i kvaliteta proizvoda ribarstva ➤ 1.i) Prerada proizvoda ribarstva i akvakulture
Krajnji korisnici:	Krajnji potrošači, stanovništvo

Izvor: FLAG, autor

Tablica 20. Intervencijska logika: Cilj 1, Prioritet 2, Mjera 2

CILJ 1: Jačanje konkurentnosti i održivosti sektora ribarstva i akvakulture te ribarske i akvakulturne zajednice	
PRIORITET 2: Stvaranje dodatnih vrijednosti i radnih mjesta, privlačenje mladih ljudi te promicanje inovacija i digitalnih proizvoda u ribarstvu i akvakulturi	
MJERA 2: Ulaganje u prodajna mjesta i nabavu vozila za proizvode ribarstva i akvakulture s jedinstvenim vizualnim identitetom	
Opis mjere:	Provedbom prihvatljivih aktivnosti u okviru mjere će se poticati korištenje napredne tehnologije, omogućiti bolji uvjeti poslovanja i otvaranje novih tržišta i mogućnosti, povećati dostupnost i potrošnja proizvoda ribarstva i akvakulture. Primjenom jedinstvenog vizualnog identiteta ²⁶ u skladu s Pravilnikom za dodjelu obilježja jedinstvenog vizualnog identiteta ribarskim područjima, lokalnim proizvođačima, proizvodima i uslugama u sektoru ribarstva omogućit će se valorizacija lokalnih proizvoda ribarstva i akvakulture, unaprijediti opskrbi lanci, povećati dostupnost, poticati konzumaciju na cijelom području FLAG-a i stvoriti dodana vrijednost lokalnim proizvodima ribarstva i akvakulture, lokalnim proizvođačima i općenito ribarskoj zajednici.
Prihvatljivi korisnici:	JLS, trgovačka društva u većinskom vlasništvu JLS-a, mikro, mala i srednja poduzeća ²⁷

²⁶ U poglavlju 4.2. *Korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta FLAG-a „Istarski švoj“* detaljno je opisana važnost vizualnog identiteta FLAG-a „Istarski švoj“

²⁷ Mikro, mala i srednja poduzeća koja ne spadaju u gospodarski sektor ribarstva i akvakulture

Uvjeti prihvatljivosti:	➤ Prijavitelj je dužan prihvatiti Pravilnik za dodjelu obilježja jedinstvenog vizualnog identiteta i njegove izmjene i/ili dopune, ➤ Prijavitelj je obvezan, uz vlastiti brend, koristiti oznake jedinstvenog vizualnog identiteta cjelokupne ribarske zajednice na području FLAG-a i zadovoljiti pravila definirana Pravilnikom za dodjelu obilježja jedinstvenog vizualnog identiteta ribarskim područjima, lokalnim proizvođačima, proizvodima i uslugama u sektoru ribarstva i njegove izmjene i/ili dopune, ➤ Aktivnosti vezane uz predmet potpore, pod oznakom 2. f) i g) ne mogu se provoditi samostalno, nego jedino i isključivo kao dio projekta koji uključuje i jednu od aktivnosti pod oznakom 2. a), 2. b), 2. c), 2. d) i/ili e).
Intenzitet potpore:	80% ukupno prihvatljivih troškova Operacije moraju zadovoljiti najmanje jedan od sljedećih kriterija: 1. od zajedničkog je interesa; 2. ima zajedničkog korisnika; 3. ima inovativne značajke, ako je to primjereno, na lokalnoj razini te osiguravaju javni pristup svojim rezultatima.
Udio potpore u ukupnom fondu strategije:	3,18 %
Prihvatljive aktivnosti:	➤ 2. a) Nabava i/ili rekonstrukcija i/ili opremanje prodajnih mjesta (ribarnica, fish food-ova i sl.) za proizvode ribarstva i akvakulture, ➤ 2. b) Nabava i/ili opremanje ambulantnog ili dostavnog vozila za unaprjeđenje kratkog lanca opskrbe, distribuciju i prodaju, ➤ 2. c) Razvoj softverskih rješenja za prodaju proizvoda ribarstva i akvakulture, ➤ 2. d) Osmišljavanje brend strategije proizvoda ribarstva i akvakulture, ➤ 2. e) Edukacije povezane s digitalnom tranzicijom i plavim gospodarstvom ➤ 2. f) Promotivne aktivnosti vezane uz predmet potpore, ➤ 2. g) Opći troškovi
Krajnji korisnici:	lokalno stanovništvo, turisti

Izvor: FLAG, autor

Tablica 21. Intervencijska logika: Cilj 1, Prioritet 2, Mjera 3

CILJ 1: Jačanje konkurentnosti i održivosti sektora ribarstva i akvakulture te ribarske i akvakulturne zajednice	
PRIORITET 2: Stvaranje dodatnih vrijednosti i radnih mjesta, privlačenje mladih ljudi te promicanje inovacija i digitalnih proizvoda u ribarstvu i akvakulturi	
MJERA 3: Poticanje povećanja potrošnje ribe i drugih morskih organizama u odgojno-obrazovnim ustanovama uz korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta FLAG-a	
Opis mjere:	Provedbom aktivnosti mjere jačanja prepoznatljivosti proizvoda ribarstva i akvakulture u odgojno-obrazovnim ustanovama stvoriti će se uvjeti za pripremu i kozumaciju proizvoda ribarstva i akvakulture, kao i podizanje svijesti najmlađih o važnosti očuvanja mora, ribljih resursa i zdrave prehrane. Potrošnja proizvoda ribarstva i akvakulture po glavi stanovnika (per capita) u Republici Hrvatskoj iznosila je u 2021. godini 22,90 kg per capita ²⁸ , te je i dalje ispod prosjeka EU.
Prihvatljivi korisnici:	JLS, javne ustanove koje obavljaju djelatnost predškolskog odgoja ili djelatnost osnovnog ili srednjoškolskog obrazovanja
Uvjeti prihvatljivosti:	➤ Nositelj projekta mora koristiti nabavljenu opremu za pripremu i/ili držanje proizvoda ribarstva i akvakulture u javnim ustanovama (matični i/ili područni objekti), ➤ Nositelj projekta mora osigurati da se organizirane edukativne aktivnosti odnose na važnosti o očuvanja mora, ribljih resursa i zdrave prehrane
Intenzitet potpore:	80% ukupno prihvatljivih troškova Operacije moraju zadovoljiti najmanje jedan od sljedećih kriterija: 1. od zajedničkog je interesa; 2. ima zajedničkog korisnika; 3. ima inovativne značajke, ako je to primjereno, na lokalnoj razini te osiguravaju javni pristup svojim rezultatima.
Udio potpore u ukupnom fondu strategije:	6,22 %
Prihvatljive aktivnosti:	➤ 3.a) Opremanje kuhinja u javnim/privatnim ustanovama, ➤ 3.b) Pобољшanje uvjeta za pripremu i prihvаt proizvoda ribarstva i akvakulture (troškovi adaptacije i/ili rekonstrukcije prostora gdje se planira držati nabavljena oprema),,

²⁸ Izvor: Dostupnost i potrošnja proizvoda ribarstva i akvakulture 2020 i 2021 16.2.2023., Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva

	➤ 3.c) Promotivne aktivnosti (lektoriranje, fotografiranje, edukativni promo materijali, trošak kuhara i sl.), ➤ 3.d) Edukacije, terenski posjeti, radionice i sl. ➤ 3.e) Razvoj edukativno zabavnih aplikacija ➤ 3.f) Opći troškovi
Krajnji korisnici:	djeca u odgojno-obrazovnim ustanovama, roditelji, osoblje ustanova

Izvor: FLAG, autor

Tablica 22. Intervencijska logika: Cilj 2, Prioritet 3, Mjera 4

CILJ 2: Potpora vrednovanju, zaštiti i promociji kulturne baštine te tradicije ribarstva i akvakulture u svrhu održivog razvoja ribarske i akvakulturne zajednice	
PRIORITET 3: Valorizacija, očuvanje i promicanje ribarske i akvakulturne baštine u svrhu popularizacije društvene i kulturne baštine područja, poticanja diversifikacije, digitalnih i zelenih aktivnosti	
MJERA 4: Promicanje ribarstvene, akvakulturne i pomorske baštine s jedinstvenim vizualnim identitetom	
Opis mjere:	Na području FLAG-a postoji bogata ribarska, akvakulturna i pomorska baština koju je potrebno očuvati i na adekvatan način valorizirati i promovirati. Promicanje ribarske, akvakulturne i pomorske baštine uključuje razvoj društvenih sadržaja i usluga s ciljem promicanja ribarskog identiteta lokalne inicijative ²⁹ . Osim razvoja turizma i privlačenja većeg broja domaćih i stranih posjetitelja, potrebno je potaknuti osvještavanje lokalnog stanovništva i poduzetnika o vrijednostima lokalnog područja i njegove ribarske tradicije. Svrha ove mjere jest valorizacija i promicanje ribarstvene, akvakulturne i pomorske baštine, poticanje diversifikacije i stvaranje radnih mjesta na području FLAG-a.
Prihvatljivi korisnici:	JLS, trgovačka društva u većinskom vlasništvu JLS-a, udruge, turističke zajednice, javne ustanove koje obavljaju djelatnost predškolskog odgoja ili djelatnost osnovnog ili srednjoškolskog obrazovanja
Uvjeti prihvatljivosti:	Aktivnosti pod oznakom 4.e), 4.f) i 4.g) ne mogu se provoditi samostalno, nego jedino i isključivo kao dio projekta koji uključuje i jednu od aktivnosti pod oznakom 4.a), 4.b), 4.c) i/ili 4. d).
Intenzitet potpore:	80% ukupno prihvatljivih troškova Operacije moraju zadovoljiti jedan od sljedećih kriterija: 1. od zajedničkog je interesa; 2. ima zajedničkog korisnika;

²⁹ U poglavlju 4.2. Korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta FLAG-a „Istarski švoj“ detaljno je opisana važnost vizualnog identiteta

	3. ima inovativne značajke, ako je to primjereno, na lokalnoj razini te osiguravaju javni pristup svojim rezultatima.
Udio potpore u ukupnom fondu strategije:	46,80 %
Prihvatljive aktivnosti:	➤ 4.a) Izgradnja ili rekonstrukcija društvene, turističke i slične infrastrukture, ➤ 4.b) Nabava i/ili opremanje društvene, turističke i sl. infrastrukture ➤ 4.c) Istraživanje i/ili razvoj u svrhu valorizacije ribarstvene, akvakulturne i pomorske baštine, ➤ 4.d) Trošak razvoja i implementacije digitalnih usluga koje se odnose na promicanje ribarske, akvakulturne i pomorske baštine, ➤ 4.e) Aktivnosti suradnje među dionicima ➤ 4.f) Promotivne aktivnosti, ➤ 4.g) Opći troškovi
Krajnji korisnici:	lokalno stanovništvo, djeca, turisti

Izvor: FLAG, autor

Tablica 23. Intervencijska logika: Cilj 2, Prioritet 4, Mjera 5

CILJ 2: Potpora vrednovanju, zaštiti i promociji kulturne baštine te tradicije ribarstva i akvakulture u svrhu održivog razvoja ribarske i akvakulturne zajednice	
PRIORITET 4: Jačanje uloge ribarstvenih zajednica u lokalnom razvoju na održiv, inovativan i digitalan način uz naglasak na promociji korištenja jedinstvenog vizualnog identiteta	
MJERA 5: Organizacija edukativnih događaja u svrhu jačanja uloge ribarstvene zajednice u lokalnom razvoju te jačanje svijesti o savjesnom korištenju ribarstvenih resursa, zaštiti mora i voda uz korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta³⁰	
Opis mjere:	Cilj mjere je poticanje održivog razvoja lokalnog ribarstvenog i akvakulturnog područja te jačanje uloge i valorizacija lokalne ribarstvene i akvakulturne zajednice kroz učinkovito upravljanje lokalnim ribarstvenim resursima, staništima i pomorskim aktivnostima ili jačanje svijesti o održivom korištenju okoliša, ribarstvenih resursa, zaštite mora i voda, promociju kulturne baštine te tradicije ribarstva i akvakulture.
Prihvatljivi korisnici:	JLS, trgovačka društva u većinskom vlasništvu JLS-a, udruge, TZ, udruženja obrtnika
Uvjeti prihvatljivosti:	➤ Prijavljeni projekt mora doprinositi povezivanju lokalnih dionika s dionicima iz sektora ribarstva i akvakulture, ➤ Aktivnosti pod oznakom 5. c) i 5. d) ne mogu se provoditi samostalno, nego jedino i isključivo kao dio projekta koji uključuje i aktivnosti pod oznakom 5. a), i/ili 5. b).

³⁰ U poglavlju 3.2. *Korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta* detaljno je opisana važnost vizualnog identiteta

Intenzitet potpore:	80% - 100% ukupno prihvatljivih troškova Operacije moraju zadovoljiti jedan od sljedećih kriterija: 1. od zajedničkog je interesa; 2. ima zajedničkog korisnika; 3. ima inovativne značajke, ako je to primjereno, na lokalnoj razini te osiguravaju javni pristup svojim rezultatima.
Udio potpore u ukupnom fondu strategije:	5,27 %
Prihvatljive aktivnosti:	➤ 5.a) Organizacija edukativnih događaja u ribarstvu i akvakulturi, ➤ 5.b) Izrada studija i/ili analiza, ➤ 5.c) Promotivne aktivnosti (dizajn, lektoriranje, logo, izrada foto i video materijala i sl., trošak oglašavanja putem oglasa, TV i radio spotova, trošak izrade plakata, letaka, majice, kape i sl.) ➤ 5.d) Opći troškovi
Krajnji korisnici:	lokalno stanovništvo, turisti, ribari, uzgajivači, prerađivači, ugostitelji, djeca, ribarstvena zajednica FLAG-a

Izvor: FLAG, autor

Tablica 24. Intervencijska logika: Cilj 3, Prioritet 5, Mjera 6

CILJ 3: Poticanje inovacija u ostvarivanju plavog rasta gospodarstva	
PRIORITET 5: Omogućavanje održivog plavog gospodarstva te poticanje razvoja ribarskih akvakulturnih zajednica	
MJERA 6: Poticanje inovacija u ribarstvu i akvakulturi	
Opis mjere:	Poticanje inovacija u ribarstvu i akvakulturi ključno je za unaprjeđenje navedenih sektora, povećanje produktivnosti i održivosti, te za rješavanje izazova koji se javljaju u morskim ekosustavima i gospodarskim modelima. Cilj mjere je definirati ulogu u povećanju produktivnosti, konkurentnosti i održivosti ribarstva i akvakulture u budućnosti.
Prihvatljivi korisnici:	Mikro, mala i srednja poduzeća registrirana za obavljanje djelatnosti gospodarskog ribolova i akvakulture
Uvjeti prihvatljivosti:	Prihvatljive su sve aktivnosti koje doprinose ciljevima LRSR, izuzev neprihvatljivih operacija ili troškova definiranih sukladno članku 13. Uredbe (EU) 2021/1139 Ulaganje temeljem prihvatljivih aktivnosti dozvoljava partnerstva znanstveno-istraživačkih organizacija i poduzetnika
Intenzitet potpore:	50% ukupno prihvatljivih troškova, odstupanje intenziteta potpore moguće je za operacije koje su navedene u redcima od 2. do 19. u Prilogu III Uredbe EU 2021/1139

Udio potpore u ukupnom fondu strategije:	2,50 %
Prihvatljive aktivnosti:	➤ 6.a) Ulaganje u inovativne postupke u uzgoju u cilju sprječavanja negativnog utjecaja invazivnih vrsta na uzgojne vrste u akvakulturi, ➤ 6.b) Ulaganje u inovativne tehnike kroz uvođenje nove ili znatno unaprijeđene opreme u ribarstvu, ➤ 6.c) Suradnja između znanstveno-istraživačkih organizacija i poduzetnika da bi se ostvarila održivost plavog gospodarstva, ➤ 6.d) Opći troškovi
Krajnji korisnici:	lokalno stanovništvo, znanstvenici

Izvor: FLAG, autor

4.4. Opis postupka odabira projekta na razini FLAG-a

Cjelokupni postupak provedbe LRSR koji uključuje postupak odabira projekata indikativno je opisan u LRSR. Detaljni uvjeti, kriteriji i način odabira projekata biti će definirani pripadajućim FLAG natječajem i internim procedurama prethodno odobrenim od strane nadležnog tijela FLAG-a na temelju Statuta, odredaba zakonodavstva Republike Hrvatske te ostalih primjenjivih dokumenata Upravljačkog tijela.

Priprema i objava FLAG natječaja

Zaposlenici FLAG-a (po potrebi uključujući vanjske suradnike i volontere) pripremit će natječajnu dokumentaciju. Nakon odobrenja natječajne dokumentacije za FLAG Natječaj s pripadajućim priložima, obrascima i procedurama od strane nadležnog tijela FLAG-a, ista se objavljuje na mrežnim stranicama FLAG-a za svaku pojedinu mjeru.

Zaprimanje i postupak odabira projekata na razini FLAG-a

Prilikom zaprimanja i odabira projekata, uključujući i postupanje s dokumentacijom nastalom tijekom postupka odabira, FLAG će se pridržavati odredbi Uredbe EU 2021/1060 i Uredbe 2021/1139, provedbenih i delegiranih Uredbi koje iz istih proizlaze, nacionalnih zakonskih i podzakonskih propisa te vlastitih internih procedura odobrenih od strane nadležnog tijela FLAG-a.

FLAG je obavezan izrađivati nediskriminirajuće i transparentne postupke odabira i kriterija za odabir kojima se izbjegavaju sukobi interesa i osigurava da niti jedna interesna skupina zasebno nema kontrolu nad donošenjem odluka o odabiru odnosno nema više od 49 % glasačkih prava.

Postupak odabira projekata se provodi na razini FLAG-a i sastoji se od sljedećih faza:

1. administrativne kontrole projekata,
2. ocjenjivanja projekata,
3. odabira projekata od strane nadležnog tijela FLAG-a i
4. prigovora na odluke nadležnog tijela FLAG-a.

4.5. Opis tema planiranih projekata suradnje i način njihova odabira

Ukoliko se projekti suradnje budu financirali u nekom budućem razdoblju FLAG prepoznaje važnost istih te će biti spreman iskoristiti sljedeće aktivnosti:

- Međuteritorijalni projekti suradnje unutar jedne države članice ili transnacionalni projekti suradnje između državnih područja u nekoliko država članica odnosno suradnja između barem jednog državnog područja države članice i jednog ili više državnih područja trećih zemalja
- Pripremnu tehničku podršku namijenjenu međuteritorijalnim ili transnacionalnim projektima suradnje (ukoliko FLAG priprema provedbu projekta)

4.6. Usklađenost sa strateškim dokumentima više razine

Za potrebe izrade LRSR konzultirani su postojeći strateški dokumenti na višim razinama: Program za ribarstvo i akvakulturu za programsko razdoblje 2021.-2027., Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine i Provedbeni program Istarske županije za razdoblje 2022. – 2025. godine (prilog 3.).

4.7. Doprinos horizontalnim pitanjima

Tijekom izrade LRSR vodilo se računa o horizontalnim pitanjima, koja se odnose na cjelokupno područje, sve dionike i sektore unutar područja, te su obuhvaćena područja *zaštite okoliša, zaštite i obnove bioraznolikosti, održivosti plavog gospodarstva i poticanja inovacija u ribarstvu i akvakulturi, podizanja svijesti kod djece o važnosti očuvanja mora, ribljih resursa i zdrave prehrane, zapošljavanja, te ravnopravnosti spolova i zabrani diskriminacije*. Doprinos rješavanju horizontalnih pitanja se postigao prilikom definiranja procesa odabira projekata/operacija te kreiranja samih mjera.

Doprinos horizontalnom pitanju **zaštite okoliša** će se postići udovoljavanjem uvjeta da ulaganje nema negativan utjecaj na okoliš i dodjeljivanjem većeg broja bodova u svim predloženim mjerama za projekte/operacije, koje uključuju korištenje energije iz obnovljivih izvora energije, osim u mjeri 4. (Organizacija edukativnih događaja u svrhu jačanja uloge ribarstvene zajednice u lokalnom razvoju te jačanje svijesti o savjesnom korištenju ribarstvenih resursa, zaštiti mora i voda uz korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta) u kojoj će se veći broj bodova dodijeliti za manifestacije, koje se tematski odnose na zaštitu okoliša i promoviraju održive ribarske i akvakulturne prakse koje minimiziraju negativan utjecaj na morske eko-sustave.

Prilikom izrade LRSR, a posebice njegovom provedbom doći će do izražaja inovativan pristup rješavanja problema područja mogućom zajedničkom suradnjom svih stanovnika područja i članova FLAG-a s lokalnim i nacionalnim vlastima, uključujući vladine agencije, akademsku zajednicu, privatni sektor i civilno društvo kako bi se ostvarila **održivost plavog gospodarstva** poticanjem inovacija u ribarstvu i akvakulturi, što je osobito izraženo u mjeri 6. U okviru ove mjere vrednovat će se ulaganja u obnovljive izvore energije te ulaganja u inovativne tehnologije koje poboljšavaju održivo korištenje morskih resursa, kao što su pametna rješenja za praćenje i kontrolu ribarstva, tehnologije za očuvanje okoliša i dr.

Provedbom projekata/operacija, projekti će trebati udovoljavati kriteriju prihvatljivosti koji se odnosi na povećanje broja radnih mjesta ili zadržavanje postojećih („Ulaganje temeljem prihvatljivih aktivnosti rezultira povećanju broja radnih mjesta i/ili se zadržavaju postojeća“).

Osim udovoljavanju kriterija prihvatljivosti, veći broj bodova će se dodijeliti projektu/operaciji koja rezultira povećanju broja radnih mjesta. Na takav način će se doprinijeti rješavanju **horizontalnog pitanja zapošljavanja**.

U samom opisu postupka odabira projekta na razini FLAG-a pisanim će se putem osigurati ravnopravnost spolova i zabranu diskriminacije po socijalnim, rasnim, etičnim, vjerskim, individualnim, spolnim, jezičnim ili drugim osobinama. Prilikom programiranja mjere uzete su u obzir sve ranjive skupine identificirane u analizi stanja.

LRSR je u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17) i Zakonom o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12).

Da bi tekstualne informacije bile pristupačne, jednostavne za čitanje i razumijevanje, u promotivnim materijalima će se koristiti jednostavan jezik, izbjegavanje složenih simbola i metafora te pridavanje važnosti ilustracijama koje pomažu u razumijevanju osobama s intelektualnim poteškoćama. Veličina znakova će biti najmanje 12, a za popise će se koristiti funkcije za oblikovanje grafičkih oznaka i numeriranje odnosno „Bullets and Numbering”.

Mjere će se temeljiti na smjernicama pristupačnosti web stranica i promotivnih materijala kako bi se osigurala dostupnost sadržaja osobama s različitim kognitivnim, motoričkim i osjetilnim oštećenjima. To uključuje prilagodbu dizajna, promjenu boja i kontrasta, tekstualne alternative za slikovne elemente te izbjegavanje dizajna koji može uzrokovati napadaj ili otežati navigaciju. Također, mjere će za slabovidne osobe pružiti prilagodbe pristupačnosti kao što su izbor boja s dobro definiranim kontrastom, prilagodba boja pozadine i teksta te osiguravanje tekstualnih alternativa za slikovne elemente.

5. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRSR

Akcijski plan provedbe strategije je indikativan te je napravljen na temelju komunikacije s potencijalnim prijaviteljima i procjene njihove mogućnosti za provedbu aktivnosti u svrhu postizanja ciljeva LRSR-a. Popis zaduženja, način praćenja i vrednovanja provedbe LRSR detaljno je opisan u sljedećem poglavlju.

U tablici 25. Dinamika raspisivanja natječaja za financiranje projekata, prikazan je indikativni plan raspisivanja natječaja po pojedinoj mjeri na razini svake godine za razdoblje provedbe Operativnog programa do kraja 2029. godine.

Tablica 25. Dinamika raspisivanja natječaja za financiranje projekata

SPECIFIČNI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	UKUPNO NATJEČAJA
SVEUKUPNO			0	0	4	3	1	0	0	8
SC1			0	0	2	2	0	0	0	4
	P1		0	0	1	1	0	0	0	2
		M1	0	0	1	1	0	0	0	2
	P2		0	0	1	1	0	0	0	2
		M2	0	0	1	0	0	0	0	1
		M3	0	0	0	1	0	0	0	1
SC2			0	0	1	1	1	0	0	3
	P3		0	0	1	0	0	0	0	0
		M4	0	0	1	0	0	0	0	1
	P4		0	0	0	1	1	0	0	0
		M5	0	0	0	1	1	0	0	2
SC3			0	0	1	0	0	0	0	1
	P5		0	0	1	0	0	0	0	0
		M6	0	0	1	0	0	0	0	1
TEKUĆI TROŠKOVI I ANIMACIJA		n/a	x	x	x	x	x	x	x	n/a

Izvor: FLAG, obrada autora

U tablici 26. prikazana je indikativna dinamika provedbe i financiranja projekata u okviru LRSR i očekivani broj prijava od 2023. do 2029. godine.

Tablica 26. Dinamika provedbe i financiranja projekata u okviru LRSR i očekivani broj prijava od 2023. do 2029. godine.

SPECIFIČNI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	UKUPNO PROJEKATA
SVEUKUPNO			0	0	7	13	9	0	0	29
SC1			0	0	5	6	4	0	0	15
	P1		0	0	5	0	4	0	0	9
		M1	0	0	5	0	4	0	0	9
	P2		0	0	0	6	0	0	0	6
		M2	0	0	0	3	0	0	0	3
		M3	0	0	0	3	0	0	0	3
SC2			0	0	2	5	5	0	0	12
	P3		0	0	2	3	1	0	0	6
		M4	0	0	2	3	1	0	0	6
	P4		0	0	0	2	4	0	0	6
		M5	0	0	0	2	4	0	0	6
SC3			0	0	0	2	0	0	0	2
	P5		0	0	0	2	0	0	0	2
		M6	0	0	0	2	0	0	0	2

Izvor: FLAG, obrada autora

6. NAČIN PRAĆENJA I VREDNOVANJA PROVEDBE LRSR

Provedba LRSR pratiti će se minimalno na godišnjoj razini, ali i u sklopu redovnih aktivnosti FLAG-a kako je Statutom i propisano. Kontinuirani nadzor nužan je kako bi se procijenio

napredak u provedbi te identificirale sve potencijalne razlike između planiranih i provedenih aktivnosti, kako bi se pratili financijski pokazatelji implementacije te kako bi se pratila usklađenost strategije sa zakonskim okvirima i nadređenim strateškim dokumentima.

FLAG Upravljačkom tijelu najkasnije do 15. veljače tekuće godine (godina „n“) dostavlja godišnje izvješće o provedbi LRSR za razdoblje od 01. siječnja do 31. prosinca prethodne godine (godine „n-1“). Godišnje izvješće dostavljat će se na propisanom obrascu.

U sklopu Godišnjeg izvješća temeljem definiranih pokazatelja isporuka i rezultata formiranih za praćenje ciljeva, analizirat će se i opisati sve aktivnosti, dionici i troškovi iz prethodne godine, svi raspisani natječaji, ugovoreni korisnici, dodijeljene potpore, analizirat će se ispunjavanje postavljenih ciljeva i prioriteta vezano uz dodijeljene potpore, doprinos zadanim indikatorima, problemi u provedbi i implementirana rješenja, provedba godišnjeg akcijskog plana, izvještaj o planiranim i utrošenim sredstvima prema izvorima i sl. Kontinuiranim praćenjem i vrednovanjem strategije osigurati će se efikasnost provođenja integriranog razvoja područja te će se na vrijeme prepoznati eventualni problemi i donijeti preporuke kako bi se postigla najveća moguća iskorištenost LRSR.

Kako bi se provedba strategije efikasno pratila FLAG će osigurati sustavno i sistematizirano bilježenje svih podataka nužnih za praćenje. Prikupljati će i pohranjivati sve informacije o prijaviteljima i projektnim prijedlozima pristiglim na raspisane natječaje, bilježit će i pohranjivati rezultate provedbe projektnih ideja te u konačnici i rezultate završnih izvještaja svakog pojedinog odobrenog projektnog prijedloga. Prilikom prikupljanja podataka vodit će se računa da prikupljene informacije budu sistematizirane u funkcionalnu bazu podataka te povezane s ciljevima LRSR-a. Sustavno i sistematizirano bilježenje nužno je za izradu Godišnjeg izvještaja, ali i pružanje informacija Upravi i Skupštini FLAG-a, Upravljačkom tijelu te vanjskim evaluatorima. FLAG će u svakom trenutku na zahtjev ovlaštene osobe / tijela biti u mogućnosti pružiti sve potrebne informacije o statusu svake pojedinačne prijave.

Vrednovanje LRSR vršiti će se primjenom mehanizama unutarnje i vanjske kontrole³¹ provedbe i upravljanja LRSR, a kako bi se utvrdila razina njezine uspješnosti.

Vrednovanjem provedbe postići će se: unapređenje sustava upravljanja LRSR, identifikacija novih izvora financiranja projekata kroz strategiju, usklađivanje s nacionalnom politikom i nadređenim strateškim dokumentima, izrada izvješća o provedbi i kvaliteti planiranog dokumenta kao i eventualni prijedlozi za njezinu izmjenu.

Ključni dionici praćenja provedbe LRSR i njegove evaluacije jesu:

- FLAG
- Upravni odbor FLAG-a
- Skupština FLAG-a
- Vanjski evaluatori
- Dionici s područja (korisnici mjera)

Unutarnje vrednovanje FLAG će provoditi minimalno jednom godišnje u sklopu sastavljanja izvještaja o svome radu i za potrebe pripreme Godišnjeg izvještaja. Vanjsko vrednovanje (evaluacija) LRSR provodi vanjski stručnjak minimalno dva puta tijekom programskog

³¹ Ugovaranjem vanjskog stručnjaka.

razdoblja. Vanjski stručnjak izrađuje izvještaj o vrednovanju i preporuke, temeljem prikupljenih podataka. Godišnja izvješća o radu i vanjsko vrednovanje biti će javno dostupni na web stranicama FLAG-a. Godišnje izvješće FLAG-a kao i izvješće vanjskog evaluatora odobravaju Upravni odbor i Skupština FLAG-a.

Pokazatelji rezultata definirani u okviru Programa za ribarstvo i akvakulturu RH za Prioritet 3 su:

- CR07 Zadržana radna mjesta (u LRSR su pokazatelji rezultata u specifičnom cilju SC1 unutar kojeg su prioriteti P1 i P2);
- CR13 Aktivnosti suradnje između dionika (u LRSR su pokazatelji rezultata u specifičnom cilju SC1 (prioriteti P1 i P2) te u specifičnom cilju SC2 (prioritet P3 i P4). te prikazati planirani doprinos LRSR ciljanim vrijednostima tih pokazatelja

U Prilogu 6. strategije prikazani su detaljni indikatori za praćenje učinka provedbe svih mjera LRSR-a.

7. OPIS SPOSOBNOSTI ZA PROVEDBU LRSR

Nastavno u šestom poglavlju opisan je ljudski kapacitet za provedbu LRSR, navedena su iskustva zaposlenika u provedbi projekata, te je opisan financijski kapacitet za provedbu LRSR.

7.5. Ljudski kapacitet za provedbu LRSR i iskustvo u provedbi projekata

FLAG trenutno zapošljava četiri osobe, od toga tri osobe na puno radno vrijeme i jednu osobu na 0,38 radnog vremena. Na mjestu voditeljice FLAG-a zaposlena je Iva Jekić koja posjeduje dugogodišnje iskustvo stečeno u Lokalnoj akcijskoj grupi „Središnja Istra“, gdje je zaposlena na mjestu voditeljice od 2013. godine. Kroz svoj višegodišnji rad u LAG-u „Središnja Istra“, voditeljica Iva Jekić stekla je bogato iskustvo u radu na projektima financiranim iz nacionalnih i europskih izvora. Sudjelovala je u pripremi i provedbi projekata financiranih iz Europskog socijalnog fonda („Razvoj stručnog studija održivog agroturizma kroz Hrvatski kvalifikacijski okvir“ i „Novo znanje za buduće zvanje“), Programa Europa za građane („LAGs4EU“), Interreg Dunav („INSiGHTS“), međunarodnim i transnacionalnim projektima suradnje LAG-ova („Domaće od malih nogu“ i „The Malvasia Myth“) te mnogim drugim. Aktivno je sudjelovala u izradu Lokalne razvojne strategije LAG-a „Središnja Istra“ te provodila savjetovanja i konzultacije s građanima o mogućnostima prijave projektnih ideja na natječaje za dodjelu bespovratnih sredstava.

Na poziciji stručne suradnice u ribarstvu u FLAG-u zaposlena je Vanesa Lorencin po struci profesorica biologije i dipl.ing. biologije koja posjeduje bogato iskustvo iz područja marikulture. Prethodno radno iskustvo stekla je na poziciji glavnog tehnologa i rukovoditelja uzgajališta Budava. U FLAG-u su zaposlene još i Aleksandra Marinović (po struci magistra prava) na poslovima pravnog stručnjaka te Marina Gudić (po struci sveučilišni specijalist ekonomije) na poslovima financijskog stručnjaka. Predsjednik FLAG-a, Robert Momić dugogodišnji je ribar, vlasnik ribarskog obrta te predsjednik Obrtničke komore Istarske županije.

FLAG osnovan je 01.12.2015. godine od strane sedam osnivača, a ima dvadeset i jednog (21) člana od čega osam (8) članova iz javnog sektora, četiri (4) člana iz civilnog sektora te devet (9) članova iz gospodarskog sektora ribarstva. Članovi iz javnog sektora su: Grad Pazin; Grad Poreč-Parenzo; Općina Funtana-Fontane; Općina Kaštelir-Labinci; Općina Tar-Vabriga-Torre-Abrega; Općina Tinjan; Općina Višnjan-Visignano i Općina Vrsar-Orsera. Članovi iz civilnog

sektora su: Ronilački klub Ugor; Udruženje obrtnika Poreč; Jedriličarski klub “Horizont” Poreč i Speleoklub “HAD” Poreč. Članovi iz gospodarskog sektora su: Ribarska zadruga Punta zub; S.I.C. d.o.o.; STORM, obrt za ribarstvo, prijevoz putnika morem i trgovinu; ADRIATICA, obrt za poljoprivredu i trgovinu – izdvojeni pogon LUNA; PARIS, zajednički obrt za morski ribolov i usluge javnog prijevoza; S.K.A.T. d.o.o.; ZUBAC, obrt za morski ribolov; FORTUNAL, obrt za ribarstvo i ugostiteljstvo i MARJAN, obrt za morski ribolov. Upravni odbor FLAG-a ima sedam (7) članova: Grad Pazin (Maja Stranić Grah); Grad Poreč-Parenzo (Elio Štifanić); S.I.C. d.o.o. (Ivan Stojnić); Obrt STORM (Robert Momić); Zajednički obrt Paris (Valter Paris); Jedriličarski klub “Horizont” Poreč (Dean Ivančić) i Speleoklub “HAD” Poreč (Antonio Ciceran).

Skupština FLAG-a najviše je upravljačko tijelo Udruge, a čine je predstavnici svih članova FLAG-a. Skupština odlučuje o najvažnijim pitanjima vezano za funkcioniranje FLAG-a, LRSR i sl.

Što se tiče iskustava FLAG-a u proteklom razdoblju treba istaknuti sljedeće:

- FLAG „Istarski švoj“ je prvi u prošlom programskom razdoblju raspisao Natječaj (krajem 2018. godine);
- FLAG „Istarski švoj“ je 30. 11. 2021. godine donesao Odluke o odabiru za posljednje projekte iz LRSR za Programsko razdoblje 2014.-2020. što podrazumijeva da su ukupno planirana sredstva za projekte u LRSR alocirana u 100 %-tnom iznosu;
- U 2021. godini bio je zadnji projekt koji je FLAG „Istarski švoj“ proveo van Strategije, a opisan je u staroj LRSR-u.

7.6.Financijski kapacitet za provedbu LRSR

Provedba operacija LRSR, tekući troškovi i troškovi vođenja LRSR prvenstveno će se financirati dodjelom potpore u okviru mjere III.1. „Pripremna potpora“ u okviru Programa za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.- 2027. godine te zadovoljava Prioritet 3 Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu Europske unije „Omogućavanje održivog plavog gospodarstva u obalnim, otočnim i kopnenim područjima t.e poticanjem razvoja ribarskih i akvakulturnih zajednica“.

Temeljem Pravilnika za provedbu LRSR očekuje se potpora koja se izračunava kao zbroj fiksnog i varijabilnog iznosa. Planom je predviđeno ostvarenje potpore za provedbu projekata i potpore za tekuće troškove i vođenja u ukupnom iznosu od 3.000.000 eura. Uz navedenu potporu FLAG će se financirati i putem članarina članova FLAG-a. Planira se godišnji iznos članarina u iznosu od 17.700 EUR-a. Planira se ostvarenje prihoda od Istarske županije u obliku institucionalne pomoći i prihoda za provedbu projekata u iznosu od 12.000 eura do 2029. godine. Uz navedene izvore FLAG će nastojati osigurati dodatna sredstva i kroz druge izvore, pripremom i prijavom projekata na razne nacionalne i prekogranične natječaje. FLAG je u prvom kvartalu 2023. godine podnio prijavu u svojstvu partnera na poziv programa Interreg Italija-Hrvatska. Tijekom programskog razdoblja planira se aplicirati novi projekt na jedan od programa međunarodne suradnje.

Planirani prihodi i rashodi po vrsti prihoda/rashoda i godini provedbe (€) (Prilog 7.)

8. FINACIJSKI PLAN

Prilikom izrade indikativnog financijskog plana provedbe LRSR vodilo se računa da se u obzir uzmu stvarne potrebe i mogućnosti područja te iskazani interesi potencijalnih prijavitelja putem

obrasca Projektnih ideja. Financijski plan izrađen je za razdoblje od 2023. do 2029. godine i sastoji se od četiri različite tablice (prikazane u prilogima strategije 8.-10.).

1. U drugoj tablici (Prilog 8.) navedeni su svi troškovi potrebni za funkcioniranje FLAG-a koji će se financirati iz EFPR potpore. Uključuju sve tekuće troškove i troškove vođenja LRSR-a po vrsti troška.
2. U trećoj tablici (Prilog 9.) navedene su sve mjere, predviđeni broj projekata po pojedinoj mjeri, iznos javne potpore i udio u ukupnoj alokaciji..
3. U posljednjoj tablici (Prilog 10.) navedena je financijska alokacija po mjerama i po godinama, uključujući i rashode za tekuće troškove i troškove vođenja LRSR-a.

PRILOZI

Prilog 1. Iskrcaj morskih organizama u RH, Istarskoj županiji te na iskrcajnim mjestima na području FLAG-a (2019.-2022.)

1.1. Iskrcaj morskih organizama u RH u kg (2019.-2022.)

Grupa morskih organizama	2019.	2020.	2021.	2022.
Bijela riba	3.580.883,76	3.625.592,57	3.461.216,03	3.404.013,17
Glavonošci	787.779,01	932.225,25	655.169,75	665.426,16
Hrskavična riba	228.148,09	257.421,51	279.513,82	270.076,58
Mala plava riba	56.919.676,42	64.027.968,23	54.918.724,34	56.244.848,85
Ostalo	217.595,70	186.217,95	406.406,32	457.630,86
Rakovi	1.015.886,00	924.503,27	1.020.949,40	1.074.374,99
Školjkaši	253.754,15	175.888,93	211.228,99	194.462,31
Velika plava riba	221.452,14	190.322,25	196.408,41	294.727,79
Iskrcaj Republika Hrvatska	63.225.175,27	70.320.139,96	61.149.617,06	62.605.560,71

1.2. Iskrcaj morskih organizama u Istarskoj županiji u kg (2019.-2022.)

Grupa morskih organizama	2019.	2020.	2021.	2022.
Bijela riba	688.994,22	673.423,26	665.606,62	618.254,28
Glavonošci	249.604,16	382.333,65	193.412,83	226.156,99
Hrskavična riba	87.564,57	96.096,91	117.855,25	103.149,98
Mala plava riba	14.836.957,36	15.585.276,43	15.205.933,11	14.376.427,68
Ostalo	36.232,83	27.937,30	24.963,53	40.290,65
Rakovi	24.566,78	18.235,59	21.332,73	28.602,33
Školjkaši	147.428,90	112.678,78	126.370,19	121.743,94
Velika plava riba	44.702,15	34.151,75	23.378,12	42.214,04
Iskrcaj Istarska županija	16.116.050,97	16.930.133,67	16.378.852,38	15.556.839,89

1.3. Iskrcaj morskih organizama na iskrcajnim mjestima na području JLS-a FLAG-a u kg (2019.-2022.)

Grupa morskih organizama	2019.	2020.	2021.	2022.
Bijela riba	47.590,03	46.041,19	54.804,71	28.678,50
Glavonošci	20.737,91	38.066,09	12.810,07	9.190,55
Hrskavična riba	3.683,10	3.682,60	4.517,53	1.232,11
Mala plava riba	1.583.776,50	1.915.391,40	2.097.925,80	2.161.290,05
Ostalo	692,80	212,80	953,30	480,10
Rakovi	368,90	444,00	225,98	471,15
Školjkaši	7.037,70	6.109,05	10.748,50	11.241,95
Velika plava riba	1.050,60	644,60	720,90	1.286,15
Iskrcaj Vrsar	1.664.937,54	2.010.591,73	2.182.706,79	2.213.870,56

Grupa morskih organizama	2019.	2020.	2021.	2022.
Bijela riba	44.511,71	28.488,02	25.777,99	26.408,76
Glavonošci	10.244,75	14.332,15	7.589,90	6.114,70
Hrskavična riba	2.362,30	1.357,90	1.751,60	1.014,95
Mala plava riba	183,60	509,50	43,90	50,50
Ostalo	2.034,50	113,50	357,30	330,60
Rakovi	348,60	293,30	245,45	206,00
Školjkaši	16.050,70	11.557,70	11.820,00	8.286,40
Velika plava riba	196,30	229,30	212,40	445,00
Iskrcaj Poreč	75.932,46	56.881,37	47.798,54	42.856,91

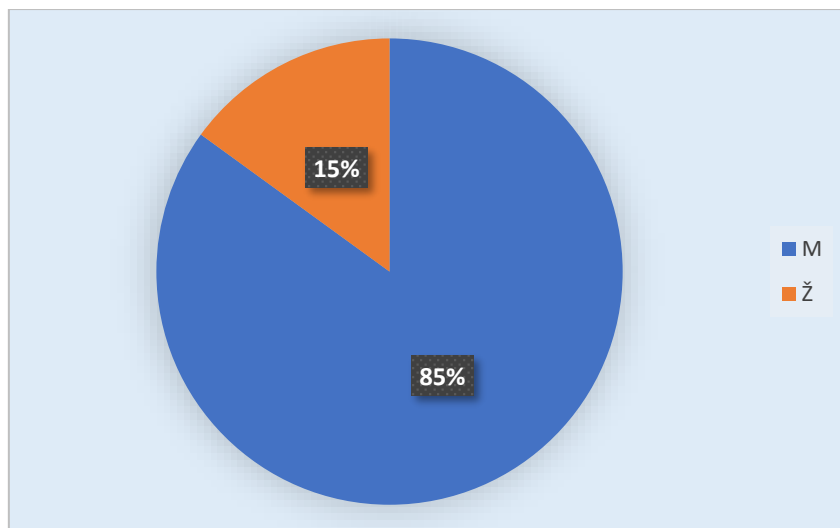
Grupa morskih organizama	2019.	2020.	2021.	2022.
Bijela riba	3.180,60	1.889,45	4.662,01	3.703,55
Glavonošci	2.292,76	1.024,60	3.727,70	2.675,40
Hrskavična riba	768,00	29,60	510,80	307,90
Mala plava riba	20.972,50	80.603,00	19.060,10	88.698,00
Ostalo	68,70	12,00		
Rakovi	51,20	108,60	149,20	1.128,70
Školjkaši	77,80	24,50	13,50	393,90
Velika plava riba	1,50	21,90	14,00	2,60
Iskrcaj Tar-Vabriga	27.413,06	83.713,65	28.137,31	96.910,05

Grupa morskih organizama	2019.	2020.	2021.	2022.
Bijela riba	16.207,32	19.112,55	11.209,57	7.144,73
Glavonošci	4.176,65	9.275,70	906,70	501,80
Hrskavična riba	2.142,10	2.811,59	1.822,90	1.675,40
Mala plava riba	19,10	25,40		0,00
Ostalo	338,50	21,85		0,00
Rakovi	145,90	323,13	121,90	116,20
Školjkaši	5.083,80	1.636,60	2.241,50	71,20
Velika plava riba	220,80	68,40	76,30	227,85
Iskrcaj Funtana	28.334,17	33.275,22	16.378,87	9.737,18

Prilog 2. Analiza rezultata anketnih upitnika

Spolna struktura osoba koje su popunile anketni obrazac bila je sljedeća: 17 muškaraca (85%) i 3 žene (15%), što je prikazano nastavno:

Spolna struktura osoba koje su popunile anketni obrazac

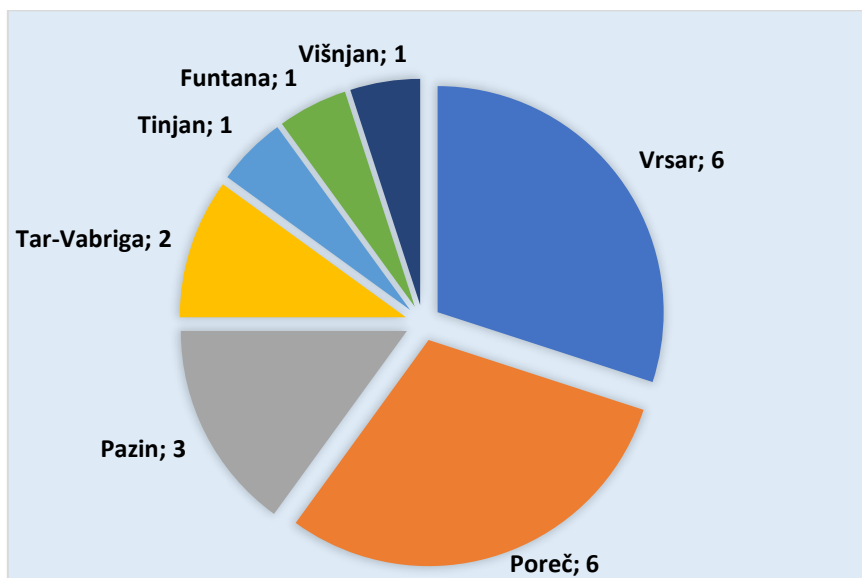

Izvor: anketni upitnici, obrada autora.

Disperzija mjesta prebivališta i/ili mjesta poslovanja osoba koje su popunile anketni obrazac bila je sljedeća:

- Po 6 osoba koje su popunile anketni obrazac živi ili ima poslovni subjekt u Gradu Poreču i općini Vrsar;
- 3 osobe koje su popunile anketni obrazac živi ili ima poslovni subjekt u Gradu Pazinu;
- 2 osobe koje su popunile anketni obrazac živi ili ima poslovni subjekt u općini Tar-Vabriga;
- Po 6 osoba koje su popunile anketni obrazac živi ili ima poslovni subjekt u općinama: Tinjan, Funtana i Višnjan.

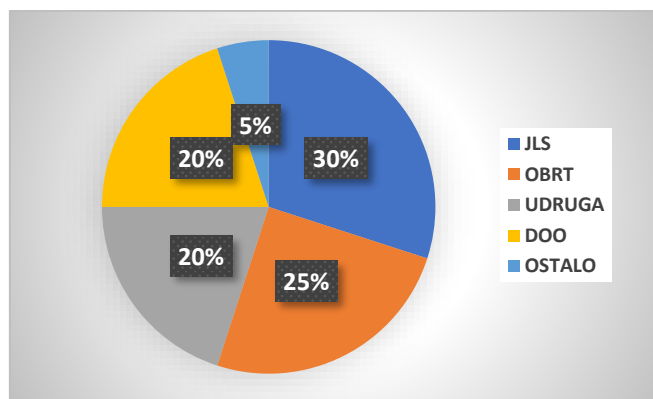
Popunjeni anketni upitnici prema prebivalištu i mjestu poslovanja

Izvor: anketni upitnici, obrada autora

U pogledu organizacijskog oblika ispitanika koji su popunili Anketni upitnik, 6 ispitanika dolazilo je iz jedinica lokalne samouprave, 9 ispitanika su bili predstavnici gospodarskog sektora (od toga 6 direktno iz sektora ribarstva i akvakulture, 2 predstavnika imaju poveznicu sa sektorom, jedno poduzeće u vlasništvu je jedinice lokalne samouprave), 4 predstavnika su članovi udruga, a 1 ispitanik spada po ostale, a djelatnost je povezana s turizmom.

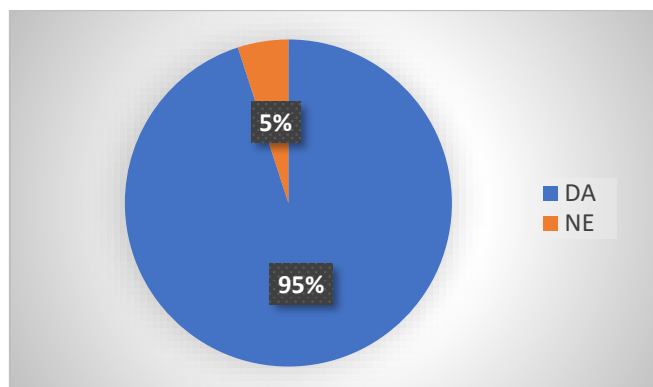
Organizacijski oblik ispitanika, koji su popunili Anketni upitnik

Izvor: anketni upitnici, obrada autora.

U pogledu potrebe za sufinanciranjem projekata, 95% ispitanika koji su popunili Anketni upitnik (19 od 20) imaju potrebu za sufinanciranjem projekata.

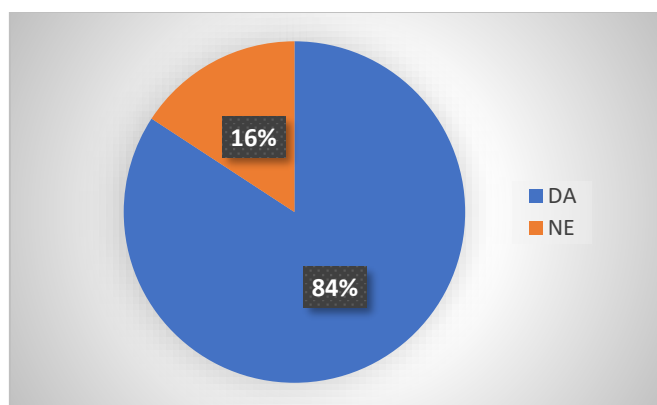
Potreba za sufinanciranjem projekata

Izvor: anketni upitnici, obrada autora

U pogledu potrebe za edukacijom i/ili obukom, 84% ispitanika koji su popunili Anketni upitnik imaju potrebu za edukacijom i/ili obukom.

Potreba za edukacijom i/ili obukom.

Izvor: anketni upitnici, obrada autora

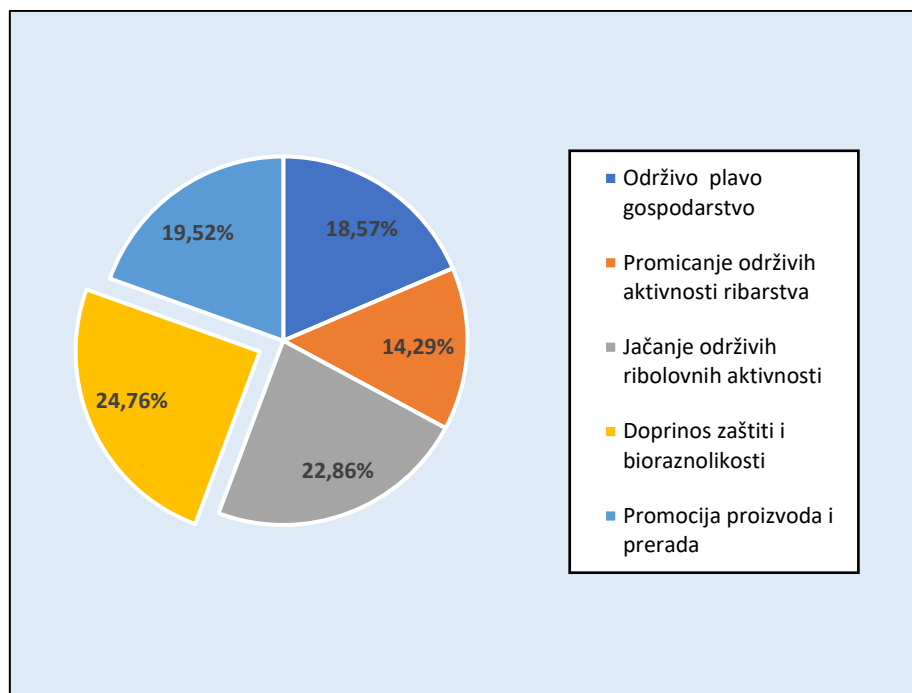
SWOT analiza - pet najvećih prioriteta u sektoru ribarstva i akvakulture prema sudionicima ankete³²

Vrsta sektora	JLS	Doprinos zaštiti i bioraznolikosti	Jačanje održivih ribolovnih aktivnosti	Promocija proizvoda i prerada	Održivo plavo gospodarstvo	Promicanje održivih aktivnosti ribarstva
CIVILNI	VRSAR	5	3	2	4	1
CIVILNI	POREČ	1	4	5	2	3
CIVILNI	VRSAR	4	3	5	2	1
CIVILNI	POREČ	4	5	1	3	2
GOSPODARSKI	POREČ					
GOSPODARSKI	POREČ					
GOSPODARSKI	PAZIN					
GOSPODARSKI	POREČ	5	1	2	4	3
GOSPODARSKI	VRSAR	4	3	1	2	5
GOSPODARSKI	VIŠNJAN	3	2	5	4	1
GOSPODARSKI	TAR-VABRIGA	5	4	1	3	2
GOSPODARSKI	VRSAR	4	3	5	2	1
JAVNI	VRSAR	4	3	5	2	1
JAVNI	PAZIN	4	5	3	2	1
JAVNI	POREČ	5	2	4	1	3
JAVNI	FUNTANA					
JAVNI	TINJAN	2	5	1	4	3
JAVNI	VRSAR	2	5	1	4	3
JAVNI	TAR-VABRIGA					
JAVNI	PAZIN					
20	20	52	48	41	39	30

Izvor: anketni upitnici, obrada autora

³²Prazna polja ostala su nepopunjena.

SWOT analiza - prioriteti

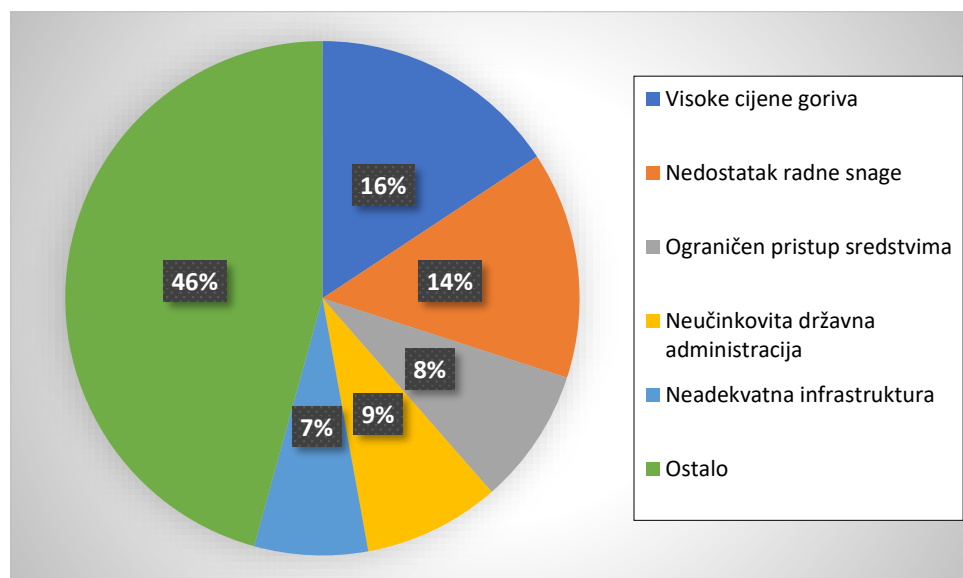

Izvor: anketni upitnici, obrada autora

SWOT analiza - pet najvećih izazova u sektoru ribarstva i akvakulture prema sudionicima ankete³³

Vrsta sektora	JLS	Visoke cijene goriva	Nedostatak radne snage	Ograničen pristup sredstvima	Neučinkovita država	Neadekvatna infrastruktura
CIVILNI	VRSAR					
CIVILNI	POREČ	2	3	1		
CIVILNI	VRSAR	2		1		
CIVILNI	POREČ	5	4	1		2
GOSPODARSKI	POREČ					
GOSPODARSKI	POREČ					
GOSPODARSKI	PAZIN					
GOSPODARSKI	POREČ	5	1			
GOSPODARSKI	VRSAR	1				
GOSPODARSKI	VIŠNJAN	5	3		4	
GOSPODARSKI	TAR-VABRIGA	3	1		4	
GOSPODARSKI	VRSAR	3	2		1	
JAVNI	VRSAR		1	5		2
JAVNI	PAZIN		3	1	2	
JAVNI	POREČ					
JAVNI	FUNTANA					
JAVNI	TINJAN	2	3	1	4	5
JAVNI	VRSAR	1			2	5
JAVNI	TAR-VABRIGA	1	4			3
JAVNI	PAZIN					
20	20	11	10	6	6	5

Izvor: anketni upitnici, obrada autora
SWOT analiza – Izazovi³⁴ prioriteti

Izvor: anketni upitnici, obrada autora

³³Prazna polja uopće nisu popunjena.

³⁴Pod ostalo spadaju: zastarjela ribarska flota, složenost poreznih propisa, nedostatak sredstava za rad, nedovoljna motiviranost članova, visoki porezi, loša radna etika, restriktivni radni propisi, korupcija i kriminal, visoke cijene inputa i nedovoljno obrazovana radna snaga.

Prilog 3. Popis aktivnosti uključivanja dionika po sektorima u izradu LRSR

U tablici je naveden popis sastanaka s dionicima u procesu izrade LRSR, metodologija (kombinacija participativnih razina) i dokazi.

OPIS AKTIVNOSTI	DATUM	LOKACIJA	BROJ SUDIONIKA PO SEKTORU				METODOLOGIJA	DOKAZ
			GSRIa	JAVNI	CIVILNI	OSTALO		
Sastanak – upoznavanje dionika s početkom izrade LRSR	11.07.2023.	Poreč	6	3	2	1	Informiranje (sastanak)	Potpisna lista, prezentacija, zapisnik, putni nalog
Sastanak – informiranje o daljnjim aktivnostima FLAG-a vezanim uz izradu LRSR	18.07.2023.	Funtana		3			Informiranje (individualni sastanci)	Potpisna lista, zapisnici, putni nalozi
	20.07.2023.	Tinjan		3	1			
	25.07.2023.	Poreč, Tar		2				
	22.08.2023.	Pazin		3				
	28.08.2023.	Pazin	1		1			
	15.09.2023.	Vrsar	2					
	18.09.2023.	Poreč	1	2				
	19.09.2023.	Tar	4					
	20.09.2023.	Vrsar		2	2	2		
	21.09.2023.	Višnjani	1					
Sastanci-identificiranje elemenata SWOT analize ³⁵	25.09.2023.	Poreč	1	4	1	4	Konzultacije, osnaživanje, anketni upitnici	Potpisna lista, zapisnici, putni nalozi, objava Poziva na web stranici FLAG-a, ispunjeni anketni upitnici
	26.09.2023.	Pazin	2	2	2	5		
Sakupljanje projektnih ideja ³⁶	26.09.-02.10.2023.	Područje FLAG-a	9	13	4	3	Konzultacije, prikupljanje podataka, obrazac za projektne ideje	Objava Poziva za dostavu projektnih ideja na web stranici FLAG-a, e-mailovi, ispunjeni obrasci za projektne ideje
Radni sastanci u svrhu definiranja mjera	18.-19.10.2023.	Vigo	7	4	1		Konzultacije, terenski sastanak	Potpisna lista, zapisnik

Kratice: GSRIa – gospodarski sektor u ribarstvu i akvakulturi;

³⁵ Temelj za definiranje ciljeva, prioriteta i mjera potrebnih za izradu LRSR

³⁶ Inputi za kreiranje mjera u LRSR-u

Prilog 4. Usklađenost LRSR FLAG-a sa strateškim dokumentima

Prioriteti, tekući troškovi i vođenje LRSR FLAG-a "Istarski švoj"	Program za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027	Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine	Provedbeni program Istarske županije za razdoblje 2022. – 2025. godine
P1 -Potpora jačanju konkurentnosti u ribarstvu i akvakulturi	Prioritet 1. Poticanje održivog ribarstva te obnova i očuvanje vodenih bioloških resursa; Prioritet 2. Poticanje održivih aktivnosti akvakulture te prerade i stavljanja na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture, čime se pridonosi sigurnosti opskrbe hranom u Uniji	Strateški cilj 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo; Strateški cilj 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva, Posebni cilj 3.4. Razvoj poljoprivrede za regiju kvalitetne hrane
P2 -Stvaranje dodatnih vrijednosti i radnih mjesta, privlačenje mladih ljudi te promicanje inovacija i proizvoda digitalne transformacije u ribarstvu i akvakulturi	Prioritet 1. Poticanje održivog ribarstva te obnova i očuvanje vodenih bioloških resursa; Prioritet 2. Poticanje održivih aktivnosti akvakulture te prerade i stavljanja na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture, čime se pridonosi sigurnosti opskrbe hranom u Uniji	Strateški cilj 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo; Strateški cilj 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva; Strateški cilj 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	Posebni cilj 3.1. Digitalna i zelena transformacija gospodarstva, Posebni cilj 3.4. Razvoj poljoprivrede za regiju kvalitetne hrane
P3 -Valorizacija, očuvanje i promicanje ribarske i akvakulturne baštine u svrhu popularizacije društvene i kulturne baštine područja, poticanja diversifikacije, digitalnih i zelenih aktivnosti te stvaranje novih radnih mjesta	Prioritet 3. Omogućivanje održivog plavoga gospodarstva u obalnim, otočnim i kopnenim područjima te poticanje održivog razvoja ribarskih i akvakulturnih zajednica	Strateški cilj 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo Strateški cilj 11. Digi	Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima
P4 -Jačanje uloge ribarstvenih zajednica u lokalnom razvoju na održiv, inovativan i digitalan način uz naglasak na promociji korištenja jedinstvenog vizualnog identiteta	Prioritet 1. Poticanje održivog ribarstva te obnova i očuvanje vodenih bioloških resursa	n/p	Posebni cilj 3.3. Održivi turizam temeljen na kvaliteti usluge i autentičnim sadržajima; Posebni cilj 3.4. Razvoj poljoprivrede za regiju kvalitetne hrane
P5 -Omogućavanje održivog plavog gospodarstva te poticanje razvoja i inovacija ribarskih akvakulturnih zajednica	Prioritet 1. Poticanje održivog ribarstva te obnova i očuvanje vodenih bioloških resursa	Strateški cilj 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo Strateški cilj 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	Posebni cilj 3.2. Poduzetništvo temeljeno na istraživanju i inovacijama
Tekući troškovi i vođenje LRSR	Prioritet 3. Omogućivanje održivog plavoga gospodarstva u obalnim, otočnim i kopnenim područjima te poticanje održivog razvoja ribarskih i akvakulturnih zajednica	Strateški cilj 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	Posebni cilj 3.4. Razvoj poljoprivrede za regiju kvalitetne hrane

Prilog 5. Kriteriji odabira po mjerama

Kriteriji odabira za mjeru M1: Ulaganje u jačanje konkurentnosti mikro, malih i srednjih poduzeća u sektoru ribarstva i akvakulture

KRITERIJI ODABIRA ZA MJERU 1.		BODOVI
1.	Projekt doprinosi očuvanju ili povećanju radnih mjesta (temeljem sati rada iskazanih u FTE³⁷):	Max. 15
	Povećanje broja radnih mjesta za više od 1 radnog mjesta u smislu pune zaposlenosti iskazano kao FTE	15
	Povećanje broja radnih mjesta za 0,5 do 1 radno mjesto u smislu pune zaposlenosti iskazano kao FTE	10
	Očuvanje postojećeg broja radnih mjesta u smislu pune zaposlenosti iskazano kao FTE	5
2.	Aktivnost se odnosi na³⁸:	Max. 35
	Korištenje digitalnih alata u osmišljavanju promotivnih aktivnosti za preradu i/ili razvoj lokalnih ribarskih i akvakulturnih proizvoda	15
	Ulaganje u održivo plavo gospodarstvo i/ili dekarbonizaciju	10
	Diversifikaciju prihoda putem razvoja komplementarnih aktivnosti	5
	Dodavanje vrijednosti proizvodima	5
3.	Prijavitelj projekta pripadnik je skupine u nepovoljnom položaju	Max. 10
	Prijavitelj je žena s više od 50 % vlasništva poduzeća koje se prijavljuje	5
	Prijavitelj je mlada osoba s više od 50 % vlasništva poduzeća koje se prijavljuje ³⁹	5
4.	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti⁴⁰	Max. 10
	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti	10
MAKSIMALNI BROJ BODOVA		70

Izvor: FLAG, autor

³⁷ FTE Full Time Equivalent = Ekvivalent punog radnog vremena – podatak koji se odnosi na broj zaposlenih s kraćim od punog radnog vremena u ekvivalentu broja zaposlenih s punim radnim vremenom. Npr. dvije osobe od kojih svaka radi pola radnog vremena prikazuju se kao jedna u ekvivalentu punog radnog vremena (0,5+0,5=1). U slučaju da je korisnik zatražio bodove po ovome kriteriju dužan je dostaviti obrazloženje. Povećanje broja zaposlenika u odnosu na prethodnu godinu, odnosno novo zapošljavanje mora biti vidljivo najkasnije u periodu od dvije godine nakon konačne isplate potpore.

³⁸ Kako bi se ostvarili bodovi nositelj projekta dostavlja obrazloženje na koji način aktivnost doprinosi ostvarenju bodova.

³⁹ Mlada osoba je nositelj projekta koja u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu nema više od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti).

⁴⁰ Nositelj projekta dostavlja obrazloženje na koji način ulaganje doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti, npr. ulaganje u zelenu, energetski učinkovitu infrastrukturu, opremanje opremom visoke energetske učinkovitosti, korištenje opreme i procesa koji će doprinijeti smanjenju potrošnje energije, emisije stakleničkih plinova i smanjenju korištenja neobnovljivih resursa.

Kriteriji odabira za mjeru M2: Ulaganje u prodajna mjesta i nabavu vozila za proizvode ribarstva i akvakulture s jedinstvenim vizualnim identitetom

KRITERIJI ODABIRA ZA MJERU M2.		BODOVI
1.	Projekt doprinosi očuvanju ili povećanju radnih mjesta (temeljem sati rada iskazanih u FTE⁴¹)	Max. 15
	Povećanje broja radnih mjesta za više od 1 radnog mjesta u smislu pune zaposlenosti iskazano kao FTE	15
	Povećanje broja radnih mjesta za 0,5 do 1 radno mjesto u smislu pune zaposlenosti kao FTE	10
	Očuvanje postojećih radnih mjesta u smislu pune zaposlenosti iskazano kao FTE	5
2.	Tip aktivnosti	Max. 45
	Edukacije povezane s digitalnom tranzicijom i plavim rastom	15
	Razvoj softverskih rješenja za prodaju proizvoda ribarstva i akvakulture	15
	Osmišljavanje brend strategije	10
	Nabava i/ili rekonstrukcija i/ili opremanje prodajnih mjesta za proizvode ribarstva i akvakulture	5
	Nabava i/ili opremanje ambulantnog ili dostavnog vozila za unaprjeđenje kratkog lanca opskrbe	5
3.	Prijavitelj projekta pripadnik je skupine u nepovoljnom položaju	Max. 10
	Prijavitelj je žena s više od 50 % vlasništva poduzeća koje se prijavljuje	5
	Prijavitelj je mlada osoba s više od 50 % vlasništva poduzeća koje se prijavljuje ⁴²	5
4.	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti⁴³	Max 10
	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti	10
MAKSIMALNI BROJ BODOVA		80

Izvor: FLAG, autor

⁴¹FTE Full Time Equivalent = Ekvivalent punog radnog vremena – podatak koji se odnosi na broj zaposlenih s kraćim od punog radnog vremena u ekvivalentu broja zaposlenih s punim radnim vremenom. Npr. dvije osobe od kojih svaka radi pola radnog vremena prikazuju se kao jedna u ekvivalentu punog radnog vremena (0,5+0,5=1). U slučaju da je korisnik zatražio bodove po ovome kriteriju dužan je dostaviti obrazloženje. Povećanje broja zaposlenika u odnosu na prethodnu godinu, odnosno novo zapošljavanje mora biti vidljivo najkasnije u periodu od dvije godine nakon konačne isplate potpore.

⁴² Mlada osoba je nositelj projekta koja u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu nema više od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti).

⁴³Nositelj projekta dostavlja obrazloženje na koji način ulaganje doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti, npr. ulaganje u zelenu, energetske učinkovitu infrastrukturu, opremanje opremom visoke energetske učinkovitosti, korištenje opreme i procesa koji će doprinijeti smanjenju potrošnje energije, emisije stakleničkih plinova i smanjenju korištenja neobnovljivih resursa

Kriterij odabira za mjeru M3: Poticanje povećanja potrošnje ribe i drugih morskih organizama u odgojno-obrazovnim ustanovama uz korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta

KRITERIJI ODABIRA ZA MJERU 3.		BODOVI
1.	Mjesečno povećanje⁴⁴ broja obroka pripremanih od proizvoda ribarstva i akvakulture	Max. 15
	> 3 obroka	15
	+3 obroka	10
	+2 obroka	5
2.	Tip aktivnosti	Max. 50
	Razvoj digitalnih edukativno zabavnih aplikacija i/ili izrada edukativnih web sadržaja	15
	Prezentacije i edukacije znanstvenika i/ili stručnjaka o očuvanju mora, ribljih resursa i zdrave prehrane za djecu i/ili roditelje	15
	Suradnja odgojno-obrazovnih ustanova s ribarskim i/ili akvakulturnim sektorom	15
	Opremanje kuhinja u javnim ustanovama	5
3.	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti⁴⁵	Max. 10
	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti	10
MAKSIMALNI BROJ BODOVA		75

Izvor: FLAG, autor

⁴⁴Nositelj projekta dostavlja obrazloženje u kojem navodi koje obroke planira pripremati od proizvoda ribarstva i akvakulture.

⁴⁵Nositelj projekta dostavlja obrazloženje na koji način ulaganje doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti, npr. ulaganje u zelenu, energetske učinkovitu infrastrukturu, opremanje opremom visoke energetske učinkovitosti, korištenje opreme i procesa koji će doprinijeti smanjenju potrošnje energije, emisije stakleničkih plinova i smanjenju korištenja neobnovljivih resursa i/ili korištenje recikliranih materijala i sl.

Kriteriji odabira za mjeru M4: Promicanje ribarstvene, akvakulturne i pomorske baštine s jedinstvenim vizualnim identitetom

KRITERIJI ODABIRA ZA MJERU 4.		BODOVI
1.	Uključenost relevantnih dionika s područja u kreiranje projekta⁴⁶	Max. 30
	Uključivanje lokalnog stanovništva (roditelji i djeca) u kreiranje projekta	10
	Uključivanje poduzetnika u kreiranje projekta	10
	Uključivanje znanstvenika i/ili stručnjaka u kreiranje projekta	10
2.	Tip aktivnosti	Max. 25
	Razvoj digitalnih rješenja ⁴⁷	15
	Izgradnja ili rekonstrukcija društvene, turističke i sl. infrastrukture	5
	Nabava i/ili opremanje društvene, turističke i sl. infrastrukture	5
3.	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti⁴⁸	Max. 10
	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti	10
MAKSIMALNI BROJ BODOVA		65

Izvor: FLAG, autor

⁴⁶Nositelj projekta dostavlja dokaz na koji način će uključiti dionike s područja u kreiranje projekta.

⁴⁷Razvoj digitalnih rješenja: aplikacija/softverskih proizvoda, platformi i ostalih digitalnih usluga treba se odnositi na promicanje ribarstvene, akvakulturne i pomorske baštine.

⁴⁸Nositelj projekta dostavlja obrazloženje na koji način ulaganje doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti, npr. ulaganje u zelenu, energetske učinkovitu infrastrukturu, opremanje opremom visoke energetske učinkovitosti, korištenje opreme i procesa koji će doprinijeti smanjenju potrošnje energije, emisije stakleničkih plinova i smanjenju korištenja neobnovljivih resursa.

Kriteriji odabira za mjeru M5: Organizacija edukativnih događaja u svrhu jačanja uloge ribarstvene zajednice u lokalnom razvoju te jačanje svijesti o savjesnom korištenju ribarstvenih resursa, zaštiti mora i voda uz korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta

KRITERIJI ODABIRA ZA MJERU 5.		BODOVI
1.	Vrsta aktivnosti⁴⁹:	Max. 25
	Organizacija radionica i/ili seminara i/ili tečajeva i/ili sl. aktivnosti	15
	Organizacija edukativnih manifestacija	15
	Izrada studija i/ili analiza	10
2.	Sadržaj aktivnosti⁵⁰	Max. 30
	Aktivnost se odnosi na promociju održivog korištenja okoliša, ribarstvenih resursa, zaštite mora, okoliša i voda	10
	Aktivnost se odnosi na promociju kulturne, ribarstvene, akvakulturne i pomorske baštine	10
	Aktivnost se odnosi na učinkovito upravljanje lokalnim ribarstvenim resursima, staništima i pomorskim aktivnostima	10
3.	Projekt doprinosi promicanju digitalnih proizvoda i platformi putem promicanja primjene digitalnih rješenja	Max. 10
	Korištenje alata digitalnog marketinga u promociji održivog korištenja okoliša, ribarstvenih resursa, zaštite mora, okoliša i voda ⁵¹	5
	Korištenje alata digitalnog marketinga u cilju promociju kulturne, ribarstvene, akvakulturne i pomorske baštine ⁵²	5
4.	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti⁵³	Max. 10
	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti	10
MAKSIMALNI BROJ BODOVA		75

Izvor: FLAG, autor

⁴⁹Kako bi se ostvarili bodovi u sklopu vrsta aktivnosti nositelj projekta dostavlja obrazloženje.

⁵⁰Kako bi se ostvarili bodovi u sklopu vrsta aktivnosti nositelj projekta dostavlja obrazloženje.

⁵¹Kako bi se ostvarili bodovi u sklopu vrsta aktivnosti nositelj projekta dostavlja obrazloženje koje alate digitalnog marketinga će koristiti u promociji održivog korištenja okoliša, ribarstvenih resursa, zaštite mora, okoliša i voda

⁵²Kako bi se ostvarili bodovi u sklopu vrsta aktivnosti nositelj projekta dostavlja obrazloženje.

⁵³Nositelj projekta dostavlja obrazloženje na koji način ulaganje doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti, npr. ulaganje u zelenu, energetske učinkovitu infrastrukturu, opremanje opremom visoke energetske učinkovitosti, korištenje opreme i procesa koji će doprinijeti smanjenju potrošnje energije, emisije stakleničkih plinova i smanjenju korištenja neobnovljivih resursa.

Kriteriji odabira za mjeru M6: Poticanje inovacija u ribarstvu i akvakulturi

KRITERIJI ODABIRA ZA MJERU 6.		BODOVI
1.	Promicanje inovacija⁵⁴	Max. 25
	Prezentacija inovacija za lokalne dionike (20 do 50 sudionika)	15
	Prezentacija inovacija za lokalne dionike (51 do 100 sudionika)	25
2.	Tip aktivnosti	Max. 45
	Ulaganje u inovativne tehnike kroz uvođenja nove ili znatno unaprijeđene opreme u ribarstvu ⁵⁵	15
	Korištenje inovativnih postupaka u uzgoju u cilju sprječavanja negativnog utjecaja invazivnih vrsta na uzgojne vrste u akvakulturi ⁵⁶	15
	Korištenje digitalnih alata u promociji inovacija i održivog plavog rasta u ribarstvu i/ili akvakulturi ⁵⁷	15
	Suradnja između znanstveno-istraživačkih organizacija i poduzetnika	15
3.	Prijavitelj projekta pripadnik je skupine u nepovoljnom položaju	Max. 10
	Prijavitelj je žena s više od 50 % vlasništva poduzeća koje se prijavljuje	5
	Prijavitelj je mlada osoba s više od 50 % vlasništva poduzeća koje se prijavljuje ⁵⁸	5
4.	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti⁵⁹	Max. 10
	Projekt doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti	10
MAKSIMALNI BROJ BODOVA		90

Izvor: FLAG, au

⁵⁴ Nositelj projekta treba dostaviti dokaz o održanim prezentacijama

⁵⁵ Nositelj projekta dostavlja obrazloženje o ulaganju u inovativne tehnike kroz uvođenja nove ili znatno unaprijeđene opreme u ribarstvu.

⁵⁶ Nositelj projekta dostavlja obrazloženje na koji način će korištenje inovativnih postupaka u uzgoju proizvoda akvakulture spriječiti negativni utjecaj invazivnih vrsta na uzgojne vrste u akvakulturi.

⁵⁷ Kako bi se ostvarili bodovi u sklopu vrsta aktivnosti nositelj projekta dostavlja obrazloženje koje alate digitalnog marketinga će koristiti u promociji održivog korištenja okoliša, ribarstvenih resursa, zaštite mora, okoliša i voda

⁵⁸ Mlada osoba je nositelj projekta koja u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu nema više od 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti).

⁵⁹ Nositelj projekta dostavlja obrazloženje na koji način ulaganje doprinosi očuvanju okoliša i ekološkoj održivosti.

Prilog 6. Indikatori za mjerenje učinka provedbe LRSR

Prioritet	Mjera LRSR	Izlazni pokazatelji	Očekivane vrijednosti	Pokazatelji rezultata	Ciljana vrijednost	Pokazatelji učinka
P1	M1	Br. realiziranih projekata	9	Udio sačuvanih radnih mjesta obzirom na br. projekata (CR 07)	5	Sačuvana radna mjesta
		Br. sačuvanih radnih mjesta (CR 07)	3			
		Br. stvorenih radnih mjesta	2	Udio stvorenih radnih mjesta obzirom na br. projekata	3	Stvorena radna mjesta
		Ukupan iznos javnih sredstava €	250.000			
P2	M2	Br. realiziranih projekata	3	Udio projekata koji doprinosi digitalnog tranziciji	6	Povećana dostupnost proizvoda ribarstva i akvakulture
		Br. sačuvanih radnih mjesta (CR 07)	2			
		Br. stvorenih radnih mjesta	1	Udio projekata koji se odnosi na dodavanu vrijednosti proizvodima ribarstva i akvakulture	6	Povećana potrošnja proizvoda ribarstva i akvakulture
		Ukupan iznos javnih sredstava €	72.000			
	M3	Br. realiziranih projekata	3	Udio projekata koji doprinosi plavom gospodarstvu	6	Povećan interes mladih za rad u ribarskoj industriji
		Br. projekata s povećanjem br. obroka	3			
		Ukupan iznos javnih sredstava €	141.000	Udio projekata suradnje među dionicima (CR 13)	3	Doprinos plavom gospodarstvu
P3	M4	Br. realiziranih projekata	5	Udio projekata koji doprinosi digitalnog tranziciji	6	Doprinos digitalnoj tranziciji
		Br. projekata sociokulturnog sadržaja	4	Udio projekata koji se odnose na edukativne sadržaje obzirom na br. projekata	12	Smanjenje prijetnja povećanog zagađenja i nesavjesnog korištenja morskih staništa
		Ukupan iznos javnih sredstava €	702.278	Udio projekata koji se odnosi na promociju ribarstvene i akvakulturne baštine	12	
P4	M5	Br. realiziranih projekata	7	Udio projekata koji koriste jedinstveni vizualni identitet	12	Promocija ribarstvene i akvakulturne baštine
		Broj održanih edukativnih događaja	7	Udio projekata koji se odnosi na učinkovito upravljanje lokalnim ribarstvenim resursima, staništima i pomorskim aktivnostima	6	
		Ukupan iznos javnih sredstava €	477.000	Udio projekata koji doprinosi promicanju suradnje između znanstveno-istraživačkih organizacija i poduzetnika	2	Povećanje svijesti o održivom upravljanju FLAG područja
		Broj projekata koji koriste jedinstveni vizualni identitet	7	Udio projekata suradnje među dionicima (CR 13)	9	Povećanje kvalitete života na području
P5	M6	Br. realiziranih projekata	2	Udio projekata koje provodi mlada osoba	1	Povećanje korištenja inovativnih rješenja
		Br. projekata koje provodi mlada osoba	1			
		Ukupan iznos javnih sredstava €	56.600	Udio projekata koji doprinosi promociji inovacija	1	

Prilog 7. Planirani prihodi i rashodi po vrsti prihoda/rashoda i godini provedbe (€)

Naziv	Plan 2023.	Plan 2024.	Plan 2025.	Plan 2026.	Plan 2027.	Plan 2028.	Plan 2029.
Prihodi po potpori koja se traži u LRSR	11.000,00	99.550,00	638.020,00	858.820,00	479.697,66	85.420,00	92.662,55
Prihodi od članarina i članarskih doprinosa	18.000,00	18.000,00	18.000,00	18.000,00	18.000,00	18.000,00	18.000,00
Prihodi iz drugih javnih izvora (potpore JL(R)S, zaklade...)	0,00	650,00	70.000,00	70.000,00	90.000,00	70.000,00	70.000,00
Prihodi od donacija iz državnog proračuna	7.963,37	187.544,00	11.940,00	11.940,00	11.940,00	11.940,00	11.940,00
Prihodi UKUPNO	36.963,37	305.744,00	737.960,00	958.760,00	599.637,66	185.360,00	192.602,55
Rashodi za provedbu LRSR-a	0,00	0,00	550.000,00	769.600,00	379.277,66	0,00	0,00
Rashodi za tekuće troškove i troškove vođenja LRSR-a	11.000,00	99.550,00	88.020,00	89.220,00	100.420,00	85.420,00	92.662,55
Ostali rashodi FLAG-a	25.963,37	206.194,00	99.940,00	99.940,00	119.940,00	99.940,00	99.940,00
Rashodi UKUPNO	36.963,37	305.744,00	737.960,00	958.760,00	599.637,66	185.360,00	192.602,55
Razlika - višak/manjak	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Izvor: FLAG, autor

Prilog 8. Pregled mjera, ukupnog broja projekata, iznosa javne potpore i udjela u ukupnoj alokaciji sredstava

Prioritet/Mjera	Iznos javne potpore (€)	Alokacija sredstava iz ukupne LRSR	Alokacija sredstava za provedbu projekata
PROVEDBA PROJEKATA (OPERACIJA)	1.698.877,66	75,00%	100,00%
P1 Potpora jačanju konkurentnosti u ribarstvu i akvakulturi	250.000,00	11,04%	14,72%
M1 Ulaganja u jačanje konkurentnosti mikro, malih i srednjih poduzeća u sektoru ribarstva i akvakulture	250.000,00	11,04%	14,72%
P2 Stvaranje dodatnih vrijednosti i radnih mjesta, privlačenje mladih ljudi te promicanje inovacija i digitalnih proizvoda u ribarstvu i akvakulturi	213.000,00	9,40%	12,54%
M2 Ulaganje u prodajna mjesta i nabava vozila za proizvode ribarstva i akvakulture s jedinstvenim vizualnim identitetom	72.000,00	3,18%	4,24%
M3 Poticanje povećanja potrošnje ribe i drugih morskih organizama u odgojno obrazovnim ustanovama	141.000,00	6,22%	8,30%
P3 Valorizacija, očuvanje i promicanje ribarske i akvakulturne baštine u svrhu popularizacije društvene i kulturne baštine područja, poticanje diverzifikacije, digitalnih i zelenih aktivnosti te stvaranje novih radnih mjesta	1.060.000,00	46,80%	62,39%
M4 Promicanje ribarstvene, akvakulturne i pomorske baštine s jedinstveni vizualnim identitetom	1.060.000,00	46,80%	62,39%
P4 Jačanje uloge ribarstvenih zajednica u lokalnom razvoju na održiv, inovativan i digitalan način uz naglasak na promociju korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta	119.277,66	5,27%	7,02%
M5 Organizacija edukativnih događanja u svrhu jačanja uloge ribarstvene zajednice u lokalnom razvoju te jačanje svijesti o savjesnom korištenju ribarstvenih resursa, zaštiti mora i voda uz korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta	119.277,66	5,27%	7,02%
P5 Omogućavanje održivog plavog gospodarstva te poticanje razvoja i inovacija ribarskih akvakulturnih zajednica	56.600,00	2,50%	3,33%
M6 Poticanje inovacija u ribarstvu i akvakulturi	56.600,00	2,50%	3,33%
TEKUĆI TROŠKOVI I TROŠKOVI VOĐENJA	566.292,55	25,00%	/
UKUPNO	2.265.170,21	100,00%	/

Izvor: FLAG, obrada autor

Prilog 9. Financijska alokacija po mjerama i godinama provedbe LRSR - planirani financijski plan provedbe LRSR po godinama

Financijska alokacija (EUR)	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	UKUPNO
PROVEDBA PROJEKATA (OPERACIJA)	0,00	0,00	550.000,00	769.600,00	379.277,66	0,00	0,00	1.698.877,66
TEKUĆI TROŠKOVI I TROŠKOVI VOĐENJA	11.000,00	99.550,00	88.020,00	89.220,00	100.420,00	85.420,00	92.662,55	566.292,55
UKUPNO	11.000,00	99.550,00	638.020,00	858.820,00	479.697,66	85.420,00	92.662,55	2.265.170,21

Izvor: FLAG, obrada autora

POPIS TABLICA, SLIKA I PRILOGA

Tablice

Tablica 1. Osnovni podaci o području FLAG-a	3
Tablica 2. Zaštićena kulturna dobra na području FLAG-a.....	8
Tablica 3. Dječji vrtići i pravne osobe na području FLAG-a, početak pedagoške godine.....	12
Tablica 4. Osnovni podaci o području FLAG-a	15
Tablica 5. Kretanje stanovništva na području FLAG-a i migracijski saldo (2021.).....	16
Tablica 6. Prirodno kretanje stanovništva na području IŽ i FLAG-a (2021.)	17
Tablica 7. Prirodno kretanje stanovništva na području IŽ i FLAG-a (2021.)	18
Tablica 8. Aktivni obrti na području FLAG-a (2023.).....	20
Tablica 9. Aktivni obrti na području FLAG-a registrirani za djelatnost ribarstva(2023.)	20
Tablica 10. Zaposleni u pravnim osobama po NKD-u na području FLAG-a (31 .3. 2023.)	21
Tablica 11. Nezaposlene osobe na području FLAG-a prema razini obrazovanja (31. 8. 2023.)	22
Tablica 12. Broj plovila za gospodarski ribolov prema JLS-ovima na području FLAG-a, IŽ i RH	24
Tablica 13. Iskrcaj ribe i drugih morskih organizama na glavnim iskrcajnim mjestima FLAG-a (u kg) .	25
Tablica 14. Iskrcaj po grupama morskih organizama na glavnim iskrcajnim mjestima FLAG-a	26
Tablica 15. Iskrcaj prema ribolovnim alatima na glavnim iskrcajnim mjestima na području FLAG-a	26
Tablica 16. Količine iskrcaja 5 najvažnijih vrsta bijele ribe na području FLAG-a u 2021.....	27
Tablica 17. SWOT analiza	33
Tablica 18. Intervencijska logika LRSR FLAG-a	38
Tablica 19. Intervencijska logika: Cilj 1, Prioritet 1, Mjera 1.....	41
Tablica 20. Intervencijska logika: Cilj 1, Prioritet 2, Mjera 2.....	42
Tablica 21. Intervencijska logika: Cilj 1, Prioritet 2, Mjera 3.....	44
Tablica 22. Intervencijska logika: Cilj 2, Prioritet 3, Mjera 4.....	45
Tablica 23. Intervencijska logika: Cilj 2, Prioritet 4, Mjera 5.....	46
Tablica 24. Intervencijska logika: Cilj 3, Prioritet 5, Mjera 6.....	47
Tablica 25. Dinamika raspisivanja natječaja za financiranje projekata	51
Tablica 26. Dinamika provedbe i financiranja projekata u okviru LRSR i očekivani broj prijave od 2023. do 2029. godine.	51

Slike

Slika 1: Kartografski prikaz FLAG-a	5
Slika 2: Obala FLAG-a i granice ribolovnih zona A i H	6
Slika 3: Kretanje broja učenika na početku školske godine na području FLAG-a.....	13
Slika 4: Struktura stanovništva FLAG-a prema glavnim dobnim skupinama.....	17
Slika 5: Zaposleni u pravnim osobama po JLS-ovima na području FLAG-a (31. 3. 2023.)	22
Slika 6:-JLS-ovi s najvećim brojem plovila registriranih za gopodarski ribolov	24

Prilozi

Prilog 1. Iskrcaj morskih organizama u RH, Istarskoj županiji te na iskrcajnim mjestima na području FLAG-a (2019.-2022.)	I
Prilog 2. Analiza rezultata anketnih upitnika.....	III
Prilog 3. Popis aktivnosti uključivanja dionika po sektorima u izradu LRSR	VIII
Prilog 4. Usklađenost LRSR FLAG-a sa strateškim dokumentima.....	IX
Prilog 5. Kriteriji odabira po mjerama	X
Prilog 6. Indikatori za mjerenje učinka provedbe LRSR.....	XVI
Prilog 7. Planirani prihodi i rashodi po vrsti prihoda/rashoda i godini provedbe (€).....	XVII

Prilog 8. Pregled mjera, ukupnog broja projekata, iznosa javne potpore i udjela u ukupnoj alokaciji sredstava	XVIII
---	-------